

PLĀNS ILGTSPĒJĪGAM DZĪVESVEIDAM

**2023. GADA
DARBĪBAS
PĀRSKATS**

Eiropas
Investīciju banka | Grupa

PLĀNS ILGTSPĒJĪGAM DZĪVESVEIDAM

**2023. GADA
DARBĪBAS
PĀRSKATS**

**Eiropas
Investīciju banka** | Grupa

Eiropas Investīciju bankas grupas 2023. gada darbības pārskats
Plāns ilgtspējīgam dzīvesveidam

© Eiropas Investīciju banka, 2024.
98 -100, boulevard Konrad Adenauer
L-2950 Luxembourg

Visas tiesības aizsargātas.

Visus jautājumus par tiesībām un licencēšanu sūtīt uz publications@eib.org.

Vairāk informācijas par EIB darbībām skatīt mūsu tīmekļa vietnē www.eib.org.

Varat sazināties arī ar mūsu Informācijas centru info@eib.org.

Saņemiet mūsu e-biļetenu šeit: www.eib.org/sign-up.

Publicējusi Eiropas Investīciju banka.

Drukāts uz FSC® papīra.

SATURS

4	PRIEKŠVārds
6	2023. GADA NOZīmīgākie Notikumi. Aizdevumu un ietekmes dati
8	EIB Jūsu Valstī. Aizdevumu sadalījums pa valstīm
10	EIB Jūsu Pasaulē. Aizdevumi ārpus Eiropas Savienības
12	PROJEKTI TRANSFORMATĪVĀM IEKāRTĀM
14	Vācija. Kad dokumentācija ir robeža starp dzīvību un nāvi
15	Spānija. Zinātniskā fantastika kļūst par zinātnisku faktu
16	Nīderlande. Arvien pieaugoša aprite
17	Eiropas tehnoloģiju veicināšanas iniciatīva. Iespējkapitāls vienkāršākai finansējuma palielināšanai
18	Itālija un Īrija. Inovācijas, par kurām jāuzzina visiem
19	Polija. Krūts vēža izdibināšana
20	Spānija. Saules enerģijas spēks
21	Itālija. Patikami, labi un ātri
22	Nīderlande. Kā novērst cāļu nogalināšanu
24	PROJEKTI ZAĻAS EIROPAS VEIDOŠANAI
26	Polija. Zaļi un humāni
27	Nīderlande. Ilgtspējīga slimnīca
28	Beļģija. Mūra bloki uzsūc oglekli
29	Grieķija. Darbs saskaņā ar dabu, nevis pret to
30	Spānija. "Svaiga" ideja
32	Čehija, Rumānija, Slovākija un Ungārija. Gigavati uz jumta
33	Spānija. Eiropas energoatjaunināšana
36	PROJEKTI VIENLĪDZĪGAM DZINĒJSPĒKAM
38	Itālija. Mācību sekmēšana, ietaupot enerģiju
39	Spānija. Skolas piepilsētas rajonos
40	Vācija un Itālija. Jauni vilcieni, jaunas līnijas, jauna tehnoloģija
42	Francija. Uzlādes uzlabošana
43	Nīderlande. Braukšanu var turpināt ar robotu palīdzību
44	Bulgārija un Portugāle. Palīdzība visiem "uz klāja"
46	Lietuva. Dabas radītie lielceļi
47	Spānija. Pievēršanās aizskarošai rīcībai ceļā
48	PROJEKTI TAISNĪGAS UN VIDEI NEKAITĪGAS PASAULES VEIDOŠANAI
50	Padziļināts ieskats Kenijā. Videi nekaitīgs paraugs Āfrikā
54	Ukraina. Mēs nekad nepametīsim viņus nelaimē
56	Padziļināts ieskats Ēģiptē. Mazie uzņēmumi pie lielās upes
60	Serbija. Zaļais "X faktors"
62	Maroka. Atgūšanās pēc zemestrīces
64	NOZīmīgākās Līdzekļu Piesaistīšanas Darbības. Kā tiek iegūti līdzekļi
65	Blokķēdes zaļināšana
66	GRUPAS DARBĪBAS PLĀNS, 2024.–2026. GADA NOZīmīgākie Notikumi
67	Pārvaldība

PRIEKŠSĒDĒTĀJAS PRIEKŠVārds

Šajā pārskatā, kas nodēvēts par plānu, ir sniegti attēlojumi, atspoguļoti apmēri un norādīti virzītājspēki. Mūsu gada darbības pārskatā *Plāns ilgtspējīgam dzīvesveidam* ir spilgti **attēloti** Eiropas Investīciju bankas projektu atbalsta saņēmēji. Tajā ir iekļauti dati par mūsu apjomīgo kopējo ieguldījumu **apmēriem** un aprakstīta mūsu izsniegto aizdevumu nozīme ikvienam mūsu atbalsta saņēmējam. Tajā ir arī **aprakstīta** ES politika un kompetence, kas ir ikviena mūsu ieguldījuma virzītājspēks.

Eiropas Investīciju bankas plāna Eiropai pamatā ir vīzija par novatorisku nākotni, zaļu nākotni, līdztiesības nākotni un tādu nākotni, kas nebeidzas pie Eiropas Savienības robežām. Šajā pārskatā ir uzsvērtā mākslīgā intelekta, veselības aprūpes un biotehnoloģiju jomas tehnisko sasniegumu detalizētā analīze, uz kuru ir balstīti mūsu ieguldījumi revolucionārās jaunās tehnoloģijās. Pārskatā ir pausta mūsu apņemšanās veidot zaļu ekonomiku un atbalstīt jaunās idejas par tīrām tehnoloģijām, kas ir tik ļoti nepieciešamas klimata pārmaiņu ierobežošanai visā pasaulē. Tas atspoguļo, cik nozīmīgi ir ieguldījumi infrastruktūrā, kas ļauj mums pārvietoties no vienas vietas uz citu, kur mūsu bērni tiks izglītoti un kur ikviens būs pasargāts no aizskarošas rīcības. Pārskats ataino mūsu darba ietekmi ārpus Eiropas Savienības, padziļināti vēstot par mūsu vietējiem projektiem partnervalstīs Āfrikā un citur. Tas arī atspoguļo bankas 12 gadus ilgo panākumiem bagāto periodu, kad to vadīja Verners Hoijers, kura otrais priekšsēdētāja pilnvaru termiņš beidzās 2023. gada beigās. Es lepojos būt viņa pēctece.

Sākot ar šo plānu, **mēs jau veidojam Eiropas nākotni.** To apliecina dati par mūsu aizdevumu izsniegšanas un līdzekļu piesaistīšanas darbībām. Savukārt apjomīgās saistības, ko uzņemsimies nākotnē, ir atspoguļotas mūsu grupas darbības plānā laikposmam no 2024. līdz 2026. gadam. Visā šajā pārskatā sniegtā informācija ataino mūsu vērienīgo mērķi veidot nākotni visu Eiropas iedzīvotāju, mūsu kaimiņvalstu un mūsu globālo partneru labā.

Šis pārskats apliecina, ka patlaban Eiropas Investīciju banka Eiropai un pasaulei ir svarīgāka nekā jebkad agrāk. Man ir prieks kļūt par šā lieliskā projekta daļu, stājoties priekšsēdētājas amatā, un ar entuziasmu raugos uz turpmāko gadu perspektīvām.

Nadia Calviño

PRIEKŠSĒDĒTĀJAS PRIEKŠVārds

2023. GADA NOZĪMĪGĀKIE NOTIKUMI

EIB GRUPA 2023. GADĀ

ES IEKŠIENĒ	78,3 mljrd. €
ĀRPUS ES	9,5 mljrd. €
KOPĀ	87,8 mljrd. €

EIROPAS INVESTĪCIJU BANKA 2023. GADĀ

ES IEKŠIENĒ	66,5 mljrd. €
ĀRPUS ES	8,6 mljrd. €
KOPĀ	75,1 mljrd. €

EIROPAS INVESTĪCIJU FONDS 2023. GADĀ

ES IEKŠIENĒ	14,0 mljrd. €
ĀRPUS ES	0,9 mljrd. €
KOPĀ	14,9 mljrd. €

Eiropas Investīciju fonds (EIF) ir daļa no EIB grupas un specializējas riska finansējumā, lai atbalstītu mikrouzņēmumus, mazos un vidējos uzņēmumus un veicinātu izaugsmi un inovāciju visā Eiropā. Tas nodrošina finansējumu un speciālās zināšanas pārdomātiem un ilgtspējīgiem ieguldījumiem un garantiju operācijām. EIF akcionāri ietver EIB, Eiropas Komisiju, publiskās un privātās bankas un finanšu iestādes.

EIB IETEKME

6,7 miljoni
MWh

ikgadēju enerģijas
ietaupījumu

11,6 miljoni

jaunu 5G pakalpojumu
abonentu

1,2 miljoni

studentu izglītības
iestādēs, kas gūst labumu
no finansējuma

21 700
MWh

no atjaunīgajiem
energoresursiem ražotās
elektroenerģijas jaudas

46 600
GWh

elektroenerģijas, ko ražo
no atjaunīgajiem
energoresursiem

13,8 miljoni

mājsaimniecību, kuras
var nodrošināt ar
elektrību

42 988 km

jaunu/uzlabotu
elektroliniju

13 miljoni

uzstādītu viedo elektrības
skaitītāju

130,6
miljoni

cilvēku, kuri guvuši labumu no
uzlabotiem veselības aprūpes
pakalpojumiem, ieskaitot vakcināciju

17,3 miljoni

cilvēku, kuri gūst labumu
no uzlabotas pilsētu un
pašvaldību infrastruktūras

254 miljoni

papildu pasažieru
braucienu ar sabiedrisko
transportu

Vairāk nekā
13 000

alternatīvas degvielas
uzpildes stacijas

2,6 miljoni

iedzīvotāju, kuriem
nodrošinātas jaunas atkritumu
savākšanas sistēmas

1,9 miljoni

cilvēku, kuriem
uzlaboti sanitārijas
apstākļi

4,9 miljoni

cilvēku ar
drošāka dzeramā ūdens
apgādi

1,5 miljoni

cilvēku, kuriem
samazināts plūdu risks

12 miljoni

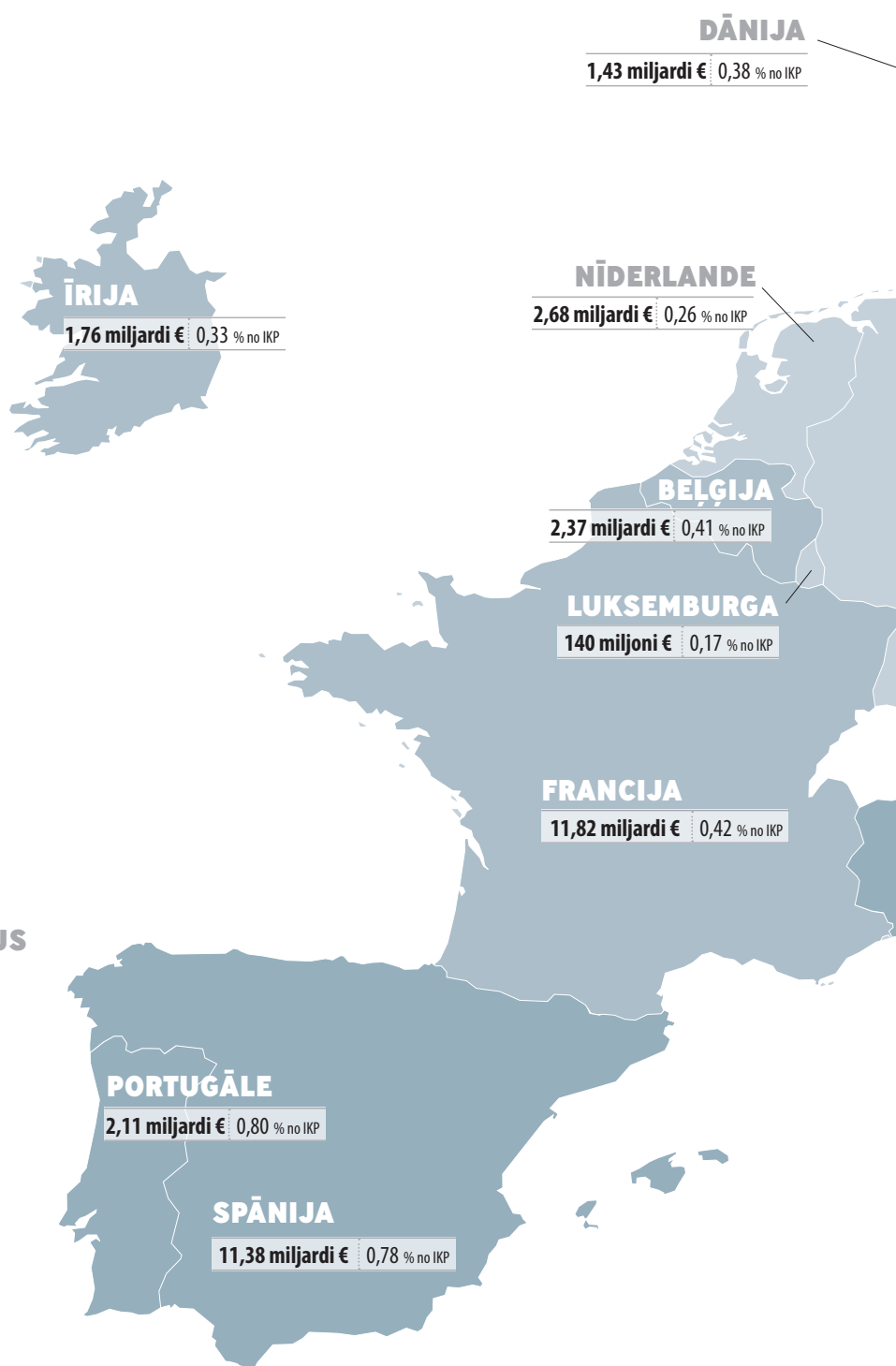
cilvēku, kuriem
samazināts sausuma
ietekmes risks

Skaitļu pamatā ir šajā posmā pieejamie dati, un tie atspoguļo plānotos rezultātus jaunajiem finansētajiem pasākumiem, par kuriem līgums pirmoreiz tika parakstīts 2023. gadā. Dati nav revidēti un ir provizoriski.

EIB JŪSU VALSTĪ

ES DAUDZVALSTU RĀDĪTĀJS

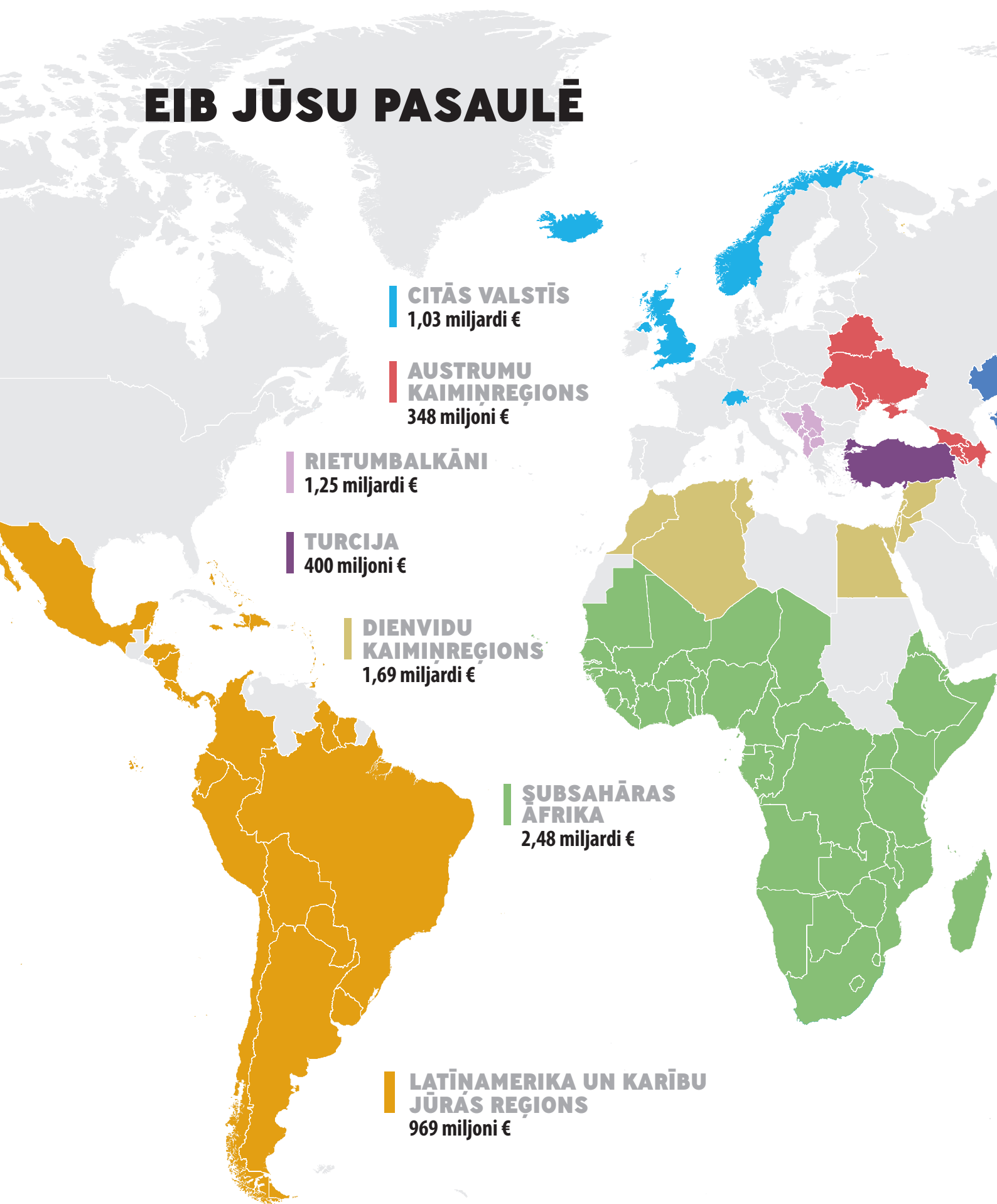
707 miljoni €

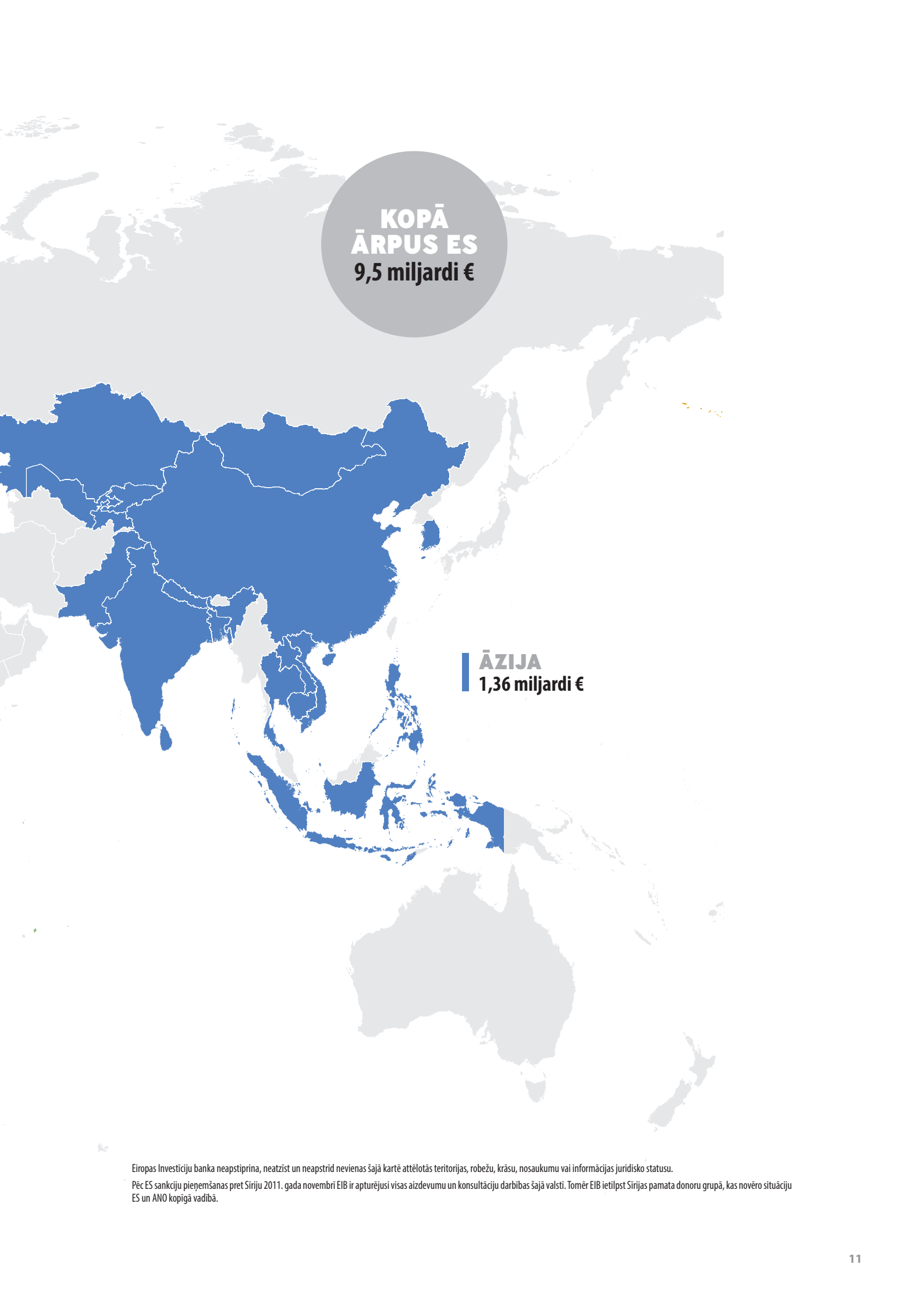

Tumšākas krāsas norāda lielākus ieguldījumus procentos no IKP.

EIB JŪSU PASAULĒ

**KOPĀ
ĀRPUS ES
9,5 miljardi €**

**ĀZIJA
1,36 miljardi €**

Eiropas Investīciju banka neapstiprina, neatzīst un neapstrīd nevienas šajā kartē attēlotās teritorijas, robežu, krāsu, nosaukumu vai informācijas juridisko statusu.

Pēc ES sankciju pieņemšanas pret Siriju 2011. gada novembrī EIB ir apturējusi visas aizdevumu un konsultāciju darbības šajā valstī. Tomēr EIB ietilpst Sirijas pamata donoru grupā, kas novēro situāciju ES un ANO kopīgā vadībā.

PROJEKTI

PROJEKTI TRANSFORMATĪVĀM IEKĀRTĀM

“ Ģeopolitiskā spriedze 2023. gadā smagi ietekmēja Eiropas inovāciju ekosistēmu un tās finansējumu. EIB turpināja sniegt būtisku atbalstu agrīnā attīstības posmā esošiem un sevišķi novatoriskiem uzņēmumiem visā Eiropā tādās stratēģiskās nozarēs kā dzīvības zinātnes, kosmos, klimats, mākslīgais intelekts un kvantu skaitļošana. EIB ir kļuvusi par izteiktu līderi šajā svarīgajā tirgus segmentā. Mūsu tiešais atbalsts ļāva daudziem novatoriskiem MVU palikt Eiropā, radīja darbvietas un aizsargāja zinātību, ko bieži nodrošina izcilas Eiropas universitātes un pētniecības centri. Investoru kopiena aizvien biežāk vēršas pie bankas kā potenciāla vadošā investora. Tieši šādu katalizatora lomu mēs vēlamies iegūt segmentā, kurā pastāv lielas tirgus nepilnības. ”

Ju Džans, EIB Iniciatīvas “Rūpniecība 4.0” un dzīvības zinātņu nodaļas vadītājs

“ Mūsu finansējums spēcīgi ietekmē ES pilsoņu dzīvi. Ieguldījumi pētniecībā, inovācijā un attīstībā ir būtiski ikvienā tautsaimniecības nozarē. EIB ir izšķiroša nozīme tādu novatorisku un ilgtspējīgu projektu veicināšanā, kas sekmē ekonomikas izaugsmi un tādējādi uzlabo cilvēku dzīvi kopienās, kurās viņi strādā. Mēs lepojamies ar šiem darījumiem. ”

Žils Bado, EIB Adrijas jūras reģiona un Ibērijas reģiona nodaļu direktors un direktora pienākumu izpildītājs

“ Šogad konsultatīvajiem pakalpojumiem ir bijusi izšķiroša loma, sniedzot atbalstu atsevišķiem uzņēmumiem un projektiem, lai sagatavotu tos finansējuma saņemšanai, un atbalstu spēcīgas ekosistēmas izveidei galvenajās augsto tehnoloģiju nozarēs. Mēs sasaistām atbalstītājus, investorus un Eiropas Komisiju. Tas aptver visdažādākās nozares, sākot no kosmosa un beidzot ar kibernetiķi, no ūdeņraža līdz aizsardzībai. ”

Huans Maganja Kampos, EIB Uzņēmumu konsultāciju finanšu jautājumos nodaļas vadītājs

Novatori pārbauda procesus, kurus citi uztver kā pašsaprotamus. Viņi tos izskata un atrod labāku ceļu. Tādu ceļu, kas ir tik ievērojami labāks, ka, par to uzzinot, citi brīnās, kā gan paši to nebija pamanījuši. Eiropas Investīciju banka meklē šādus novatorus un nodrošina tiem instrumentus jaunradei un mūsu dzīvesveida pārveidei. Šie novatori padara mūsu dzīvi labāku visās jomās, sākot no slimnīcām un beidzot ar mūsu brokastu galdu.

KAD DOKUMENTĀCIJA IR ROBEŽA STARP DZĪVĪBU UN NĀVI

Vācijas veselības aprūpes jomas jaunuzņēmums izmanto mākslīgo intelektu, lai saīsinātu medicīnisko dokumentu sagatavošanai patērēto laiku un tādējādi uzlabotu pacientu aprūpi.

Divdesmit pirmā gadsimta otrās desmitgades sākumā Vilands Zommers bija jauns, aizrautīgs radiologs, kurš nupat bija sācis strādāt vienā no Eiropas lielākajām slimnīcām — *LMU Klinikum* Minhenē. Pavisam drīz V. Zommers saprata, ka tā vietā, lai visu uzmanību veltītu pacientiem, lielāko daļu laika viņš pavada darbā ar dokumentāciju. “Mans laiks varēja tikt izmantots lietderīgāk,” viņš norādīja. Attiecīgi V. Zommeram radās ideja izmantot digitālo tehnoloģiju, lai standartizētu ziņošanu un līdz minimumam samazinātu dokumentācijas sagatavošanai patērēto laiku.

Tā ir ideja ar potenciāli lielu ietekmi. Galu galā ārsts veltī vidēji vairāk nekā trešdaļu sava darba laika dokumentācijas sagatavošanai. Un, lai arī Eiropā ārstu skaits uz iedzīvotāju pārsniedz vidējo rādītāju, salīdzinot ar pārējo pasauli, 40 % šo praktizējošo ārstu tuvojas pensionēšanās vecums. Eiropā ļoti trūkst ārstu, un katra ārsta darba stunda ir būtiska.

Tādi radiologi kā V. Zommers ir īpaši pieprasīti. Sabiedrības novecošanas dēļ arvien pieaug nepieciešamība pēc attēldiagnostikas, bet vairāk nekā 80 % veselības aprūpes sistēmu tiek ziņots par radioloģijas speciālistu trūkumu. Taču radiologi zaudē daudz laika, jo novecojušu dokumentēšanas metožu dēļ viņiem jāsagatavo pārskati. “Parasti mēs sākam ar tukšu dokumentu,” stāsta V. Zommers, “aplūkojam attēlus un nodiktējam savu analīzi.” Katram ārstam šajā ziņā ir savs darba stils, un nav pietiekamas standartizācijas.

V. Zommers 2014. gadā nodibināja savu jaunuzņēmumu *Smart Radiology*. Viņš sadarbojās ar programmēšanas inženieriem, lai izstrādātu veidnes, kuras varētu regulāri atjaunināt, un tādējādi ārstiem vienmēr būtu pieejama aktuālākā informācija.

Veselības aprūpes digitalizācija

Pēc desmit gadiem uzņēmums ir izvērsis darbību, pievēršoties ne tikai radioloģijai, un mainījis savu zīmolu uz *Smart Reporting*. Tajā strādā vairāk nekā 80 darbinieku, tostarp ievērojams skaits klīnicistu, un tā programmatūru izmanto virs 15 000 lietotāju vairāk nekā 90 valstīs. **Eiropas Investīciju banka atbalsta uzņēmuma *Smart Reporting* paplašināšanu, sniedzot riska parāda finansējumu 15 miljonu EUR apmērā, ko atbalsta ar programmu *InvestEU***, kura palīdz novatoriskiem Eiropas uzņēmumiem piesaistīt ieguldījumus, kā arī atbalsta Eiropas Savienības ilgtspējīgas attīstības programmu. “Veselības aprūpes nozarē ievērojami jāpalielina efektivitāte, un mēs šo programmatūru uzskatām ne tikai par lielisku risinājumu, bet arī par soli uz priekšu tik ļoti nepieciešamajā veselības aprūpes digitalizācijā,” norāda šā projekta ES bankas aizdevumu speciālists Gergejs Krajči.

Uzņēmuma pārstāvji apgalvo, ka tā programmatūra var ietaupīt līdz pat 90 % laika, ko ārsti veltī dokumentācijas sagatavošanai, kā arī samazināt par 30 % laiku, ko nosūtījumus izrakstošie ārsti pavada, interpretējot nestandarta ziņojumus. Tas taču burtiski ir dzīvības un nāves jautājums. Pētījumi liecina, ka, ieviešot standartizētu ziņošanu patoloģijas jomā, pacientu mirstība samazinājās par 4,3 %. “Vēl viens iemesls, kāpēc mēs finansējam šo uzņēmumu,” piebilst Eiropas Investīciju bankas dzīvības zinātņu speciāliste Kristīna Nikulesku, “ir tas, ka šim uzņēmumam ir potenciāls uzlabot veselības aprūpi, izmantojot uz datiem balstītu pieeju, kas atvieglo diagnožu noteikšanu un padara tās precīzākas.”

ZINĀTNISKĀ FANTASTIKA KLŪST PĀR ZINĀTNISKU FAKTU

Jauns grafēna smadzeņu implants neiroloģisku traucējumu ārstēšanai

Ieja par datoru mikroshēmu implantēšanu cilvēka smadzenēs jau sen parādās zinātniskajā fantastikā. Veicot ātru meklēšanu interneta filmu datubāzē *IMDb*, atklājas, ka par smadzeņu implantiem ir runāts vismaz 55 filmās un televīzijas šovos. Taču tagad smadzenēs uzstādāmus mikroshēmu implantus plānots pievienot tādu tehnoloģiju augošajam sarakstam, kuras no zinātniskās fantastikas ir kļuvušas par zinātniskiem faktiem un varbūt šīs desmitgades laikā sniegs revolucionārus risinājumus, lai apmierinātu arvien pieaugošās medicīniskās vajadzības. Spāņu jaunuzņēmums *INBRAIN* sāk izmēģinājumus ar cilvēkiem, izmantojot implantējamu smadzeņu mikroshēmu, kas izgatavota no grafēna — revolucionāra materiāla ar augstu vadītspēju, kas ir 200 reižu izturīgāks par tēraudu un tikai viena atoma biezumā. “Grafēna lielā priekšrocība ir tā, ka šis materiāls ļauj mums izveidot minimāli invazīvu mikroshēmu sistēmu ar augstu biosaderību, kurai ir nepārspējama jutība un nervu signālu izšķirtspēja apvienojumā ar zemām jaudas prasībām,” stāsta *INBRAIN* galvenā izpilddirektore Karolina Agilara.

Grafēns būtībā ir viens oglekļa atomu slānis, kas izvietots kā sešstūra režģa struktūra. Tas ir divdimensiju materiāls ar izcilām mehāniskām, elektriskām un termiskām īpašībām, kas ir miljons reižu plānāks par cilvēka matu platumu. Šim materiālam, kas ir optiski caurspīdīgs, taču pietiekami blīvs, lai būtu gāzu necaurlaidīgs un ārkārtīgi izturīgs, ir liels potenciāls vairākās jomās, ieskaitot elektroniku, enerģijas uzkrāšanu un biomedicīnu.

INBRAIN mikroshēma satur ādai līdzīgu neironu interfeisa procesoru, kas izgatavots no grafēna, un uzlādējamu bezvadu neironu procesoru, kas apvienojumā ar progresīvu mašīnmācīšanās programmatūru ļauj kartēt, dekodēt un modulēt nervu signālus smadzenēs. Sistēma var identificēt neregulārus elektriskos signālus smadzenēs, kas, piemēram, Parkinsona slimības gadījumā, izraisa nekontrolējamu trīcēšanu, stingumu vai stājas disbalansu. Pēc tam sistēma izstaro elektriskos impulsus, lai tos modulētu un tādējādi kontrolētu simptomus reāllaikā. Nākotnē sistēma arī varēs atkodēt procesu, ar kuru domas tiek pārvērstas runā, pacientiem ar pēcinsulta afāziju vai citiem paralizējošiem traucējumiem. “Potenciāls ir milzīgs,” saka dzīvības zinātnu speciāliste Valērija Jansante Eiropas Investīciju bankā, kas **2023. gadā parakstīja līgumu par 20 miljonu EUR riska parāda finansējumu uzņēmumam *INBRAIN***, lai papildus uzņēmuma sekmīgajai iespējkapitāla finansējuma piesaistei atbalstītu arī iespējamās nākotnes naudas vajadzības. “Šīs tehnoloģijas potenciālā ietekme uz tādu neiroloģisko traucējumu ārstēšanu kā Parkinsona slimība, kā arī, iespējams, epilepsija vai pat depresija, ir tik ievērojama, ka mūsu skatījumā tagad ir pamats piešķirt finansējumu tās attīstībai.”

Eiropas Investīciju banka nav vienīgā, kas atzīst *INBRAIN* tehnoloģijas potenciālu. Eiropas vecākais farmācijas uzņēmums *Merck* 2021. gadā noslēdza līgumu ar šo uzņēmumu, lai sadarbotos bioelektronisko klejotājnerva stimulācijas terapiju izstrādē hronisku slimību, piemēram, iekaisīgu traucējumu, ārstēšanai.

Barselonā bāzētais uzņēmums *INBRAIN* ir Eiropas veiksmes stāsts valsts finansētu pētījumu jomā un Barcelonas augsto tehnoloģiju vidē. Uzņēmums tika izveidots Katalonijas Nanozinātnes un nanotehnoloģiju institūtā Barselonā, pateicoties pētniecības programmai, kura savukārt tika finansēta no Eiropas Savienības grafēna pamatiniciatīvas, proti, desmit gadu pētniecības programmas 1 miljarda EUR apmērā, kuru ieviesa 2013. gadā, lai veicinātu un koordinētu grafēna pētniecību visā Eiropas Savienībā.

ARVIEN PIEAUGOŠA APRITE

Ar fosilo degvielu ražota plastmasa ir būtisks klimata pārmaiņu veicinātājs, un plastmasas atkritumi ir nopietna vides problēma. Uzņēmums *Infinity Recycling* reaģē uz plastmasas radīto izaicinājumu.

Lielāko daļu savas karjeras Jeroens Kelders ir veltījis korporatīvo finanšu un ieguldījumu jomai, nodrošinot atbalstu maziem un vidējiem uzņēmumiem un ieguldījumus galvenajās tautsaimniecības nozarēs, piemēram, veselības aprūpē un atjaunīgajā enerģijā. Arvien vairāk pievēršoties apritīgumam, viņš saprata, ka daudz ko no apgūtā var izmantot resursu pārkārtošanai un jo īpaši attiecībā uz plastmasu. “Eiropā tiek pārstrādāts tikai neliels plastmasas procentuālais daudzums,” norāda J. Kelders. “Patlaban mums trūkst risinājumu aprites cikla beigu atkritumu adekvātai apstrādei, tāpēc liela šo atkritumu daļa tiek vai nu sadedzināta, vai nosūtīta uz poligoniem, un ir žēl, ka tā notiek, jo 7–9 % no pasaules CO₂ rada tieši plastmasa. Šādu atkritumu apmēra samazināšanai vajadzētu būt vieglam uzdevumam.”

Uzlabotas pārstrādes tehnoloģija ir pieejama jau gadiem, bet ar to saistītās darbības ir “maza mēroga, pārāk dārgas un neefektīvas. Un, ņemot vērā to, ka pāreja no centralizētas, lineāras ekonomikas uz plaši izplatītu aprites ekonomiku nozīmē krasas pārmaiņas, vēsturiski pastāvošās rūpniecības nozares pārstāvji visdrīzāk nevēlas šādas pārmaiņas ieviest,” saka J. Kelders. “Nozarei ir nepieciešams neatkarīgs riska kapitāls un praktisks atbalsts.”

Tieši tāpēc J. Kelders 2019. gadā vērsās pie Eiropas Investīciju fonda, lai pārbaudītu savas ieguldījumu sabiedrības *Infinity Recycling* izredzes. 2023. gadā **EIF ieguldīja uzņēmuma *Infinity Recycling* Plastmasas apritīguma fondā (*Circular Plastics Fund*) 50 miljonus EUR**, kas ir viens no tā lielākajiem ieguldījumiem pirmreizējā fondā. Tā rezultātā fonds ir ceļā uz tā 150 miljonu EUR mērķa apjoma sasniegšanu.

Plastmasai ir liela klimatiskā pēda, un tā nopietni apdraud ekosistēmas un biotopus, veidojot 80 % no visa jūras piesārņojuma. Neraugoties uz plastmasas atkritumu negatīvo ietekmi, sagaidāms, ka līdz 2060. gadam plastmasas izmantošanas apmērs trīskāršosies. Plastmasas apritīguma fonds, kas ir viens no pirmajiem Eiropas fondiem, kurš pievērsies plastmasas otrreizējai pārstrādei, izmanto novatoriskas un progresīvas otrreizējās pārstrādes tehnoloģijas, ar kurām var risināt šo jautājumu un sniegt iespēju atgriezt plastmasas atkritumus sākotnējā stāvoklī, lai izmantotu tos kā izejvielu, tādējādi noslēdzot rūpniecisko ciklu.

“Paredzams, ka Eiropas Investīciju fonda jēgpilnajām saistībām attiecībā pret Plastmasas apritīguma fondu būs spēcīga signalizējoša ietekme, un tās atbilst mūsu mērķim veidot specializētu Eiropas ieguldītāju ekosistēmu galvenajās nepietiekami apkalpotajās klimata un vides politikas jomās,” norāda Žuāns Ramoss, Eiropas Investīciju fonda kapitālieguldījumu un garantiju komandas ieguldījumu vadītājs.

Eiropas Investīciju fonds ir turpinājis paplašināt savas ieguldījumu darbības saistībā ar klimata un vides ietekmes fondiem un paredzēja 2023. gadā piešķirt gandrīz 1 miljardu EUR vairāk nekā 25 iespējkapitāla un privātā kapitāla fondiem, divkāršojot savu 2022. gada ieguldījumu. Ar savām fondu saistībām Eiropas Investīciju fonds cenšas novērst joprojām pastāvošo finansējuma deficītu galvenajos nepietiekami apkalpotajos tirgos, atbalstot jaunus fondus enerģētikas, lauksaimniecības pārtikas, aprites un zilās ekonomikas nozarē. Uzmanība pievērsta arī akūtajam kapitāla trūkim vēlīnā posma izaugsmei un klimata un vides tehnoloģiju mērogošanai, un Eiropas Investīciju fonds atbalsta vairākus jaunus fondus, kas ir vērsti uz šo kritiski svarīgo tirgus segmentu.

IESPĒJKAPITĀLS VIEŅKĀRŠĀKAI FINANSĒJUMA PALIELINĀŠANAI

Ar Eiropas tehnoloģiju veicināšanas iniciatīvu tiks finansēta Eiropas tehnoloģiju uzņēmumu paplašināšana un pilnveidots Eiropas iespējkapitāla tirgus.

Daudzsološiem Eiropas jaunuzņēmumiem bieži ir problēmas piesaistīt kapitālu, kas viņiem nepieciešams, lai paplašinātos un nobriestu.

Ceturtdaļā Eiropas iespējkapitāla darījumu ir iesaistīts vismaz viens ASV investors. Jaunuzņēmumi ir spiesti vai nu pārvietot darbību uz ārzemēm, proti, uz attīstītajiem kapitāla tirgiem ASV un Āzijā, vai arī pārdot sevi lielākiem konkurentiem ar “dziļākām” kabatām. Tādu iespējkapitāla fondu skaits, kuri var ieguldīt no 200 līdz 500 miljoniem EUR, Amerikas Savienotajās Valstīs ir trīs reizes lielāks nekā Eiropā. Savukārt fondu ar iespējām ieguldīt no 500 miljoniem līdz 1 miljardam EUR vai vairāk Amerikas Savienotajās Valstīs ir sešas līdz astoņas reizes vairāk. Līdz ar to jaunuzņēmumi ASV var piesaistīt pat piecreiz lielākus līdzekļus nekā Eiropā.

Lai novērstu šo ieguldījumu nepietiekamību, Eiropas Investīciju bankas grupa izveidoja investīciju platformu iespējkapitāla palielināšanai Eiropā, proti, Eiropas tehnoloģiju veicināšanas iniciatīvu.

Eiropas tehnoloģiju veicināšanas iniciatīva, kuru pārvalda Eiropas Investīciju fonds — ES bankas meitasuzņēmums, kas piedāvā pašu kapitāla finansējumu un koncentrējas uz mazākiem uzņēmumiem, ir garantējis sākotnējās saistības 3,75 miljardu EUR apmērā no Vācijas, Francijas, Itālijas, Spānijas, Beļģijas un Eiropas Investīciju bankas grupas.

Iniciatīva palīdzēs izveidot un pilnveidot Eiropas vēlīna posma iespējkapitāla fondus, lai tie varētu novirzīt tik ļoti nepieciešamo veicināšanas kapitālu daudzsološiem Eiropas inovatoriem.

Paredzams, ka Eiropas tehnoloģiju veicināšanas iniciatīvas satvarā tiks veikti 10–15 ieguldījumi lielos iespējkapitāla fondos aptuveni 1 miljarda EUR apmērā. Tās mērķis ir piesaistīt vairāk nekā 10 miljardus EUR lielus ieguldījumus novatoriskos uzņēmumos to izaugsmes posmā.

Viens no iniciatīvas mērķiem būs arī aktīvu klases izveide, lai piesaistītu institucionālos ieguldītājus un palīdzētu saglabāt nepārtrauktu finansējuma plūsmu uz augošiem uzņēmumiem Eiropā.

Paredzams, ka fonda apmērs pieaugs, laika gaitā ņemoties jaunas saistības.

“Novatoriskiem uzņēmumiem jāvar atrast tiem nepieciešamo pamatkapitālu tepat Eiropā,” saka Eiropas Investīciju fonda izpilddirektore Marjuta Falkšteta.

INOVĀCIJAS, PAR KURĀM JĀUZZINA VISIEM

Itālijas dzirdes palīgīdzekļu tirdzniecības uzņēmums *Amplifon* iegulda un veic digitalizāciju, lai apkalpotu arvien pieaugošu iedzīvotāju skaitu, kam ir dzirdes traucējumi, savukārt Īrijas uzņēmums *Neuromod* izstrādā tinīta terapiju.

Mariko Džaketi pat nebija sasniedzis 40 gadu vecumu, kad viņš sāka zaudēt dzirdi. "Pavadot laiku kopā ar ģimeni vai draugiem, arvien biežāk sāku norobežoties, jo kļuva grūti piedalīties sarunās," norādīja M. Džaketi, kuram patlaban ir 67 gadi. "Bija grūti uzturēties trokšņainā vidē, kā arī doties uz kino vai teātri."

M. Džaketi vērsās pie Itālijā bāzēta globālā dzirdes palīgīdzekļu mazumtirgotāja *Amplifon*, kur audiologs vai dzirdes speciālists uzstādīja viņam attiecīgu ierīci. M. Džaketi ir tikai viens no cilvēkiem, kuri saskaras ar šādām problēmām. Aptuveni 1,5 miljardiem cilvēku ir zināmas pakāpes dzirdes zudums, bet 430 miljoni cilvēku (vairāk nekā 5 % no pasaules iedzīvotājiem) cieš no dzirdes zuduma traucējumiem. Paredzams, ka laikā līdz 2050. gadam šis skaits pieaugs līdz 700 miljoniem. Neārstēts dzirdes zudums rada globālās gada izmaksas gandrīz 1 triljona ASV dolāru apmērā, ko veido veselības nozares un sociālās izmaksas, kā arī produktivitātes zuduma izraisītās un izglītības atbalsta izmaksas. Tā kā iedzīvotāji arvien noveco, ir svarīgi ieguldīt ierīcēs, kas uzlabo dzīvi cilvēkiem ar slimībām.

Ieguldījumi izglītībā

Jūlijā Eiropas Investīciju banka un *Amplifon* parakstīja līgumu par 300 miljonu EUR aizdevumu, lai palīdzētu uzņēmumam turpināt inovāciju, digitalizāciju un tā pakalpojumu uzlabošanu. "Tas ir ieguldījums senioru ekonomikā," norāda Eiropas Investīciju bankas vecākais aizdevumu speciālists Radeks Osovskis-Barbeti, kurš izveidoja šo darījumu. Ieguldījumi nāks par labu *Amplifon* klientiem Eiropā un visā pasaulē, taču liela to daļa nonāks kohēzijas reģionos saskaņā ar Eiropas politikas mērķi ieguldīt ekonomiski mazāk attīstītos reģionos, lai paaugstinātu dzīves līmeni.

// **Bija grūti
uzturēties
trokšņainā
vidē. //**

Kā norāda *Amplifon* izpilddirektors Enriko Vita, uzņēmuma *Amplifon* mērķis ir izmantot datus, lai veidotu "personalizētu audioloģisko pieredzi". "Balstoties uz mūsu apkopotajiem datiem, varam labāk iepazīt savus klientus un gūt ieskatu par to, kā viņi lieto dzirdes aparātus. Un, pateicoties šai informācijai, varam uzlabot savus pakalpojumus, piemēram, nodrošinot personalizētas turpmākas novērošanas procedūras un attālināto aprūpi."

Tinīta novēršana

Vēl viena dzirdes kaite, kas skar 10–15 % no pasaules pieaugušo populācijas, ir tinīts — šķietama skaņa, kas nenāk no ārēja avota. To parasti raksturo kā zvanišanas skaņu, bet dažiem cilvēkiem tā izpaužas kā spalga metāliska svilpšana, rūkoņa vai dūkoņa. Īrijas uzņēmums *Neuromod Devices* ir izstrādājis ierīci, kas apvieno mēles un skaņas stimulāciju, lai palīdzētu mazināt tinītu. Uzņēmums šo divkāršo stimulāciju sauc par "bimodālo neiromodulāciju".

Eiropas Investīciju banka martā parakstīja līgumu ar *Neuromod* par 15 miljonu EUR riska parāda finansējumu, lai palīdzētu uzņēmumam vēl vairāk pilnveidot ierīci un sākt to laist tirgū arī citās Eiropas valstīs.

KRŪTS VĒŽA IZDIBINĀŠANA

Polijas uzņēmums izstrādā novatorisku krūts vēža diagnostikas ierīci, kas sniedz rezultātus nepilnas stundas laikā.

Magdalēna Staņiševska un Marcins Staņišovskis ir izgudrojuši potenciāli revolucionāru ierīci krūts vēža atklāšanai. Bet šī ideja nebūt nesākās ar krūts vēzi. Tā patiesībā sākās ar aci... un NASA.

Magdalēna, imunokīmiķe pēc izglītības un šūnu bioloģe pēc aizraušanās, 2012. gadā strādāja prestižajā Pīrsa laboratorijā, Hārvarda Medicīnas skolā Bostonā, un pētīja acu slimības. Marcins nesen bija absolvējis Akronas universitāti Ohaio, kur ieguva maģistra grādu inženierzinātnēs. Viņš sadarbojās ar NASA projektā, kurā tiek izmantoti jauni kompozītmateriāli kosmosa kuģu dzinēju izgatavošanā, un ieinteresējās par iespējamajiem optisko šķiedru tehnoloģiju lietojumiem kosmosā. Vakariņu laikā pārsvarā tika pārrunāta zinātne. Pāris nāca klajā ar ideju izmantot fotoniku, lai noteiktu dažādu slimību marķieru klātbūtni organismā bez nepieciešamības iegūt šūnas vai audus. Tā vietā varētu izmantot šķiedru optiku, lai mērītu slimību marķierus, piemēram, tos, kas peld ap audzēju, organismā reāllaikā. "Tieši tā mēs izstrādājām ideju par jauna diagnostikas rīka izgatavošanu, lai veiktu mērījumus reālos, dzīvos audos," atceras Magdalēna Staņišovska.

Šo cilvēku radītais uzņēmums *SDS Optic* pēdējos desmit gadus ir pavadījis, izstrādājot diagnostikas rīku *inPROBE*. Ievietojot šo rīku organismā, tas nepilnas stundas laikā konstatē agresīva tipa krūts vēža, proti, HER2 pozitīva tipa, klātbūtni. Salīdzinājumam — tradicionālās biopsijas rezultātus sievietes gaida vairākas dienas vai nedēļas. Agrīna diagnostika uzlabo nesen izstrādāto HER2 pozitīvā vēža ārstēšanas metožu panākumus.

"Vēzis piesaistīja mūsu uzmanību, jo attiecībā uz to pastāv liela nepieciešamība," norāda uzņēmuma galvenā zinātniskā vadītāja M. Staņišovska. Saslimšanas gadījumi pasaulē pieaug, pat jaunu sieviešu vidū. "Tas bija ļoti biedējoši, bet acīmredzot tā ir man sirdij tuva lieta."

Nano izmēra šķiedras sensors ir ievietots ļoti plānā biopsijas adatā, kas tiek ievadīta organismā audzēja vai iespējamo vēža šūnu tuvumā. Ar šo mata plānuma sensoru mēri biomarkiera klātbūtni, un tas padara procesu drošāku, kā arī daudz nesāpīgāku un neinvazīvāku kā tradicionālā biopsija. Zondes apkopotie dati caur šķiedru optiku tiek pārsūtīti uz diagnostikas ierīci, kas nosaka, vai vēža klātbūtne ir konstatēta pēc dažu marķieru, piemēram, HER2 proteīna, līmeņa.

Krūts vēzis ir visizplatītākais vēža veids sieviešu vidū — tas tiek diagnosticēts aptuveni 2 miljonus gadījumu, un ik gadu no tā mirst vairāk nekā 650 000 cilvēku, kā norāda Eiropas Investīciju bankas Dzīvības zinātņu un biotehnoloģiju nodaļas ieguldījumu speciāliste Rebeka Verdēna-Pola. **Eiropas Investīciju banka sniedz uzņēmumam *SDS Optic* riska parāda finansējumu 10 miljonu EUR apmērā, kas tiek atbalstīts ar *InvestEU* garantiju.**

"Iespēja diagnosticēt reāllaikā ar ļoti augstu precizitāti patiešām ir revolucionāra," uzskata R. Verdēna-Pola.

SAULES ENERĢIJAS SPĒKS

Spāņu uzņēmums izstrādā pirmo ar saules enerģiju darbināmo, pilnīgi elektrisko bezpilota lidaparātu (dronu), apzinot jaunas lietojuma iespējas izlūkošanas un novērošanas jomā.

Roberts Millers ir kosmiskās aviācijas nozares veterāns, kurš ir izstrādājis un izmantojis lidaparātus ģeotelpiskai zondēšanai, komunikācijai un vides izpētei. Viņš gadiem ilgi pētīja tehnoloģijas tādu blīvas veģetācijas teritoriju kā džungļi, meži un jūras robežas apsekošanai. Šāda apsekošana ir nozīmīga gan civiliem, gan aizsardzības mērķiem. Taču dažādas vides, piemēram, blīva lapotne, var apgrūtināt informācijas apkopošanu, izpratni un analīzi.

R. Milleram kļuva skaidrs, ka, lai pārvarētu šo problēmu, izšķiroša nozīme ir dažādu sensoru sniegtas informācijas apvienošanai. Taču, lai to panāktu, bija nepieciešams lēna ātruma lidaparāts, kas var veikt ilgus lidojumus un nodrošināt vienmērīgu kustību, ļaujot kamerām un sensoriem apkopot daudz detalizētāku, noderīgāku informāciju no augstākas precizitātes attēliem. Šāda tehnoloģija gan vēl bija jāpilnveido.

Viss mainījās 2016. gadā, kad Bertrāns Pikārs un Andrē Boršbergs pabeidza vēsturē pirmo ceļojumu apkārt pasaulei, izmantojot ar saules enerģiju darbināmu gaisa kuģi. Šāds gaisa kuģis bija tieši tas, ko R. Millers meklēja,

// **Mūsu pirmā lielā ideja bija ... pārveidot gaisa kuģi par bezpilota sistēmu.** //

un viņš saskatīja tajā potenciālu revolucionizēt pretgaisa aizsardzības nozari. Roberta Millera un viņa partnera Džona Pārķera dibinātais uzņēmums *Skydweller* 2019. gadā iegādājās B. Pikāra un A. Boršberga izstrādāto gaisa kuģi kopā ar saistītajiem intelektuālā īpašuma aktīviem. "Gaisa kuģis ir viegls, ārkārtīgi ilgzīdīgs, jo ir darbināms ar saules enerģiju, un pārvietojas lēnām, darbojoties kā planieris," stāsta Masimiljāno Manfreda, kurš *Skydweller* dibināšanas brīdī bija viens no pirmajiem deviņiem cilvēkiem, kuri pievienojās uzņēmumam. "Vienīgais ierobežojums bija pilots. Mūsu pirmā lielā ideja bija atteikties no pilota un pārveidot gaisa kuģi par bezpilota sistēmu."

Uzņēmums *Skydweller* kopā ar savu Itālijas tehnoloģiju partneruzņēmumu *Leonardo* plāno dronu laist tirgū 2024. gadā. **Eiropas Investīciju banka atbalsta uzņēmumu *Skydweller* ar riska parāda finansējumu 30 miljonu EUR apmērā, par kuru tika parakstīts līgums 2023. gada novembrī.** Finansējums tiek atbalstīts ar *InvestEU* garantiju. "Neviens cits ar saules enerģiju darbināms drons nevar pārvadāt līdzīgas derīgās kravas," norāda Eiropas Investīciju bankas ekonomists Bjērns Verners, kurš strādāja ar šo darījumu. "Bezpilota gaisa kuģis, kas tiek darbināts, kombinējot saules enerģiju un akumulatorus, paliks gaisā vairākas dienas bez nepieciešamības nolaisties vai veikt uzlādi, tādējādi paverot jaunas iespējas."

Gaisa kuģis ar tā lielo 72 metru spārnu laidumu pārsniedz tādu pasažieru lidmašīnu kā *Airbus A330* izmēru. Spārnus klāj gandrīz 300 kvadrātmetri fotoelementu, lai pilnvērtīgi izmantotu atjaunīgo saules enerģiju. Gaisa kuģis ir arī aprīkots ar četriem akumulatoriem, kuri spēj uzkrāt 7075 kilovatstundas enerģijas — šis apjoms ir līdzvērtīgs divu *Tesla* elektrisko automobiļu akumulatoru apjomam.

Ar saules enerģiju darbināmi droni varētu radīt revolūciju aviācijā, bruģējot ceļu uz tālsatiksmes lidojumu dekarbonizāciju. Tā kā gaisa kuģis var lidot ilgāku laiku un aptvert lielāku platību, tas ir noderīgs nomaļos rajonos, kur tradicionālo enerģijas avotu pieejamība var būt nepietiekama.

Eiropas Investīciju bankas atbalsts ļaus uzņēmumam vēl vairāk uzlabot tehnoloģiju un padarīt gaisa kuģi komerciāli pieejamu. "Tas arī palīdzēs uzņēmumam kļūt par vadošo bezpilota gaisa kuģu piegādātāju," norāda Eiropas Investīciju bankas vecākais ieguldījumu speciālists Fabrīcio Morgera.

PATĪKAMI, LABI UN ĀTRI

Itālijas pirmā pilnīgi digitālā, mākoņbalstītā banka finansē mazos uzņēmumus Dienviditālijā, jo īpaši tos, kuru darbība ir vērsta uz klimatrīcību.

Mākoņbalstītā banka *illimity*, kuru dibināja 2019. gadā un kuru vada bijušais ekonomikas attīstības ministrs Korrādo Pasera, ir strauji augusi un kļuvusi par inkubatoru tādām progresīvām iniciatīvām kā Itālijas pirmā mazo uzņēmumu tiešsaistes kreditēšanas programma *b-ilty*. “Mēs vēlējamies pārvarēt tradicionālo korporatīvo banku ierobežojumus, kā arī palīdzēt novērst dažus ikdienas šķēršļus, ar kuriem pašlaik saskaras mazie uzņēmēji,” norāda K. Pasera.

Aprīlī ar banku *illimity* parakstītais līgums par Eiropas Investīciju bankas aizdevumu 100 miljonu EUR apmērā dos iespēju programmas *b-ilty* satvarā ieguldīt šo summu mazajos uzņēmumos, kas atrodas Mecodžorno reģionā Itālijas dienvidos un salās, kā arī uzņēmumos, kuri palīdz cīņā pret klimata pārmaiņām. Tā bija otrā reize, kad pēc 2021. gada darījuma, kas bija paredzēts, lai apkarotu Covid-19 ekonomisko ietekmi uz mazajiem uzņēmumiem, šis novatoriskais uzņēmums vērsās bankā, lai iegūtu finansējumu.

Itālijas privātbankas ieviesa digitalizāciju jau pirms kāda laika, taču korporatīvās bankas to sāk darīt tikai patlaban. Digitālā banku platforma *b-ilty*, kas sāka darboties 2022. gada februārī, aptver veselu pakalpojumu klāstu mazajiem uzņēmumiem, aizdevumu pieteikumu vienkāršotu sagatavošanu, kā arī bezproblēmu uzskaiti un ziņošanu. Uzņēmumiem ir pieejams visaptverošs pārskats par visiem to aktīviem, un tie var piekļūt saviem finanšu rādītājiem dažu sekunžu laikā.

“Mazie uzņēmumi var koncentrēties uz vitāli svarīgiem uzdevumiem, nevis laikietilpīgiem banku papīra formāta dokumentācijas procesiem,” saka Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists Roberto Stasi, kurš strādājis ar *illimity* darījumiem.

Labvēlīgie nosacījumi, kas attiecas uz Eiropas Investīciju bankas aizdevumu programmai *b-ilty*, tiek nodoti mazajiem uzņēmumiem — 30 % no attiecīgajiem resursiem sniegs labumu mazajiem uzņēmumiem ES kohēzijas reģionos, jo īpaši Molizē, Kampānijā, Apūlijā, Bazilikatā, Kalabrijā, Sicīlijā, Sardinijā, Abrucā, Umbrijā un Markē.

“Mums tas ir lielisks veids, kā palīdzēt Eiropas reģionālajai bankai augt un veicināt lielāku *zaļo* finansējumu mazākiem projektiem,” saka Eiropas Investīciju bankas ekonomiste Tatiana Bostēlsa, kura strādā ar šo darījumu. “Mēs vēlētos iesaistīties ilgtermiņa attiecībās ar *b-ilty*, lai nākotnē finansētu arvien vairāk un arvien lielākus klimatrīcības projektus.”

Digitālā banka, kas nodrošina cilvēcīgus rezultātus

Ir ļoti svarīgi izmantot mazo uzņēmumu milzīgo potenciālu. Tātad banka *illimity* ne tikai aizdod tiem naudu, bet arī aktīvi iesaistās šo uzņēmumu izaugsmes stratēģijās. Programma *b-ilty* ir vērsta uz tā 1 miljona Itālijas mazo uzņēmumu vajadzībām, kuru vajadzības vēsturiski nav tikušas pietiekami apmierinātas. Ar programmu *b-ilty* var sniegt atbalstu dažādiem uzņēmumiem visā Itālijā bez fizisko filiāļu radītajām pieskaitāmajām izmaksām. Platforma var ātri izanalizēt dučiem rādītāju, sniedzot skaidras atbildes par kredītiem mazajiem uzņēmējiem. Dažu dienu laikā uzņēmums uzzina, vai tam ir vai nav tiesības uz aizdevumu un kāpēc.

“Mums patīk rīkoties patīkami, labi un darīt to ātri,” piebilst K. Pasera.

KĀ NOVĒRST CĀĻU NOGALINĀŠANU

Nīderlandes uzņēmums piedāvā inkubatoriem ātru, lētu veidu, kā atrisināt problēmu — vīriešu kārtas cāļu identificēšanu pirms to izšķilšanās no olas.

Vauters Breins meklēja reālās pasaules problēmu, kurai rast risinājumu. Izstrādājot maģistra darbu šūnu bioloģijā Leidenes Universitātē, viņam bija jānāk klajā ar ideju, kas varētu pārtapt par jaunuzņēmumu. V. Breins meklēja iedvesmu pie sava dzimtā Nīderlandes Randstadas reģiona lauksaimniekiem. Kādu dienu viens lauksaimnieks rādīja V. Breinsam savu vistu kūti, apstājās un norādīja uz vistām. “Uz katru šeit redzamo vistu mēs esam nogalinājuši kādu gaili — vīriešu kārtas cāli,” lauksaimnieks atzina V. Breinsam. “Un es neciešu, ka mums tas jādara.”

Lauksaimnieks runāja par aptuveni 6,5 miljardiem vīriešu kārtas cāļu, kas tiek iznīcināti ik gadu parasti, kad viņi ir nepilnu diennakti veci. Olu ražotājiem, kuri audzē arī dējējvistas, trūkst ātra, lēta veida, kā noteikt embrija dzimumu pirms cāļa izšķilšanās. Kad cāļi beidzot izšķīlušies, fermas darbinieki pārbauda dzimumu un pēc tam nošķir mātītes. Tēviņus nekavējoties nogalina vai nu iemetot smalcinātājā, vai, ja paveicas, ievietojot gāzes kamerā. “No visām problēmām, kuras pierakstīju, uzklusot visus aptaujātos cilvēkus, nolēmu pievērsties cāļu iznīcināšanai,” norāda V. Breins. “Šī tēma apvieno sevi ne tikai tehnoloģiskus un uzņēmējdarbības izaicinājumus, bet arī ētikas apsvērumus. Visu aprakstīto procesu redzot, rodas iekšēja sajūta, ka tas nav pieņemami.”

“Šī ir viena no
tām acīmredzamajām
problēmām, kas
jārisina.”

V. Breins pavadīja daudz laika savā dzīvoklī Leidenē, lai izstrādātu risinājumu. Kopā ar savu biomedicīnas zinātņu studiju biedru Vilu Stiterheimu viņš nodibināja uzņēmumu *In Ovo*, un viņi abi pēdējos 12 gadus strādā, lai radītu ātru, lētu veidu, kā lauksaimnieki varētu noteikt dzimumu apaugļotā cāļa olā. Tā rezultātā ir izstrādāta iekārta *Ella*, kas

nosaka embrija dzimumu olā no devītās perēšanas dienas, caurdurot čaulu un iegūstot niecīgu šķidrums paraugu. Pirmā iekārta tika sekmīgi izmēģināta 2020. gadā, kā rezultātā izšķīlās 300 000 cāļu bez vajadzības iznīcināt vīriešu kārtas cāļus. Pašlaik uzņēmums *In Ovo* izvērs darbību un plāno, ka līdz 2024. gada beigām olu ražotāji inkubatorijos darbosies desmit iekārtas.

“Ja esat biologs, izprotat ģenētiku un jums ir saistība ar lauksaimniecības nozari, šī ir viena no tām acīmredzamajām problēmām, kas jārisina,” norāda Eiropas Investīciju bankas Bioekonomikas nodaļas vecākais ekonomists Djogo Mašadu Mendešs. **ES banka atbalsta uzņēmumu *In Ovo* ar 40 miljonu EUR ieguldījumu riska parādā, kas tiek atbalstīts ar InvestEU garantiju.**

Lētas, ātras pārbaudes

Lūk, kā iekārta pārbauda cāļu dzimumu. Tā izveido niecīgu caurumiņu olā un iegūst nelielu šķidrums daudzumu no pūslīša, kurā no embrija tiek izvadītas vielas. Pēc tam caurumiņš tiek nekavējoties aiztaisīts ar līmi. Iekārta nosaka dzimumu aptuveni vienā sekundē, izmantojot masas spektrometru, lai testētu paraugu attiecībā uz unikālu biomarkieri, kuru atklāja uzņēmums *In Ovo*. Pēc tam iekārta sašķiro olas pēc dzimuma. Olas ar sieviešu kārtas embrijiem tiek ievietotas atpakaļ inkubatorā, kur tās paliek līdz izšķilšanās brīdim 21. dienā. Olas ar vīriešu kārtas embrijiem tiek nosūtītas atsevišķam uzņēmumam, kas tās izmanto kā mājdzīvnieku barības sastāvdaļu.

Kā stāsta V. Breins, tipisks inkubatorijs gadā rada ap 20 miljoniem cāļu. Uzņēmumam *In Ovo* bija izaicinājums nodrošināt, lai šīs pārbaudes būtu pietiekami lētas un precīzas un inkubatorijos varētu tās izmantot. Kaut arī tehnoloģija embrija dzimuma noteikšanai bija pieejama jau pirms desmit gadiem, tās izmantošana bija pārāk dārga. “Gandrīz intuitīvi jutu, ka šis atklājums varētu būt diezgan nozīmīgs,” V. Breins piebilda. “Šīs problēmas risināšanas centieniem varēju veltīt daudz laika.”

**// Šī tēma apvieno sevī ne tikai tehnoloģiskus un
uzņēmējdarbības izaicinājumus, bet arī ētikas apsvērumus. //**

Uzņēmums *In Ovo* cenšas pilnveidot tehnoloģiju, lai būtu iespējams pārbaudīt olas jau sestajā, nevis tikai devītajā dienā. Papildus embrija dzimuma noteikšanai uzņēmums *In Ovo* arī uzrauga cāļa veselību perēšanas laikā. Eiropas Investīciju bankas finansējums ļaus uzņēmumam turpmāk pilnveidot iekārtu, izgatavot vairāk iekārtu, kā arī atbalstīt papildu inovācijas mājputnu nozarē.

Inkubatorijos tiek ietaupīts arī ievērojams darba apjoms, jo parasti cāļu dzimums lielākoties tiek noteikts manuāli. Apaugļotas olas testēšanas cena ir niecīga, un tas ir svarīgi lielapjoma, uzņēmumiem ar mazu peļņu, kuri nodarbojas ar olu ražošanu patēriņa vajadzībām. "Cāļu iznīcināšana ir patiešām skarbs skats," saka Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciāliste Selīna Rotjē, kura strādā ar šo projektu. "Bet īstais jautājums ir — vai varat rast risinājumu, ko lauksaimnieki ir gatavi ieviest? Šķiet, ka viņi būs atšķetinājuši šo problēmu."

PROJEKTI

ZAĻAS EIROPAS VEIDOŠANAI

“ Pārtikas trūkums, klimata pārmaiņas un bioloģiskās daudzveidības izzušana ir globālā tirgus neveiksmes. To dēļ publiskās finansēšanas iestādes pievērš pastiprinātu uzmanību ieguldījumiem bioekonomikas nozarē. 2023. gadā bija vērojams spiediens uz pārtikas un biomateriālu ražošanas izmaksām, ko izraisīja ārkārtēji laikapstākļi un ģeopolitiskā nestabilitāte. Mūsu uzmanības lokā ir projekti, kas atbalsta lauksaimniekus un mazos uzņēmumus lauksaimniecības vērtību ķēdē, kā arī inovāciju attiecībā uz klimatiski pārdomātu praksi un tehnoloģijām, pārtikas vērtības ķēdes radītās vidiskās pēdas samazināšanu, ilgtspējīgu un iekļaujošu lauku attīstību, kā arī ilgtspējīgu degvielu un no pārtikas un biomasas atliekām ražotu materiālu. Līdztekus šim darbam mēs veicinām arī arīdzan reaģēšanu uz bioloģiskās daudzveidības un dabas resursu iznīcināšanu mežu ugunsgrēkos, turpinot nodrošināt ievērojamu finansējumu mežsaimniecībai un dabas kapitālam. ”

Felipe Ortega Šlingmans, EIB Bioekonomikas nodaļas vadītājs

“ EIB ir galvenā loma tādu pilsētu atbalstīšanā, kuras īsteno vērīenīgas integrētas pilsētattīstības stratēģijas. Tā pilsētas kļūst noturīgākas pret problēmām, ar ko tās saskaras — iedzīvotāju plūsmām, kas saistītas ar karu Ukrainā, dabas katastrofām, sociālajiem konfliktiem, vides parādībām, klimata pārmaiņām, kā arī finanšu un ekonomikas krīžu pašreizējo ietekmi. ”

Leonora Berriočoa, EIB pilsētattīstības galvenā inženiere

“ Klimatīcības un vidiskās ilgtspējas mērķi, kas noteikti un īstenoti, izmantojot mūsu Klimata bankas ceļvedi, jau otro gadu pēc kārtas tiek pārsniegti pirms laika. Šie rezultāti joprojām tiek atbalstīti un uzlaboti, izmantojot pielāgotus finanšu produktus un uz nākotni vērstu politiku, piemēram, revolucionāro EIB pieeju, lai īstenotu taisnīgo pārkārtošanos jaunattīstības valstīs. Lepojos, ka esmu daļa no publiskas bankas, kas īsteno būtiskas izmaiņas. ”

Stīvens O'Drīskols, EIB Vides, klimata un sociālo lietu biroja vadītājs

Pār ikvienu mūsu pašreizējās dzīves aspektu krīt klimata pārmaiņu un vides apdraudējuma radītā ēna. Projektos un procesos, kas kādreiz tika uzskatīti par tādiem, kuri darbojas atsevišķos sektoros vai nozarēs, tagad jāiekļauj apsvērumi par energoefektivitātes vai enerģijas ražošanas nepieciešamību to regulārajā darbībā. Mūsu pilsētām, rūpnīcām un būvlaukumiem jābūt ilgtspējīgiem. Eiropas Investīciju bankas politika izvirzīja mūs pārējiem priekšā, atbalstot tīras, videi nekaitīgas tehnoloģijas un veicinot šo tehnoloģiju piemērošanu visās cilvēku darbības jomās.

“ Ūdens ir neredzamais virzītājspēks pārejā uz zaļo ekonomiku. Līdz 2050. gadam vairāk nekā 40 % pasaules iedzīvotāju dzīvos tādu upju baseinu apkārtnē, kurus skar ievērojams ūdens trūkums. Ūdens apgādes nedrošība visdrīzāk palielinās pārtikas cenu kāpumu un pretrunas. Ir steidzami nepieciešami lielāki publiskie un privātie ieguldījumi nozarē. Mūsu finansētie projekti novērš tirgus nepilnības un mazina ieguldījumu trūkumu, lai ierobežotie resursi tiktu izmantoti klimatnoturīgu ūdens sistēmu izveidei un maksimālai ilgtermiņa ietekmei. ”

Karina Mēsone, EIB Ūdens resursu apsaimniekošanas nodaļas vadītāja

ZAĻI UN HUMĀNI

Krakovā tiek modernizēta pilsētas infrastruktūra, lai padarītu pilsētu zaļāku iedzīvotājiem un palīdzētu ģimenēm no Ukrainas.

Igu laiku gaisa piesārņojums “meta putekļainu ēnu” pār Krakovas skaistumu, kaitējot tās iedzīvotāju dzīves kvalitātei. Lai to mainītu, Krakova izstrādā pilsētvides plānu ar mērķi pārtapt par klimatneitrālu un viedu metropoli. “Vēlamies, lai mūs uztver kā inovāciju pilsētu, zinātnes, pētniecības un izstrādes centru, kā arī ilgtspējīgas pilsētattīstības un klimatrīcības līderi,” stāsta Krakovas pašvaldības apsaimniekošanas un klimata departamenta direktors Anžejs Lazenckis.

Krakova saskaras arī ar negaidītu infrastruktūras spiedienu, jo Krievijas iebrukuma Ukrainā dēļ pilsētā nonāca aptuveni 270 000 bēgļu. Šie iebrucēji radīja lielāku pieprasījumu pēc publiskās infrastruktūras un pakalpojumiem, piemēram, izglītības, veselības aprūpes un mājokļiem. Neskatoties uz karu valsti, kas atrodas nepilnu 300 km attālumā, Krakova neatteicās no savu vērienīgo klimata mērķu īstenošanas. Tā vietā pilsēta vēlas vienlaicīgi sasniegt divus mērķus — padarīt Krakovu zaļāku, kā arī modernizēt un atjaunot pilsētas infrastruktūru, lai tā atbilstu iedzīvotāju un iebrucēju no Ukrainas vajadzībām. “Mēs varam daudz mācīties no Krakovas pieejas klimata pārmaiņu un pašreizējās humanitārās krīzes risināšanai,” saka Eiropas Investīciju bankas vecākā inženiere Leonora Berriočoā, kura strādāja ar 130 miljonu EUR (585 miljonu PLN) aizdevumu pilsētai, par kuru līgums tika parakstīts 2023. gadā. “Tas varētu iedvesmot daudzas citas pilsētas sekot šim piemēram.”

Lai pilsētas plauktu un augtu, jānodrošina pilsētattīstība. Tā var arī palīdzēt pilsētām pielāgoties humanitārajai krīzei un risināt to. “Ikviens pilsēta var uzņemt ierobežotu cilvēku skaitu,” norāda Eiropas Investīciju bankas vecākā pilsētvides speciāliste Katerina Zisimopulu. “Attiecīgi, kad ierodas tūkstošiem cilvēku, izglītība, transports un cita esošā infrastruktūra nevar apmierināt pieaugošā iedzīvotāju skaita vajadzības, izraisot konfliktu, resursu trūkumu, kā arī sabiedrisko pakalpojumu un infrastruktūras strauju pasliktināšanos.”

Pilsētattīstības projekti, kuru satvarā iekļaujošā un integrētā veidā tiek veidota jauna sabiedriskā infrastruktūra un uzlabota esošā, ir svarīgi, lai apmierinātu iedzīvotāju vajadzības, piemēram, izglītības, veselības aprūpes un nodarbinātības jomā.

Humanitārās krīzes risināšana

Vietējās pārvaldes iestādes pielāgoja savu pilsētattīstības plānu, reaģējot uz pieaugošajām Krakovas iedzīvotāju un to ukraiņu vajadzībām, kuri pēdējos gados ir šeit izveidojuši jaunu dzīvi. “Mēs koncentrējamies uz jaunieradušos Ukrainas iedzīvotāju integrāciju un viņu iekļaušanu visos sabiedriskajos pakalpojumos, kas jāpaplašina, lai apmierinātu nesen ieceļojušo cilvēku vajadzības,” stāsta Krakovas pašvaldības Sociālo lietu un veselības departamenta direktore Elžbeta Žureka-Koisa.

Lai izveidotu jaunu pilsētas infrastruktūru un modernizētu esošos objektus, nepieciešami lieli ieguldījumi, rūpīga plānošana un laiks. Finansiālo slogu palielina vajadzība pēc būtiskiem pakalpojumiem un infrastruktūras, lai apmierinātu bēgļu prasības. Lai atbalstītu Krakovas centienus, **Eiropas Investīciju banka apstiprināja 334 miljonu EUR (1500 miljonu PLN) programmas aizdevumu — 130 miljonu EUR darījums, par kuru līgums tika parakstīts augustā, bija šā aizdevuma pirmā daļa.** Finansējums ir daļa no solidaritātes paketes Ukrainai programmas — iniciatīvas, kuras mērķis ir finansēt pilsētu un reģionālos ieguldījumus ES dalībvalstīs, reaģējot uz karu Ukrainā. “Cilvēki Krakovā ir ļoti nopietni strādājuši, lai risinātu humanitāro krīzi, vienlaikus veidojot zaļāku pilsētu,” saka Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists Marcins Futera. “Pateicoties programmas aizdevumam, varam finansēt daudzveidīgus dažāda lieluma un veidu projektus visā pilsētā.”

// **Tas varētu iedvesmot daudzas citas pilsētas sekot šim piemēram.** //

Zaļākas Krakovas veidošana

Pašvaldība ir būtiski atjaunojusi un uzlabojusi savu ēku energoefektivitāti. Tas cita starpā ietver logu un durvju izolāciju un nomainītu, kā arī LED apgaismojuma, termostatisko vārstu un gaisa tīrītāju uzstādīšanu. Līdz šim ir pilnīgi atjaunoti 43 % no 323 pilsētas apsaimniekotajām sabiedriskajām ēkām, un 34 % ēku ir veiktas nelielas līdz mērenas ar energoefektivitāti un renovāciju saistītas darbības.

Krakovas pieeja atšķiras arī ar to, ka iedzīvotāji tiek iesaistīti lēmumu pieņemšanas procesā. Pašvaldība organizēja divas pilsoņu paneldiskusijas, kurās iedzīvotāji un eksperti varēja pārrunāt ilgtspējīga transporta attīstību, kā arī enerģijas patēriņa samazināšanu un atjaunīgo energoresursu izmantošanu. Paneldiskusiju rezultātā noformulētie ieteikumi ir saistoši.

“Iesaistot procesā visus mūsu iedzīvotājus, mēs palīdzam veidot vides apziņu un precīzi uzzinām, kādas ir viņu vajadzības,” saka pašvaldības vadītājs A. Lazeckis. “Mēs varam padarīt pilsētu iekļaujošāku, ērtāku dzīvošanai un vienlaikus arī noturīgāku pret neprognozējamām situācijām.”

ILGTSPĒJĪGA SLIMNĪCA

NĪDERLANDES SLIMNĪCU RENOVĀCIJA SAMAZINA OGLEKĻA EMISIJAS.

Haaglanden Medical Centre (Hāgas konurbācijas medicīnas centrs) ir viena no labākajām kliniskajām slimnīcām Nīderlandē. Taču daudzām šīs slimnīcas ēkām nepieciešama renovācija, lai nodrošinātu labu aprūpi un mazinātu slimnīcas vidisko pēdu. Hāgas slimnīca, kas zināma kā *HMC*, jūnijā parakstīja līgumu par 110 miljonu EUR aizdevumu no Eiropas Investīciju bankas, lai atjaunotu divus tās galvenos objektus ar jaunākajām medicīnas iekārtām un piederumiem, kā arī ierīkotu jaunas apkures un dzesēšanas sistēmas. Mērķis ir samazināt oglekļa emisijas par 64 %.

Šis darbs ne tikai nodrošinās enerģijas ietaupījumu, bet neapšaubāmi uzturēs iedzīvotāju labāku veselību. Centrs gada laikā pieņem vairāk nekā 170 000 pacientu, kuri ierodas no visas Nīderlandes, lai saņemtu ārstēšanu no traumatoloģijas, neiroloģijas vai vēža ārstēšanas speciālistiem. Vienkārša pāreja uz siltumsūkņa sistēmu ziemā un hibrīddzesēšanas iekārtām vasarā jau vien radīs lielu atšķirību slimnīcas enerģijas patēriņā. “Ieguldot siltumsūkņos un hibrīddzesēšanā, lai samazinātu enerģijas patēriņu un pazeminātu izmaksas,” saka slimnīcas galvenais finanšu speciālists Marteins Visenekers, “izmantojam arī iespēju izvērtēt savu ietekmi uz vidi.”

MŪRA BLOKI UZSŪC OGLEKLI

Četri Beļģijas uzņēmumi apvienojas vietējā aprites ekonomikas projektā, izmantojot tērauda ražošanas blakusproduktus, lai izveidotu mūra blokus, kuri samazina oglekļa dioksīda emisijas.

Novatoriskais mūra bloks, ko izstrādājuši četri Beļģijas uzņēmumi, ir viens no tiem izstrādājumiem, kas pārvērš problēmu risinājumā. Lielākā daļa betona bloku tiek izgatavoti, izmantojot cementu, kas rada siltumnīcefekta gāzu emisijas. Novatoriskā Beļģijā ražotā bloka ražošanā tiek izmantots oglekļa dioksīds, kas savākts no citiem rūpnieciskiem procesiem. Tas uzsūc oglekļa dioksīdu un pārvērš to par kaut ko noderīgu.

Cementa ražošana veido 2,4 % no globālajām oglekļa dioksīda emisijām, ko rada rūpnieciskie un enerģijas avoti. Attiecīgi, četri uzņēmumi, kuriem visiem ir telpas Ljēžas tuvumā, kopā izstrādā produktu, kas varētu būtiski ietekmēt cīņu pret globālo sasilšanu. "Mūsu projekts ir ļoti novatorisks," saka attīstības vadītājs Antuāns Greguārs uzņēmumā *Prefer*, kas ir viens no minētajiem četriem uzņēmumiem. "Tas ir apritīgs un vietējs."

// **Mūsu projekts ir ļoti novatorisks. Tas ir apritīgs un vietējs.** //

Lūk, kā tas darbosies. Kad viens no uzņēmumiem, proti, *Lhoist*, karsē akmeni, lai izgatavotu kaļķi, tas rada oglekļa dioksīdu. Tā vietā, lai ļautu oglekļa dioksīdam izplūst, uzņēmums novadīs gāzi pa cauruļvadu, ko pārvalda uzņēmums *Fluxys*, kas parasti darbojas dabasgāzes pārvades jomā. Divus kilometrus garais cauruļvads būs savienots ar uzņēmumu *Prefer*, kas izgatavo betona materiālus. Savukārt uzņēmums *Orbix*, kas izstrādā ilgtspējīgus materiālus būvniecības un tērauda nozarēm, savāks sārņus, kas paliek pāri pēc tam, kad cits uzņēmums izmanto *Lhoist* kaļķi tērauda ražošanai. Tas nosūtīs šos sārņus ar

ūdens transportlīdzekli uzņēmumam *Prefer*. Visbeidzot, uzņēmums *Prefer* sakombinēs sārņus un oglekļa dioksīdu, lai izgatavotu bloku. Konkrētāk, oglekļa dioksīds tiks izmantots, lai nocietinātu bloku, ko uzņēmumi dēvē par *CO2ncrEAT*, jo tas efektīvi uzsūc CO₂.

Bet novatoriska rūpnieciska projekta izstrāde ir ļoti dārga. Minētie četri uzņēmumi noteica izmaksas 7,5 miljonu EUR apmērā. Tāpēc tie vēlējās saņemt atbalstu no Inovācijas fonda — Eiropas Komisijas finansējuma programmas novatoriskām mazoglekļa tehnoloģijām. Uzņēmumi saņēma Eiropas Investīciju bankas Inovāciju fonda komandas ekspertu atbalstu. "Mums bija jāpierāda, ka projekts ir ekonomiski dzīvotspējīgs, ņemot vērā visu četru konsorcijs dalībnieku ieguldījumu," norāda Eiropas Investīciju bankas finanšu padomnieks Matjē Banāls, kurš strādāja ar šiem uzņēmumiem.

Eiropas Komisija nosūta projektu pieteikumus EIB inovāciju fonda grupai, kura ietver ekspertus no bankas Konsultatīvo pakalpojumu un projektu direktorāta, lai saņemtu finansiālu un tehnisku palīdzību. ES Eiropas Klimata, infrastruktūras un vides izpildaģentūra izraudzījās šo projektu priekšātlasē 4 miljonu EUR dotācijas piešķiršanai saskaņā ar Inovācijas fonda uzaicinājumu iesniegt priekšlikumus maziem projektiem. **Dotācijas nolīgums tika parakstīts 2023. gada maijā, savukārt projekta īstenošana sākās jūnijā.** "Bez dotācijas šo bloku ražošanas procesa izstrāde būtu pārāk dārga," norāda A. Greguārs. "Riski, kas saistīti ar inovāciju un rūpnīcas celtniecībai nepieciešamajiem kapitālizdevumiem, ir pārāk lieli."

DARBS SASKAŅĀ AR DABU, NEVIS PRET TO

Dabā balstīti risinājumi plūdu mazināšanai Grieķijā

Tesāliju Grieķijas ziemeļos 2023. gada septembrī skāra spēcīgas vētras, kas izraisīja nopietnus plūdus ne tikai vienu, bet pat divas reizes. “Mums paveicās, ka otrās vētras laikā neviens negāja bojā, jo pirmā vētra pilnīgi iznīcināja mūsu agrinās brīdināšanas sensoru tīklu,” norāda Harijs Kaljarass, mēra padomnieks Trikalas pilsētā Tesālijas ziemeļrietumos, kurā dzīvo aptuveni 80 000 iedzīvotāju. Vētras nopostīja 150 mājas un nodarīja pamatīgus bojājumus vairāk nekā 1000 mājām pilsētas centrā un tuvējos ciematos. Pēc otrās vētras dzīve 3000 gadus senajā pilsētā apstājās uz vairākām dienām, jo pārvaldes iestādes lika iedzīvotājiem uzturēties iekštelpās un pārbaudīja, cik droši ir pilsētas 12 tilti pāri Litajas (*Lithaios*) upei. Izmaksas reģionam, ko dēvē par Grieķijas “maizes grozu”, jau tiek lēstas miljardos.

Tesālijā plūdi nevienu neizbrīna. Vērienīga celtniecība, lai izveidotu kanālus upēs, būvējot betona uzbērumus un dambjus, sākās 20. gadsimta 30. gados, un līdz ar zemes reklamāciju milzīgas ainavas izmaiņas turpinājās līdz 20. gadsimta 70. gadiem. Tomēr patlaban šo pieeju acīmredzamā nespēja nodrošināt aizsardzību pret aizvien biežākiem ekstremāliem laikapstākļiem, ko izraisījušas klimata pārmaiņas, rosina reģionu apsvērt krasi atšķirīgu pieeju — atbrīvošanos no betona un ļaušānu dabai ritēt tās gaitu. “Atceros, ka pirms 40 gadiem pie upes kādreiz atradās baseini, kuros saglabājās plūdu radītie ūdeņi,” stāsta H. Kaljarass. “Kopš tā laika tikusi izmantota pieeja mēģināt ierobežot upi un vienkārši nobloķēt dabiskās izvades vietas, kuras agrāk piepildījās plūdu laikā, kā arī upes tuvumā notikusi plaša apbūve. Ir pilnīgi skaidrs, ka, ja tur joprojām atrastos minētie dabiskie baseini, pilsētai nodarītais posts nebūtu tik liels.”

“Ja dabiskie
baseini tur
joprojām
atrastos...”

Šādu dabisku pieeju iesaka pētījums, ko finansē Eiropas Investīciju banka un vada organizācijas *Global Infrastructure Basel* un *WWF Greece*, un šis ieteikums bija uzmanības centrā pārrunās ar ieinteresētajām personām 2023. gadā. “Mums jāstrādā saskaņā ar dabu, nevis pret to,” piebilst Eiropas Investīciju bankas vecākā ūdensapgādes inženiere Aimilija Pistrika.

Pētījumi mudina uz dabā balstītu risinājumu izmantošanu Grieķijā

Pamatojoties uz izmēģinājuma pētījumu, dabā balstītas pieejas plūdu pārvaldībai reģionā, piemēram, upju paplašināšana un savienošana ar to palienēm, piekrastes mežu izveide un upju plūsmas kontrolei vai traucēšanai izveidoto būvju likvidēšana, būtu daudz efektīvākas nekā paļaušanās uz jaunu vai rehabilitētu “pelēko” plūdu aizsardzības infrastruktūru, piemēram, dambjiem. Saskaņā ar ziņojumu dabā balstītas pieejas oglekļa uzglabāšanas vērtība vien, kas tiek lēsta 12,8 miljonu EUR apmērā, būtu lielāka nekā pieejas īstenošanas izmaksas (6,8 miljoni EUR) un hibrīdpieeja (9,3 miljoni EUR).

Tomēr dabā balstītas pieejas plūdu mazināšanai rada zināmas problēmas. “Viss process prasa laiku,” norāda Ketrina Maksvinija, kas strādā Eiropas Investīciju bankas Pilsoniskās sabiedrības nodaļā. “Mēs jau divus gadus rīkojam informatīvus pasākumus un tikšanās ar pārvaldes iestādēm un ieinteresētajām personām. Bet mēs esam daudz mācījušies šajā projektā un uzskatām, ka esam izstrādājuši pieeju, ko var paātrināt, paplašināt un atkārtot citās jomās.”

"SVAIGA" IDEJA

Platformas *CrowdFarming* tiešās pārdošanas modelis veicina svaigas pārtikas nodrošināšanu un ilgtspējīgu lauksaimniecību, kas samazina emisijas un dod peļņu mazajiem, bioloģiskajiem zemniekiem.

Kad brāļi Gabriels un Gonsalo Urkulo mantoja vectēva apelsīnu plantāciju Valensijā, Spānijā, viņu ģimene ieteica pārdot saimniecību, kas radīja zaudējumus. Taču viņi nolēma mēģināt to saglabāt vēl pēdējo reizi. Brāļi sāka ar produktu pārdošanu tādiem starpniekiem kā kooperatīvi un lielie pircēji, kā to vienmēr bija darījis vectēvs. Taču viņi nenopelnīja tik daudz, lai segtu savas izmaksas. Brāļi nolēma izveidot tīmekļa vietni *Naranjas del Carmen*, lai pārdotu produktus tiešā veidā patērētājiem visā Eiropā. Šajā tīmekļa vietnē tika pārdoti augļi draugiem Vācijā un Austrijā, taču tās popularitāte stabili pieauga, nododot informāciju "no mutes mutē". Pēc tam, kad vācu sabiedriskā raidorganizācija *Deutsche Welle* pārraidīja sižetu par šo augļu dārzu, pasūtījumu skaits pieauga nepieredzētā ātrumā. Pieprasījums bija tik milzīgs, ka augļu dārzu uzņēmums *Naranjas del Carmen* nevarēja izpildīt šādu pasūtījumu skaitu.

"Mēs esam no sirds apņēmušies ievērot principu no lauka līdz galdam."

Tā paša Spānijas reģiona lauksaimnieki, kuri redzēja šos panākumus, vērsās pie brāļiem pēc palīdzības tiešsaistes pārdošanas sistēmas izveidē. Gonsalo un Gabriels izcēla gaismā būtisku nepietiekami apkalpotu tirgus daļu — pastāv milzīgs patērētāju un lauksaimnieku pieprasījums pēc tieša savienojuma. Brāļi Urkulo 2017. gadā nodibināja uzņēmumu *CrowdFarming*, lai lauksaimniekiem nodrošinātu pakalpojumus, piemēram, programmatūras izstrādi, tīmekļa vietnes dizainu, loģistiku, klientu apkalpošanu, mārketingu un agronomisko atbalstu, kuri gadu gaitā bija izstrādāti un pilnveidoti uzņēmumā *Naranjas del Carmen*, lai īstenotu tiešu pārdošanu galapatērētājiem. "Platforma *CrowdFarming* tika izveidota kā vienas

pieturas aģentūra lauksaimniekiem, kuri vēlas izveidot savu tiešās tirdzniecības kanālu," stāsta *CrowdFarming* stratēģijas vadītājs Romāns Martiness de Aragona. "Mēs parūpējamies par sarežģīto jautājumu risināšanu, lai lauksaimnieki varētu koncentrēties uz savas pārtikas audzēšanu, ražošanu un ražas novākšanu."

Uzņēmums *CrowdFarming* palīdz digitalizēt lauksaimniecības nozari Eiropā, ko lielā mērā veido mazie ražotāji, kuriem ne vienmēr ir līdzekļi vai speciālās zināšanas, lai īstenotu tiešu pārdošanu patērētājiem, izmantojot tīmekļa vietni. Uzņēmuma tikls aptver 300 lauksaimniekus no 15 valstīm, galvenokārt Eiropā. Klientiem ir iespēja pasūtīt kastes ar augļiem un dārzeņiem vai tādiem pārtikas produktiem kā medus un siers. Viņi var pat adoptēt koku, zemes gabalu vai dzīvnieku un apņemt saņemt no tā iegūto produkciju. Lai veicinātu uzņēmuma darbu pie tā digitālajām platformām un programmatūras, **Eiropas Investīciju banka 2023. gada septembrī parakstīja ar uzņēmumu *CrowdFarming* līgumu par riska parāda finansējumu 15 miljonu EUR apmērā, ko atbalsta ar programmu *InvestEU*.**

"Lauksaimniekiem, kuri parasti pieņem lielveikalu noteiktās cenas, tagad ir tiesības pašiem noteikt savas cenas, tādējādi radot paradigmu maiņu nozarē," norāda Žeroms Marselīno, vecākais aizdevumu speciālists, kurš ir atbildīgs par šo Eiropas Investīciju bankas ieguldījumu.

Garši un labvēlīgi planētai

Platforma *CrowdFarming* aptver tikai lauksaimniekus, kuri ražo bioloģisko pārtiku, un lauksaimniekus, kuri īsteno pāreju uz bioloģisko lauksaimniecību. Agronomi rūpīgi izvēlas lauksaimniekus, kuri pārdod produkciju platformā, nodrošinot, ka tiek piemēroti augstākie ilgtspējas, kvalitātes un ražošanas standarti. Marija Martinesa Ihano no Malagas pārliecināja savu ģimeni īstenojot tās ceturtās paaudzes saimniecības pāreju uz bioloģisku

// Vienas pieturas aģentūra lauksaimniekiem, kuri vēlas izveidot savu tiešās tirdzniecības kanālu. //

produkciju, kad viņa pārņēma saimniecības vadību 2017. gadā. Viņa sāka tirgot mango platformā *CrowdFarming* 2020. gadā, gūstot milzīgus panākumus. "Mēs esam spējuši augt un ieviest inovācijas, pārejot uz tādu lauksaimniecības veidu, kas tiek arvien vairāk integrēts ar apkārtējo vidi," saka M. M. Ihano.

Atšķirībā no vairākiem lielveikaliem uzņēmums *CrowdFarming* neuzglabā savu produkciju nedēļām ilgi un neapsmidzina to ar pretsēnišu ķīmikālijām, lai produkcijai būtu ilgāks derīguma termiņš. Timekļa vietnē pārdotie augļi un dārzeņi tiek novākti atbilstoši klientu pasūtījumiem, un augļus un dārzeņus atstāj kokos vai krūmos, līdz tie ir sasnieguši tādu gatavības pakāpi, lai augļus un dārzeņus varētu nosūtīt. Tradicionālajā lauksaimniecībā pārtiku novāc tad, kad tās piegāde ir izdevīga starpniekam, piemēram, lielveikalam, un produkcija var mēnešiem ilgi stāvēt nogatavināšanas kamerās vai rūpnieciskajos ledusskapjos.

Savukārt platformas *CrowdFarming* pieeja ne tikai palīdz nodrošināt tās produktu pilnīgo garšu, bet arī rada darbu lauksaimniekiem, kuri iepriekš tikai reizi gadā novāca kultūraugus un pēc tam nosūtīja tos starpniekiem vai lielveikaliem. Izmantojot platformu *CrowdFarming*, lauksaimniekiem jāieplāno vairākas ražas.

Lauksaimnieki ir ar mieru veikt šo papildu darbu, pateicoties ieguvumiem, ko sniedz tiešā pārdošana. Viņi var prognozēt savus ieņēmumus vairākus mēnešus iepriekš, un viņu peļņa pārsniedz tradicionālajos tirdzniecības tīklos gūto. Piemēram, par citrusaugļiem var nopelnīt divas līdz četras reizes vairāk nekā no parastiem veikalām. Cenas, kas klientiem jāmaksā, ir līdzvērtīgas cenām Rietumeiropas un Ziemeļeiropas valstu ekoloģisko produktu lielveikalos.

"Mēs esam no sirds apņēmušies ievērot principu *no lauka līdz galdam*," norāda Kristīna Domeka, *CrowdFarming* vadītāja ilgtspējas un ietekmes jautājumos. "Tiklīdz pasūtāt produkciju, *CrowdFarming* un lauksaimnieki steidzami rīkojas, novāc, iepakoj un nosūta svaigāko bioloģisko produkciju tieši līdz jūsu sliekšnim. Galvenais ir sagādāt īstu, tīru svaigumu."

Revolūcija pārtikas piegādes ķēdē

Uzņēmums *CrowdFarming* 2022. gadā veica pētījumu, lai kvantitatīvi noteiktu sava modeļa ietekmi uz oglekļa emisijām un pārtikas atkritumiem. Pētījumā apelsīnu piegādes ceļš no saimniecībām tieši līdz patērētāju mājām tika salīdzināts ar klasisko lielveikalu izplatīšanas procesu. Tika konstatēts, ka tiešā pārdošana radija par 20 % mazākas emisijas nekā lielveikalu modelis. Tas arī parādīja, ka piegādes ķēdē tika izniekoti tikai 3 % pārtikas produktu, salīdzinot ar 22 % lielveikalu modeli.

Uzņēmumam *CrowdFarming* ir aptuveni 200 cilvēku komanda, galvenokārt programmatūras izstrādātāji, kuri strādā, lai uzlabotu platformu. Tas uztur arī iekšējo loģistikas programmatūru *CrowdSender*, kas ļauj uzņēmumam efektīvi pārvaldīt pasūtījumus, grupējot tos pēc reģioniem un nodrošinot, ka kravas automobiļi tiek pilnīgi piekrauti tā, lai piegādes tiktu veiktas rentablākajā un videi draudzīgākajā veidā.

Kā norādīja Eiropas Investīciju bankas padomnieks Alehandro Raboso Kampos, pateicoties Eiropas Investīciju bankas finansējumam, uzņēmums varēs turpināt ieviest inovācijas savā uzņēmējdarbības modelī, procesos, digitālajās lietotnēs un programmatūrā. Un tas veicina ilgtspējīgāku un taisnīgāku pārtikas ražošanu.

"Reti izdodas saskarties ar projektu, kuram ir tik tieši un taustāmi rezultāti uz vietas," saka A. Raboso Kampos. "Tas nāk par labu lauksaimniekiem, patērētājiem un videi."

GIGAVATI UZ JUMTA

Loģistikas uzņēmums CTP savu objektu jumtus Čehijā un citur pārvērš par milzīgām saules enerģijas stacijām, tādējādi samazinot izmaksas un emisijas saviem nomniekiem un palielinot uzņēmuma peļņu.

Atjaunīgā enerģija pat nelielas mājas īpašnieku var pārvērst par “elektroenerģijas ražošanas uzņēmumu”, vienkārši uzliekot uz jumta dažus saules paneļus un neizmantoto enerģiju pārdodot vietējam komunālo pakalpojumu uzņēmumam. Uzņēmumam ar 11 miljonu kvadrātmetru lielu jumtu tā ir ļoti saistoša perspektīva. Eiropas lielākais reģistrētu loģistikas īpašumu īpašnieks un apsaimniekotājs CTP noklāj savu ēku jumtus ar saules paneļiem, tādējādi atjaunīgā enerģija kļūst par uzņēmuma darījumdarbības būtisku sastāvdaļu tāpat kā jaunu ēku būvniecība un uzņēmējdarbības parku darbības nodrošināšana. Nākamais solis, uzņēmumam CTP pievērsties enerģētikas nozarei, ir saules paneļu novietošana uz tā ēku jumtiem ikvienā valstī, kurā tas darbojas.

Tas ir ievērojams solis, jo, lai gan CTP akcijas ir kotētas biržā Euronext Amsterdam, lielākā daļa uzņēmējdarbības tiek īstenota Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs, piemēram, Čehijā, Slovākijā, Ungārijā un Rumānijā. “Mēs uztveram enerģiju kā trešo uzņēmējdarbības vienību uzņēmuma iekšienē,” norāda Mārtens Ote, kurš no CTP Prāgas biroja vada attiecības ar ieguldītājiem. “Saules enerģija ir pirmais solis šajā uzņēmējdarbībā, bet tas ir daudz plašāks, pievērsties elektrotansporthidzēkļu uzlādes staciju nodrošināšanai mūsu nomniekiem, energovadībai un enerģijas uzkrāšanai.”

“**Tas veicina Eiropas stratēģisko autonomiju.**”

Uzņēmums prognozē, ka līdz 2026. gada beigām tas uz savu ēku jumtiem būs izvietojis iekārtas, kas uzkrāj līdz pat 400 MWp jaudas. MWp apzīmē “megavatu maksimumu”, un tas ir mērs jaudas izvadei no avota, kas var atšķirties, piemēram, saules stariem. Balstoties uz plāniem tuvākajos gados dubultot uzņēmuma portfeli un līdz ar to arī uzņēmuma efektīvo jumta platību, CTP līdz desmitgades beigām varētu ģenerēt 1 Gwp minētajās valstīs. Tas ir liels solis ceļā uz to valstu dekarbonizāciju, kurās joprojām ir augsts emisiju līmenis.

Saules enerģijas un Eiropas stratēģiskā autonomija uz jumta

Uzņēmuma CTP īpašumi, kurus izmanto kā loģistikas centrus un kurus daži vieglās rūpniecības jomas klienti izmanto kā ražošanas vietas, nodrošina arī vietas Eiropā uzņēmumiem, kas citādi varētu būt spiesti meklēt vietu, piemēram, Āzijā, tādējādi saglabājot nozīmīgas nozares Eiropā un saīsinot piegādes ķēdes. “CTP atved uzņēmumus atpakaļ no Āzijas,” saka Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciālists Jans Moraveckis. “Tas veicina Eiropas stratēģisko autonomiju.”

Pēc Covid-19 pandēmijas izraisītajiem rūpniecības piegāžu traucējumiem un enerģijas trūkuma, kas sekoja Krievijas iebrukumam Ukrainā, šī stratēģiskā autonomija ir izšķiroši svarīga Eiropas nākotnei. Stratēģiskais ieguldījums ir viens no iemesliem, kāpēc Eiropas Investīciju banka 2023. gada septembrī parakstīja ar uzņēmumu CTP līgumu par aizdevumu 200 miljonu EUR apmērā, lai finansētu saules enerģijas projektu galvenokārt četrās Centrāleiropas un Austrumeiropas valstīs, un šī summa ir daļa no Eiropas Investīciju bankas 45 miljardu EUR ieguldījuma plāna REPowerEU īstenošanā.

Saules paneli nāk par labu klimatam. Tie ir arī finansiāli izdevīgi uzņēmumam CTP un tā nomniekiem. “Tas sniedz uzņēmumam konkurences priekšrocības salīdzinājumā ar citiem loģistikas uzņēmumiem, kas neintegre energoapgādi savos nomas līgumos,” norāda Eiropas Investīciju bankas enerģētikas pārkārtošanas programmu vadošais inženieris Davids Gonsaless Garsija.

EIROPAS ENERGOATJAUNINĀŠANA

Trīs Spānijas atjaunīgās enerģijas projekti stiprina Eiropas enerģētikas autonomiju, veidojot saules un vēja enerģijas jaudu un pārvades tīklus.

Haime Selaja vienmēr vēlējās strādāt atjaunīgās enerģijas tirgū tā ietekmes uz sabiedrību dēļ. Tāpēc pēc studiju pabeigšanas un nelielas agrīnas profesionālās pieredzes iegūšanas viņš pievienojās uzņēmumam *Iberdrola*, kas ir Eiropas lielākais enerģētikas uzņēmums pēc tā tirgus kapitalizācijas līmeņa un viens no lideriem atjaunīgo energoresursu jomā. Būdam uzņēmuma attīstītājs, viņš izvērtē, atlasa un īsteno jaunus energoprojektus, kas palīdzēs uzņēmumam *Iberdrola* sasniegt tā mērķi — panākt nulles emisijas līdz 2040. gadam.

“Tā ir ļoti dinamiska un aktīva nozare, kurā ik dienu parādās jaunas tehnoloģijas, jauni mehānismi un jaunas metodes,” viņš norāda. “Ik dienu es apgūstu kaut ko jaunu un iegūstu vairāk zināšanu.”

Turpmākajos gados H. Selaja strādās, lai īstenotu *Iberdrola* vērienīgo plānu uzbūvēt plašu 19 saules fotoelementu elektrostaciju un trīs sauszemes vējparku tīklu visā Spānijā, Portugālē un Vācijā. “Mums ir daudz saules, ūdens un vēja, kas ir atjaunīgās enerģijas ražošanas būtiskās sastāvdaļas,” viņš norāda. “Ieguldīt šajos resursos un atjaunīgajos energoresursos ir būtiski, lai valstis varētu samazināt savas siltumnīcefekta gāzu emisijas.”

Jaunajām iekārtām ar gandrīz 2,2 gigavatu jaudu būs potenciāls saražot līdz pat 4 teravatstundām elektroenerģijas. Tas atbilst vairāk nekā 1 miljona mājsaimniecību gada vidējam enerģijas patēriņam. 70 % staciju atradīsies lauku apvidos, kurus skārusi rūpnieciskā pārkārtošanās uz neto nulles emisijām, un reģionos, kur ienākumi uz vienu iedzīvotāju ir mazāki par ES vidējo rādītāju.

“Mēs piedāvājam šo reģionu iedzīvotājiem apmācību, sniedzot viņiem zināšanas un prasmes vadīt, būvēt saules elektrostacijas un vējparkus un strādāt tajos,” stāsta H. Selaja. “Jaunie projekti veicinās izaugsmi un nodarbinātību attiecīgajās jomās, ļaujot izstrādāt vēl vairāk projektu.”

Stabilas energoapgādes nodrošināšana

Atjaunīgo energoresursu iekļaušana mūsu tīklos ir sarežģīta, jo tie neģenerē elektrību konsekventi. Atšķirībā no fosilā kurināmā elektrostacijām vai hidroelektrostacijām, kas ražo elektroenerģiju pēc pieprasījuma, saules enerģijas paneļu un vējturbīnu darbība ir atkarīga no laikapstākļiem un atrašanās vietas. Tas nozīmē, ka šīs iekārtas saražo dažādus un daļēji paredzamus elektroenerģijas apjomus, apgrūtinot mūsu energotīklu stabilu un konsekventu apgādi. Tas ir zināms kā atjaunīgo energoresursu integrācijas izaicinājums.

Lai risinātu šo jautājumu, daži no *Iberdrola* fotoelementu projektiem ietvers hibrizāciju ar akumulatoru sistēmu, apvienojot divus dažādus avotus, piemēram, vēju un sauli, un nodrošinātu enerģijas uzkrāšanu stabilākai un uzticamākai elektroapgādei.

“Mēs būvējam fotoelementu stacijas vējparka tuvumā, izmantojot hibrīdsistēmas,” stāsta H. Selaja. “Kad nav pieejama saules gaisma, mēs varam ģenerēt elektroenerģiju ar vēju. Savukārt, kad nav vēja, varam ģenerēt elektroenerģiju no saules gaismas. Tādējādi mēs izmantojam vienu un to pašu infrastruktūru un novēršam nepieciešamību pēc papildu būvniecības. Izmantojot akumulatorus, varam ietaupīt no vēja un saules gūto papildu enerģiju un laist to tirgū, kad nav vēja vai saules vai kad tie neģenerē enerģiju.”

“Ieguldīt šajos resursos un atjaunīgajos energoresursos ir būtiski, lai valstis varētu samazināt savas siltumnīcefekta gāzu emisijas.”

Eiropas Investīciju banka izsniedz uzņēmumam Iberdrola aizdevumu 1 miljarda EUR apmērā, lai līdzfinansētu 22 atjaunīgās enerģijas spēkstacijas Spānijā, Portugālē un Vācijā, pamatojoties uz darījumu, par kuru līgums parakstīts 2023. gada jūnijā. Ar šo aizdevumu, kas tiek dēvēts par "programmas aizdevumu", var finansēt virkni projektu.

"Šāda veida finansējums piedāvā stabilitāti, elastību un ilgtermiņa finansējumu atjaunīgās enerģijas jomas darbībām daudzu projektu satvarā," stāsta Luiss Kanjete, vecākais aizdevumu speciālists, kurš strādāja ar šo darījumu Eiropas Investīciju bankā.

Šī operācija ir daļa no ES bankas finansējuma paketes, lai atbalstītu *REPowerEU* — Eiropas Komisijas plānu, kas izstrādāts, reaģējot uz Krievijas iebrukumu Ukrainā, kura mērķis ir mazināt ES atkarību no fosilās degvielas importa un paātrināt zaļo pārkārtošanos.

Novatorisks veids, kā finansēt energoprojektus

Red Eléctrica de España ir vēl viens uzņēmums, kas sekmēs Spānijas enerģētikas pārkārtošanu. Tas plāno paplašināt un pastiprināt savu pārvades tīklu, kas piegādā elektroenerģiju no elektrostacijām uz mājām, uzņēmumiem un rūpniecības objektiem. Šie ieguldījumi ir daļa no Spānijas un *Red Eléctrica* pārvades tīkla attīstības plāna 2021.–2026. gadam, kura mērķi ir:

- integrēt turpmākās atjaunīgās enerģijas ražošanas iekārtas, tādējādi nodrošinot, ka Spānija līdz 2030. gadam sasniegs 74 % atjaunīgās elektroenerģijas mērķi;
- uzlabot 220 un 66 kilovoltu tīklu uzticamību;
- nostiprināt starpsavienojumus ar Portugāli un Franciju;
- uzlabot Spānijas energosistēmas apgādes rentabilitāti un uzticamību, arī Baleāru un Kanāriju salās.

Eiropas Investīciju banka atbalstīs uzņēmumu *Red Eléctrica*, iegādājoties augstākās prioritātes zaļās obligācijas un zaļās hibrīdobligācijas 500 miljonu EUR vērtībā, ko uzņēmums emitējis saskaņā ar *Red Eléctrica* zaļā finansējuma shēmu. Banka 2023. gada janvārī ieguva sākotnējās zaļās hibrīdobligācijas 41,5 miljonu EUR vērtībā. Šis darījums programmas *InvestEU* satvarā bija pirmais publiskais darījums saskaņā ar bankas zaļo obligāciju iegādes programmu.

"Zaļās obligācijas un zaļās hibrīdobligācijas var novērst finansējuma trūkumu klimata jomā, vienlaikus veicinot kapitāla tirgu izmantošanu," norāda Eiropas Investīciju bankas obligāciju finansēšanas speciāliste Rakela Kuervo Salvadora. "Tās sniedz daudz ieguvumu atjaunīgās enerģijas projektiem, tostarp paplašina ieguldītāju bāzi, samazina izpildes risku, palielina finansējuma pieejamību, kā arī mūsu apstiprinājuma un *signāla* efektu."

Paredzams, ka projekts palīdzēs samazināt siltumnīcefekta gāzu emisijas un radīs nodarbinātības iespējas mazāk attīstītos Spānijas reģionos.

“ Mēs varam ietaupīt no vēja un saules gūto papildu enerģiju un laist to tirgū, kad nav vēja vai saules vai kad tie neģenerē enerģiju. ”

// Zaļās obligācijas un zaļās hibrīdobligācijas var novērst finansējuma trūkumu klimata jomā. //

Jauna atjaunīgās enerģijas ieplūde Spānijā

Saules elektrostacijām būs izšķiroša nozīme enerģētikas pārkārtošanā. Tās uztver saules sniegto bagātīgo enerģiju ar mērķi ražot elektrību bez siltumnīcefekta gāzu emisijām, kas ir būtiski, lai samazinātu mūsu atkarību no fosilās degvielas.

Ar programmas *InvestEU* atbalstu Eiropas Investīciju banka nodrošina programmas aizdevumu līdz 1,7 miljardu EUR apmērā uzņēmumam *Solaria* 120 saules fotoelementu elektrostaciju būvniecības atbalstam Spānijā, Itālijā un Portugālē, par kuru līgums tika parakstīts 2023. gada septembrī.

Spānijas uzņēmums ir dibināts 2002. gadā, un tā mērķis ir 5,6 gigavatu jauda pilnā apjomā, kas nodrošinātu 9,3 teravatstundas gadā. Tas atbilst enerģijas izmantojumam vairāk nekā 2,5 miljonos mājsaimniecību. Šī tīrā enerģija samazinās siltumnīcefekta gāzu emisijas par 3 miljoniem tonnu CO₂ gadā.

“5,6 gigavatu atjaunīgās enerģijas cauruļvada izveide visā Spānijā, Itālijā un Portugālē ietekmēs šīs valstis un Eiropas Savienības centienus novērst klimata pārmaiņas, vienlaikus palielinot enerģētisko drošību,” norāda Eiropas Investīciju bankas atjaunīgās enerģijas inženiere Elena Kvadrosa. “Izveidojot vairāk nekā trešdaļu saules enerģijas parku mazāk attīstītos reģionos, projekts veicinās arī nodarbinātību vietās, kur tā visvairāk nepieciešama.”

PROJEKTI

VIENLĪDZĪGAM DZINĒJSPĒKAM

“ Izglītība un apmācība ir būtiska Eiropas Savienības novatoriskā potenciāla, tās konkurētspējas un sociālās kohēzijas stiprināšanai. Lai īstenotu zaļo un digitālo pārkārtošanos, pareizā prasmju kopuma apguve ir svarīgāka nekā jebkad agrāk. Tāpēc banka veicina ieguldījumus kvalitatīvā izglītībā un apmācībā, lai sagatavotu mūsu iedzīvotājus un skolas nākotnes izaicinājumiem. ”

Patrīcija Kastelarno, EIB Izglītības un sabiedriskās pētniecības nodaļas vadītāja

“ EIB konsultāciju centrs pārvērš sarežģītus politikas mērķus tirgus realitātē. Tas 2023. gadā atbalstīja pusi EIB aizdevumu operāciju un dažas galvenās transversālās iniciatīvas Eiropas Investīciju fondā, piemēram, centienus panākt dzimumu līdztiesību Eiropas riska kapitāla un privātā kapitāla nozarēs. Mēs palīdzējam klientiem risināt enerģētikas pārkārtošanas jautājumu, īstenojot pasākumus sociālo mājokļu, kvantu skaitļošanas un dzimumu līdztiesības jomā, kā arī veidojot Eiropas jauno kosmosa pakalpojumu tirgu. ”

Hristo Stoikovs, EIB Konsultāciju pakalpojumu nodaļas direktors

“ Mūsu pamatdarbība ir pakārtots konsultatīvais darbs klimatisko projektu jomā. Mēs konsultējam uzņēmumus par to, kā pārveidot uzņēmējdarbības priekšlikumus ekonomiski dzīvotspējīgās, tehniski īstenojamās, rentablās operācijās, kurām ir labākas iespējas piekļūt EIB, Eiropas Komisijas, tirgus vai visu trīs šo avotu finansējumam. Mēs veicam arī iepriekšējus tematiskus pētījumus, kuros tiek konstatētas tirgus nepilnības un finansējuma trūkums. Tāpat arī organizējam spēju veidošanas iniciatīvas, piemēram, nozaru konsultācijas un informatīvus pasākumus, lai sekmētu EIB konsultāciju pakalpojumus un produktus. ”

Džuljeta Dova-Madu, vadītāja ražošanas, enerģētikas un transporta jautājumos, EIB konsultāciju pakalpojumi

Mēs gatavojamies pasaulei, kurā nekas neliecina par to, ka pārmaiņas varētu mazināties. Eiropas Investīciju banka strādā, lai mēs visi būtu gatavi pielāgoties nākotnes pasaulei un nodrošināt izaugsmi tajā. Mūsu bērniem ir vajadzīgas labākas skolas, un šīm skolām jāveicina neto nulles emisiju ekonomika. Mums jānodrošina, lai ikvienam būtu ērti pārvietoties no vienas vietas uz citu, neradot lielus oglekļa emisiju mākoņus. Un mums tas jādara, veidojot labi pamatotas transporta sistēmas un mobilitātes nozares iespējas, lai cilvēkiem, kurus nodarbina šajās jomās, nodrošinātu izaugsmi, pat tad, kad pārmaiņas uzņem apgriezienus.

“ Projektu finansējums ir sagādājis dažus no nozīmīgākajiem EIB veiksmes stāstiem, piemēram, nodrošinot autoceļus un dzelzceļus, kas novērsa trūkumus Eiropas tīklos un piesaistīja privāto kapitālu, lai paātrinātu kritiski svarīgos ieguldījumus. Mūsu pilnvaras paplašinājās, aptverot tādu nozari kā atjaunīgā enerģija, kurā veicām nozīmīgu ieguldījumu, lai izveidotu Eiropas atkrastes vēja enerģijas jomu. Pēdējā laikā mūsu kā ES klimata bankas loma ir saistīta ar enerģijas starpsavienojumiem, akumulatoru ražošanu zaļai mobilitātei un emisiju samazināšanu grūti dekarbonizējamās nozarēs, piemēram, tērauda un mēslošanas līdzekļu nozarē. Daži no šiem projektiem ir reāli celmlauži Eiropas ceļā uz ilgtspējīgu konkurētspēju. ”

Matias Voitoks, EIB Projektu finansēšanas (Austrumos) nodaļas vadītājs

MĀCĪBU SEKMĒŠANA, IETAUPOT ENERĢIJU

Renovācija padarīs energoefektīvākas vairāk nekā 200 Romas skolas, bet vispirms pilsētai bija nepieciešama palīdzība šā apjomīgā projekta plānošanā.

Roma ir pilsēta ar bagātīgu vēsturi. Tās kultūrvēsturiskās ēkas patiesi novērtē gan mākslas mīļotāji, gan tūristi, bet ne tik daudz skolēnu. Daudz jauno audzēkņu Romā apmeklē skolas, kas izvietotas 19. gadsimtā celtās ēkās. Dažas no šīm vecajām skolām ir nolaistas, un tām ir pārāk slihta izolācija un aprīkojums, lai risinātu klimata pārmaiņu draudus. Tieši tāpēc pilsēta uzsāk veikt savus vēsturē lielākos ieguldījumus izglītības renovācijā, kas ilgs vairākas desmitgades, un šo ieguldījumu mērķis ir padarīt vairāk nekā 200 skolas energoefektīvākas un ilgtspējīgākas.

Bet vecāko ēku fonda renovācija ir daudz grūtāka. "Kompleksa rakstura modernizācija ir īpaši sarežģīta," norāda Romas pilsētas Publisko darbu un infrastruktūras biroja arhitekta Linda D'Amiko, jo senās ēkas jāaizsargā un jā saglabā.

Romas pilsēta ir atbildīga par milzīgu izglītības ēku skaitu. Pilsētā atrodas 1144 pirmsskolas izglītības iestādes, bērnudārzi, pamatskolas un zemākās vidējās izglītības iestādes. Šīs skolas ir līdz šim lielākie enerģijas patērētāji no visām Romas sabiedriskajām ēkām, veidojot pat 95 % no kopējā pašvaldības enerģijas patēriņa. Ar rezultatīvu energoefektivitātes programmu varētu ietaupīt līdzekļus un samazināt oglekļa emisijas. "Skolu ēkām ir ievērojams enerģijas patēriņš," norāda L. D'Amiko.

Istais padoms istajā laikā

Renovācija tiek atbalstīta ar Itālijas valdības dotācijām, Eiropas Savienības fondiem saskaņā ar Itālijas valsts plānu metropoles pilsētām, kas nodēvēts par *PON Metro*, un 150 miljonu EUR kredītlīniju, ko Eiropas Investīciju banka apstiprināja 2023. gada februārī. Pilsēta lūdza ES bankas konsultatīvu atbalstu, lai izstrādātu plānu un maksimāli izmantotu minētos resursus. "Mūsu visaptverošais tehnisko, finanšu un metodisko konsultāciju pakalpojumu kopums palīdzēs Romas pilsētai savlaicīgi īstenot un uzraudzīt šo projektu," saka EIB vecākais padomnieks Aleksandrs Linke, kurš strādāja ar šo projektu.

Tāpat kā daudzi jaunie audzēkņi mācību gada sākumā tiek pie jauna apgērba, arī dažas Romas skolas iegūs jaunu siltumizolācijas aprīkojumu ar augstu energoefektivitāti. Visās izvēlētajās skolās tiks ierīkoti jauni logi, durvis, apgaismojums, kā arī atjaunotas apkures sistēmas. Jaunākās celtnes tiks aprīkotas arī ar fotoelementiem un siltumsūkņiem. "Tas ir lielākais ieguldījums izglītības ēkās, kas veikts vairāku desmitgažu laikā. Mūsu partnerība ar ES banku palīdz Romas pilsētai pastiprināt tās klimatrīcību zaļās pārkārtošanās labā, kas sniedz jaunas iespējas pilsētām," norāda Romas mērs Roberto Gualtjēri.

Īstenojot šo projektu, Romas mērķis ir līdz 2030. gadam samazināt izmaksas un emisijas, lai pietuvinātu tās neto nulles līmenim. "Ieguldījumam būs ne tikai spēcīga ietekme uz vidi," saka Andrea Durante, kura strādāja ar šo kredītlīniju Eiropas Investīciju bankas uzdevumā, "bet arī jūtama sociālā ietekme, uzlabojot skolas, sākot no piepilsētas rajoniem un beidzot ar pilsētas centru."

Pilsētas arhitekta L. D'Amiko uzsver projekta nozīmi bērnu dzīvē. "Mēs gribam raidīt spēcīgu signālu, ka viņi ir svarīgi," viņa piebilst.

SKOLAS PIEPILSĒTAS RAJONOS

Madrides jaunajos piepilsētas rajonos tiek būvētas skolas, tādējādi mazinot sociālo nevienlīdzību izglītības nozarē un palīdzot pilsētai kļūt zaļākai.

Pilsēta ir kā ģimene — tai pieaugot, vajag vairāk vietas, kur visus izmitināt. Un, tāpat kā ģimenei, arī tai ir nepieciešamas vietas, kurās skolot bērnus.

Spānijas galvaspilsēta ir viena no Eiropas visstraujāk augošajām pilsētām. Madrides iedzīvotāju skaits pieaug vairāk nekā divas reizes straujāk nekā pārējā Spānijā, padarot to par visblīvāk apdzīvoto reģionu valsti. Pilsētas nomalēs arvien veidojas pilnīgi jaunas apkaimes. Bērniem šajās jaunajās apkaimēs ir vajadzīgas skolas, tāpēc Madrides pašvaldība plāno būvēt jaunas skolas un atjaunot vecās, lai nodrošinātu kvalitatīvu valsts izglītību aptuveni 58 000 skolēnu. “Izglītība ir mūsu sabiedrības balsts,” norāda Madrides reģiona finanšu politikas un valsts kases ģenerāldirektors Rodrigo Robledo Tobars. “Tas būs ieguldījums nākamajās paaudzēs, mūsu nākotnē.”

Pieprasījumam atbilstoša izglītība

Spānijā valsts izglītība ir bezmaksas, un valstī ir augsts pirmsskolas, pamatzglītības un zemākās vidējās izglītības apguves līmenis. Bet, tiklīdz skolēni sasniedz augstākās vidējās izglītības līmeni, to, kuri skolēni turpina izglītību, lielā mērā nosaka demogrāfijas faktori. Skolēni biežāk izstājas no skolas, ja viņi nāk no ģimenēm ar zemāku sociālekonomisko statusu, kas dzīvo nabadzīgākās apkaimēs, no kurām jāveic garāks ceļš uz skolu.

Ieguldījumi izglītības infrastruktūrā palīdzēs apmierināt pašreizējo pieprasījumu pēc papildu skolām un Madrides reģiona nākotnes nepieciešamību pēc kvalificētiem indivīdiem, kas ir ikvienas ekonomikas pamats. “Šiem cilvēkiem ir nepieciešama piekļuve skolām, kas atrodas tuvu dzīvesvietai,” norāda R. Robledo Tobars. “Cilvēkiem nevajadzētu pavadīt ceļā 30 minūtes vai stundu, lai nogādātu savus bērnus kādā no pilsētas centra skolām.”

Iedzīvotāju skaits piepilsētas rajonos pieaug. Bet cilvēki arī pārvācas uz tiem dzīvokļu pieejamības dēļ. “Lielākā daļa jaunās infrastruktūras tiks izvietota visvairāk augošajos piepilsētas rajonos,” stāsta Eiropas Investīciju bankas Izglītības un sabiedrisko pētījumu nodaļas ekonomiste Silvija Gvaljāra Artāla. “Tās ir jaunākās teritorijas, kas arī nav pietiekami turīgas.”

Eiropas Investīciju banka atbalsta Madrides projektu ar 250 miljonu EUR aizdevumu, par kuru līgums tika parakstīts 2023. gada martā. “Pateicoties šim aizdevumam, mēs spējam sniegt izglītības pakalpojumus ģimenēm, kuras dzīvo piepilsētā,” stāsta R. Robledo Tobars. “Šīm ģimenēm vairs nav jāveic dārga pārvākšanās uz pilsētas centru, kā arī aizdevums turpinās mazināt nevienlīdzību starp cilvēkiem.”

“Šiem cilvēkiem ir nepieciešama piekļuve skolām, kas atrodas tuvu dzīvesvietai.” //

JAUNI VILCIENI, JAUNAS LĪNIJAS, JAUNA TEHNOLOĢIJA

No Minhēnes līdz pat Monopoli novatoriski vilcienu finansēšanas risinājumi samazina emisijas un pārvietošanās laiku, kā arī nodrošina augsto tehnoloģiju uzturēšanu Vācijā un Itālijā.

Tāpat kā divas trešdaļas no visiem reģionālo vilcienu pasažieriem Bavārijā, arī Kristīne bieži izmanto Vācijas trešās lielākās pilsētas reģionālā vilcienu tīkla *Munich S-Bahn* pakalpojumus. Tomēr brauciens no viņas mājām Pasingā 10 km attālumā no Marienplatz laukuma pilsētas centrā var būt neprognozējams. "Transports ir ārkārtīgi pārpildīts un ļoti bieži kavējas," viņa stāsta. "Parasti braucienam vajadzētu ilgt tikai 20–25 minūtes, bet reizēm tas var aizņemt pat stundu."

Kristīne ir tikai viens no cilvēkiem, kuri saskaras ar šādām problēmām. Visā Vācijā 2022. gadā gandrīz katrs trešais dzelzceļa pasažieris sasniedza galamērķi ar 15 minūšu vai ilgāku kavēšanos. Vilcieniem Minhēnes *S-Bahn* dzelzceļa tīklā ir tendence kavēties, jo ikvienam *S-Bahn* vilcienam, kas iebrauc Minhēnes centrālajā daļā vai izbrauc no tās, jākursē pa vienu maģistrālo līniju, proti, *Stammstrecke*, kas ir viena no noslogotākajām visā Eiropā. Tāpēc tīklā bieži notiek sastrēgumi un kavējumi. Pašlaik tiek veidota otrā maģistrālā līnija. Lai gan tās izveidei būs nepieciešami vairāki gadi, nesen pasūtītie jaunās paaudzes vilcieni solās sniegt dažus ātrus uzlabojumus.

Jaunie 200 metrus garie vilcieni, kuru garums ir tāds pats kā Vācijas lieljaudas *InterCity* vilcieniem, ir **iegādāti, balstoties uz novatorisku 2 miljardu EUR nomas līgumu, ko finansē Eiropas Investīciju banka** un *UniCredit* ar Bavārijas brīvvalsts garantiju, un tie būs garākie reģionālie vilcieni valstī. Deviņdesmit jaunie elektrovilcieni ar augstu energoefektivitāti, kas būvēti uzņēmumā *Siemens Mobility*, būs aprīkoti ar īpaši platām durvīm ērtai un ātrākai piekļuvei un LED informācijas joslu, kas darbosies visā vilciena garumā. "Mēs ceram, ka šie ērtākie un uzticamākie vilcieni palīdzēs pārliecināt Minhēnes nomalē dzīvojošos cilvēkus atstāt automobiļus mājās un braukt ar vilcienu," norāda Aleksandrs Gerums, *S-Bahn Munich* projekta vadītājs uzņēmumā *Bayerische Eisenbahngesellschaft*, kas plāno, finansē un vada reģionālos pasažieru dzelzceļa pārvadājumus Bavārijā.

Unikāls finansējums Itālijas vilcieniem

Arī citas Eiropas valstis uzskata dzelzceļa transportu par svarīgu dekarbonizācijas stratēģiju sastāvdaļu. Eiropas Investīciju banka 2023. gada martā **parakstīja novatorisku vienošanos par kopējo finansējumu 3,4 miljardu EUR apmērā** Palermo-Katānijas dzelzceļa līnijas modernizācijai Sicīlijā, kas samazinās pašreizējo brauciena laiku starp abām pilsētām par trešdaļu. Finansējuma paketē ir iekļauta vienreizēja 1,3 miljardu EUR vērtā 50 % pretgarantija, kas tiek atbalstīta ar programmu *InvestEU*. Šī pakete garantē tā dēvētās avansa un izpildes garantijas, kas līgumslēdzējiem jāiegūst no bankām, lai pārliecinātu projekta attīstītājus, ka saistību neizpildes gadījumā tās tiks aizsargātas.

"Tā ir pati pirmā reize, kad esam snieguši šāda veida pretgarantijas, un patlaban vēlamies atkārtot šo iniciatīvu attiecībā uz dažādiem projektiem un arī citās valstīs," stāsta Eiropas Investīciju bankas vecākais aizdevumu speciālists Džovanni Inghisa, kas veic ar finanšu iestādēm saistīto darbu.

“ Mēs ceram, ka šie ērtākie un uzticamākie vilcieni pārliecinās cilvēkus ... atstāt automobiļus mājās un braukt ar vilcie nu. ”

Saskaņā ar šo unikālo vienošanos par finansējumu, kas izstrādāta kopā ar Itālijas valstij piederošo dzelzceļa pārvaldītājsabiedrību *Ferrovie dello Stato Italiane*, pretgarantija nodrošinās garantijas no citām finanšu iestādēm, kā rezultātā kopumā tiks piešķirti 2,6 miljardi EUR, lai īstenotu būvniecības līgumus un attiecīgi uzsāktu darbu. Papildus tam Eiropas Investīciju banka arī sniegs aizdevumu 800 miljonu EUR apmērā tieši Itālijas Ekonomikas un finanšu ministrijai.

Itālijas vilcienu tehnoloģijas digitālā transformācija

Jaunu vilcienu finansēšana un dzelzceļa tīklu modernizācija ir tikai daļa no Eiropas Investīciju bankas atbalsta dzelzceļa nozarei un Eiropas Savienības Ilgtspējīgas un viedas mobilitātes stratēģijas, kuras mērķis ir līdz 2050. gadam divkārtot dzelzceļa kravu pārvadājumus un trīskārtot ātrgaitas dzelzceļa darbību. Eiropas Investīciju banka 2023. gada septembrī **parakstīja līgumu par 20 miljonu EUR aizdevumu (papildu summa 10 miljonu EUR apmērā ir jau apstiprināta, un līgums par to tiks parakstīts tuvākajos mēnešos), lai finansētu pētniecību un izstrādi Itālijas uzņēmumā MerMec**, kas specializējas progresīvu dzelzceļa transporta tehnoloģiju (signalizācija, vilcienu mērījumu un citas sistēmas, elektriskā vilce un telekomunikācijas), pilsētas elektriskās mobilitātes un rūpniecisko lietojumu jomās. “Dzelzceļa nozares digitālā transformācija ir galvenais efektivitātes un drošības uzlabošanas virzītājspēks,” norāda Eiropas Investīciju bankas vadošais inženieris Mateo Fusari. “Taču runa ir ne tikai par datu vākšanu, izmantojot attālinātus sensorus. Runa ir arī par datu ātru apstrādi un tūlītēji izmantojamu ieskatu nodrošināšanu.”

Viena no daudzsoļšākajām MerMec izstrādātajām tehnoloģijām ir vilciena vagona, kas nosaka sliekšņu līnijas defektu atrašanās vietu un ziņo par tiem, kamēr vilciens pārvietojas lielā ātrumā. Šī tehnoloģija izmanto vizuālās un magnētiskās rezonanses attēlveidošanas kombināciju, un dati tiek reģistrēti un apstrādāti vilciena vagonā, pirms tos pārsūta vadītājiem, kuri attālināti uzrauga tīklu.

Eiropas Investīciju bankas aizdevums atbalstīs MerMec pētniecības un attīstības darbības Monopoli — salīdzinoši mazāk attīstītā Apūlijas reģionā, kas gūst labumu no ES kohēzijas finansējuma. Ar aizdevumu tiks atbalstīta kvalificēta darbaspēka nodarbinātība pētniecības un izstrādes jomā, ieskaitot 280 pilna laika darbvietas ik gadu visā projekta četru gadu darbības laikā, kā arī 400 jaunas pastāvīgas darbvietas.

UZLĀDES UZLABOŠANA

Litija jonu akumulatoru gigarūpnīca Francijā radīs darbvietas un stiprinās Eiropas akumulatoru nozari ar mērķi veicināt tīrāku mobilitāti.

Anastasijai Valšai-Ginebērai vienmēr ir patīcis risināt problēmas. Viņai arī vienmēr šķitusi aizraujoša nepārtrauktā inovācija enerģētikas pārkārtošanas jomā. Tāpēc viņa strādā par procesu inženieri uzņēmumā *Automotive Energy Supply Corporation (AESC)*, kura galvenā mītne atrodas Japānā. Lielajā, starptautiskajā akumulatoru ražošanas uzņēmumā viņa uzlabo elektrotansportlīdzekļu akumulatoru ražošanu, lai nodrošinātu, ka tie ir droši, kvalitatīvi, lietderīgi un vidiski ilgtspējīgi. “Šis darbs ļauj man pozitīvi ietekmēt vidi,” viņa saka, “un apkārtējo pasauli.”

Tā kā *AESC* plāno līdz 2025. gadam atvērt akumulatoru gigarūpnīcu Duē, Odefransas reģionā, Anastasijas darbs kļūs vēl nozīmīgāks. Rūpnīca ražos modernus litija jonu akumulatorus *Renault* automobiļa modelim *ECHO 5* (ieciēnītā *Renault* pagājušā gadsimta 70. un 80. gadu pilsētas modeļa *R5* jaunā elektriskā versija) un tā krossovera tipa apvidus automobiļa modelim *4Ever*. Rūpnīcas darbības sākotnējā fāzē tās kopējā jauda būs līdz 9 gigavatstundām, un tā varēs ik gadu aprikt 200 000 elektrisko automobiļu. Paredzams, ka līdz 2030. gadam rūpnīcā tiks ražoti elektrotansportlīdzekļu akumulatori, nodrošinot gada jaudu apjomā no 24 līdz 30 gigavatstundām.

Eiropas Investīciju banka finansē ieguldījumu uzņēmumā *AESC*, sniedzot projektam tiešus aizdevumus 337,2 miljonu EUR apmērā un netiešus aizdevumus līdz 112,8 miljonu EUR apmērā iesaistītajām komercbankām, par kuriem līgumi tika parakstīti 2023. gada septembrī. “*AESC* nodod savu jaunāko zinātību Francijai, tādējādi veicinot akumulatoru ražošanas nozares ilgtspējīgu attīstību Eiropā,” saka Eiropas Investīciju bankas vecākais aizdevumu speciālists Olivjē Kienī, kurš strādāja ar šo darījumu. “Projekts atbalstīs arī atkārtotu industrializāciju Odefransas reģionā, kas patlaban pazīstams kā jaunā *Akumulatoru ieleja*, un tas papildinās *Renault* stratēģisko pāreju.” Ieguldījumi uzņēmumā *AESC* tiek veikti saskaņā ar Eiropas Komisijas programmu *InvestEU*, kuras mērķis ir no 2021. līdz 2027. gadam papildus ieguldīt Eiropā vairāk nekā 372 miljardus EUR.

Kas ir gigarūpnīca?

Gigarūpnīcas ir milzīgi ražošanas mezgli, kuros uzņēmumi parasti ražo elektrotansportlīdzekļu akumulatorus, atjaunīgās enerģijas uzkrāšanas risinājumus un ar tiem saistītās tehnoloģijas. Tās specializējas viena populāra izstrādājuma plaša mēroga ražošanā atšķirībā no parastām rūpnīcām, kas ir mazākas un var apmierināt daudzveidīgas ražošanas vajadzības. Duē izveidotā *AESC* gigarūpnīca pievērsīsies elektrotansportlīdzekļu litija jonu akumulatoru masveida ražošanai.

Akumulatori ir neaizstājamas sastāvdaļas mūsu modernajā pasaulē. Tie nodrošina portatīvu jaudu. Šie akumulatori uzkrāj un nodrošina atjaunīgu enerģiju, ļauj uzlādēt mūsu elektroniskās ierīces un virza mūsu pārkārtošanos uz klimatneitralitāti. Pieprasījums pēc akumulatoriem pasaulē strauji palielinās, un paredzams, ka līdz 2030. gadam tas pieaugs 14 reizes.

Un Eiropai būs nepieciešami savi akumulatoru ieguves avoti gadījumā, ja starptautiska krīze radīs globālo piegādes ķēžu darbības traucējumus, kā tas notika Covid-19 pandēmijas laikā. “Eiropai būs jāpalielina akumulatoru ražošanas jauda, lai izpildītu tās emisiju samazināšanas mērķus ceļā uz zaļo pārkārtošanos,” norāda Eiropas Investīciju bankas ilgtspējīgas un digitālas rūpniecības struktūrvienības vadošais inženieris Kristiāns Šepēns.

“Eiropai būs jāpalielina akumulatoru ražošanas jauda, lai izpildītu tās emisiju samazināšanas mērķus ceļā uz zaļo pārkārtošanos.”

BRAUKŠANU VAR TURPINĀT AR ROBOTU PALĪDZĪBU

Kāds Nīderlandes uzņēmums uzskata, ka robotizēta uzlāde varētu padarīt elektrisko mobilitāti daudz saistošāku. Lūk, kā uzņēmums *Rocsys* pielāgo medicīniskās tehnoloģijas, lai paātrinātu zaļo pārkārtošanos.

Ilgus gadus Kreins Baumans tā arī nevarēja saprast, kāpēc uzņēmumi tik daudz laika veltīja elektromobiļu izgatavošanai, bet neviens neieguldīja pūles uzlādes procesa uzlabošanā. Aizraušanās ar elektromobilitāti vadīts, viņš nolēma kaut ko darīt lietas labā. “Manuprāt, elektromobilitāte sāk kļūt par pašsaprotamu lietu,” saka K. Baumans. “Tagad no mums tiek sagaidīta atjaunīgā enerģija.”

Lai risinātu izdomas trūkumu uzlādes sistēmu izstrādē, K. Baumans un divi robotikas speciālisti 2019. gadā Reisveikā, Nīderlandē, izveidoja uzņēmumu *Rocsys*. Uzņēmums izstrādā robota rokas iekārtu, kas pievieno uzlādes kabeļus transportlīdzekļiem, izmantojot skārienjutīgus sensorus, lai atdarinātu cilvēka darbības. Tā pirmās paaudzes izstrādājums *ROC-1* tagad tiek izmantots ostās, loģistikas operācijās un profesionālajās flotēs.

Šī tehnoloģija varētu ļoti palīdzēt mudināt autovadītājus pāriet no automobiļiem, kas ir darbināmi ar fosilo degvielu, uz elektrotransportlīdzekļiem — uzlādes grūtības bieži min kā vienu no iemesliem, kādēļ lielāks cilvēku skaits vēl nav pārgājis uz elektrotransportlīdzekļiem. Uzņēmums *Rocsys* cer, ka tā robotizētās uzlādes sistēmas padarīs uzlādēšanu ērtāku, tādējādi mudinot vairāk cilvēku pievērsties elektromobilitātei. Tas varētu būtiski ietekmēt klimata pārmaiņas, jo pašlaik oglekļa emisijas pieaug transporta nozarē visā pasaulē tieši laikā, kad tās būtu jāsamazina.

Lai finansētu savas tehnoloģijas turpmāku attīstību, **uzņēmums *Rocsys* 2023. gada jūlijā parakstīja līgumu ar Eiropas Investīciju banku par 18 miljonu EUR aizdevumu.** Aizdevums ir daļa no Eiropas Komisijas programmas *InvestEU*, kuras mērķis ir veicināt ieguldījumus inovācijā, sociālajā iekļaušanā un darbvietu radīšanā.

Elektromobilitāte kļūst arvien populārāka, pateicoties robotizētai uzlādei

Uzņēmumam *Rocsys* bija viens sākotnējs izaicinājums — robotika rada ļoti augstas izmaksas. Izstrādājums *ROC-1* ir rentabls risinājums robotiem ar augstām cenām. Tas radīts, smeļoties iedvesmu no valkājamās robotikas medicīnas jomā, jo īpaši eksoskeletiem, kas ir cilvēka ķermenim pievienojamas darbināmas ierīces un satur spēka pievadus, kuri atvieglo kustības. Izstrādājuma taustes sensori palīdz mehāniskai rocai pārvietoties uzlādes sistēmā un novērst fiziskas saskares radītas traumas. Tā piedāvā drošāku alternatīvu tradicionālajai robotikai, kas var būt stīva un potenciāli bīstama. Tagad uzņēmuma mērķis ir izstrādāt mazāku un lētāku nākamās paaudzes *ROC*, pateicoties Eiropas Investīciju bankas aizdevumam.

“Viens no lielajiem ieguvumiem,” norāda K. Baumans, ir tas, ka esošo lādētāju var modernizēt, pārveidojot par automatizētu lādētāju. Šī tehnoloģija, kurā pašlaik tiek ieguldīti miljardiem euro, nenoveco. Turpmāko desmit līdz piecpadsmit gadu laikā to var modernizēt, lai izmantotu gan elektriskajiem, gan automatizētajiem transportlīdzekļiem.”

Uzņēmums *Rocsys* risina sarunas ar Eiropas autoražotājiem, lai palīdzētu tiem padarīt uzlādes sistēmas plaši pieejamas sabiedrībai. “Es domāju, ka Eiropa ļoti riskētu, palaižot garām tādus tehnoloģiskos sasniegumus kā šie,” norāda K. Baumans. “Mēs tiešām riskējam ļoti atpalikt. Es raugos nākotnē cerīgi, taču tanī pat laikā ceru, ka neesam sākuši rīkoties par vēlu.”

“Šī tehnoloģija, kurā pašlaik tiek ieguldīti miljardiem euro, nenoveco.”

PALĪDZĪBA VISIEM "UZ KLĀJA"

Bulgārijas un Portugāles ostas modernizē infrastruktūru, lai samazinātu pārslogotību un oglekļa emisijas.

Bulgārijas ostas ir arvien nozīmīgāki pieturas punkti pārtikas piegādes maršrutā no Ukrainas uz pārējo pasauli. Taču ostu sastrēgumi rada papildu CO₂ emisijas un papildu izmaksas kravu nosūtītājiem, pārvadātājiem, uzņēmumiem un galu galā patērētājiem. Tāpēc viens no valsts vadošajiem graudu tirdzniecības un pārstrādes uzņēmumiem *Buildcom Group* būvē lielu jaunu ostas termināli pie Varnas Melnās jūras piekrastē. "Jūrniecības infrastruktūra Bulgārijā ir novecojusi, un tai ir maza apstrādes jauda, jo īpaši Varnā," norāda Cvetelina Gančeva, direktore attiecību ar finanšu iestādēm jautājumos uzņēmumā *Oliva*, kas ir Bulgārijas lielākais saulespuķu eļļas ražotājs un *Buildcom* galvenais meitasuzņēmums. "Maksimālais ostu dziļums Varnā ierobežo lieltelpuma kuģu plūsmu, un reģionālo ostu spēja apstrādāt ģenerālkravas ir ļoti ierobežota."

Uzņēmumu grupa *Buildcom* novērsīs šo situāciju, pateicoties Eiropas Investīciju bankas 50 miljonu EUR aizdevumam tās meitasuzņēmumam *Logistic Centre – Varna*. Jaunais terminālis ļaus pārvietot dažas ostas pārkraušanas operācijas no tās pašreizējās atrašanās vietas pilsētas centra tuvumā uz attālāku vietu Beloslavas ezerā pie Varnas. Aizdevums tiek atbalstīts ar programmu *InvestEU*.

Jauna termināļa pievienošana un dziļuma nodrošināšana Varnas ostai

Infrastruktūras trūkums Bulgārijas ostās kļuva steidzams līdz ar Krievijas iebrukumu Ukrainā 2022. gadā. Konstantas osta Rumānijā tika pārslogota Ukrainas graudu apjoma pieauguma dēļ, taču kravas nevarēja novirzīt uz Varnu, jo tā nebija aprīkota darbam ar papildu kuģiem un kravām. Ar jauno projektu tiks modernizēta Varnas osta, atbalstīts pārtikas nodrošinājums, veicināts videi draudzīgāks jūras transports un sekmēta reģiona ekonomiskā izaugsme, tādējādi uzlabojot vietējo lauksaimniecības produktu ražotāju piekļuvi eksporta tirgum. Projekts "stiprinās uzņēmumu grupas *Buildcom* vertikālo integrāciju un piekļuvi eksporta tirgum," kā norāda par šo EIB aizdevuma operāciju atbildīgā aizdevumu speciāliste Venera Gandžova.

Jaunais terminālis pavērs ceļu arvien lielākiem kuģiem, palielinot dziļumu piestātnēs līdz 13,5 metriem. Tajā būs ierīkota arī moderna graudu uzglabāšanas un transportēšanas sistēma, kā arī jaunas pārkraušanas iekārtas, jauna piekļuve dzelzceļa un ceļu satiksmei, komunālo pakalpojumu tīkli, kā arī tehniskās un administratīvās ēkas. Ostas paplašināšana galu galā samazinās autotransporta apjomu, novirzot kravas uz mazāk oglekļietilpīgu jūras transportu. "Šis projekts optimizēs transporta ceļus uz sauszemes un jūrā, uzlabojot CO₂ pēdu," stāsta Oliva Gančeva. "Tam ir integrēta pieeja, kas nodrošina klimata pārmaiņu mazināšanu, vienlaikus parūpējoties arī par piekrastes pārvaldību un plūdu novēršanu."

Vienlaikus būtiski tiks samazināts Varnas centru šķērsojošo kravu apjoms, kas nāks par labu pilsētas iedzīvotājiem. "Tradicionālā skatījumā Varnas osta atradās tuvāk jūrai," norāda būvinženieris Žozē Rīnu, kurš strādāja ar šo projektu Eiropas Investīciju bankā. "Taču ostas tuvums pilsētas centram negatīvi ietekmēja iedzīvotājus kopumā, radot troksni un gaisa piesārņojumu. Viens no galvenajiem soļiem šajā projektā bija panākt, lai jaunā ostas infrastruktūra tiktu pārvietota uz Varnas ezera iekšējo daļu, prom no apdzīvotās teritorijas."

// Tas ... nodrošina klimata pārmaiņu mazināšanu, vienlaikus parūpējoties arī par piekrastes pārvaldību un plūdu novēršanu. //

Jūras pieejamības uzlabošana Lēišisā

Tā kā aptuveni 74 % preču tiek ievestas Eiropā vai izvestas no tās pa jūru, ir būtiski ieguldīt modernā jūras infrastruktūrā gan lauksaimniecības uzņēmumu interesēs, gan rūpniecisko kravu pārvadāšanas vajadzībām. Projekts Lēišisas (*Leixões*) ostā, kas ir nozīmīgākā jūras osta Portugāles ziemeļos un otra lielākā valstī kravu un konteineru pārvadāšanai, nodrošina, ka ostā var ienākt lielāki kuģi. Tas risina ostu pārslogotības problēmu, uzlabojot jūras piegādes ķēdes efektivitāti un vidisko sniegumu.

Eiropas Investīciju banka parakstīja līgumu par 60 miljonu EUR aizdevumu ar Douru, Lēišisas un Vianas du Kaštelu ostu pārvaldi (*Administração dos Portos do Douro, Leixões e Viana Do Castelo*), lai finansētu jūras pieejamības uzlabojumus Lēišisā, padziļinot piekļuves kanālu par 15,5 metriem un paplašinot esošo molu par 300 metriem. “Pēdējos gados kuģi kļūst lielāki ar mērķi gūt apjomrādītus ietaupījumus, pārvadājot vairāk kravu un mērojot lielākus attālumus,” stāsta Eiropas Investīciju bankas būvzinženieris Ž. Rinu, kurš arī strādāja ar šo projektu. “Pašreizējā ostas infrastruktūra jāpielāgo, lai šie lielākie kuģi varētu ienākt ostā. Tas ir būtiski, ja Portugāle vēlas saglabāt konkurētspēju jūras tirdzniecības nozarē.”

DABAS RADĪTIE LIELCEĻI

Plāns atdzīvīnāt Lietuvas iekšējos ūdensceļus ar elektrisku baržu palīdzību varētu samazināt oglekļa emisijas, ik gadu samazinot kravas automobiļu braucienu skaitu par 48 000.

Cilvēku atjautība var atrisināt dažādas sarežģītas problēmas, kā arī rast risinājumus visa veida šķēršļu pārvarēšanai. Bet reizēm vislabāko atbildi sniedz daba. Smagu, liелgabarīta preču transportēšanai līdz jūrai, piemēram, varētu būtēt ceļus, tiltus un ar benzīnu darbināmus kravas automobiļus, kas rada klimata pārmaiņas izraisošas CO₂ emisijas. Taču mēs arī varētu nodrošināt šādu kravu pārvadāšanu pa upēm — dabas radītajiem lielceļiem.

Nemunas upe plūst gandrīz tūkstoti kilometru no Baltkrievijas augstienēm cauri Lietuvas purviem, pēc tam ietekot Baltijas jūrā. Lietuvā Nemunas baseins, kas aptver vairāk nekā 20 000 upju un strautu, aizņem gandrīz trīs ceturtdaļas valsts teritorijas. Upe tika plaši izmantota preču pārvadāšanai 19. gadsimtā un pat vēl padomju laikā, kad pa valsts galveno ūdensceļu pārvadāja līdz 3 miljoniem tonnu gadā.

Bet visa Lietuvas upju kravu flote tika norakstīta metāllūžņos privatizācijas sākumā pēc Padomju Savienības sabrukuma, un valsts iekšējo ūdensceļu tīkla izmantošana tika pārtraukta.

Patlaban Lietuvas iekšējo ūdensceļu pārvalde izstrādā plānu ar mērķi atdzīvīnāt kravu pārvadājumus pa Nemunu. Tās elektrokuģu flote mēros 260 km attālumu starp Kauņas rūpniecības un transporta mezglu valsts vidū un Klaipēdas ostu Baltijas jūras piekrastē. "Lietuva importē lielāko daļu izejvielu un preču un eksportē daudz graudu — aptuveni 5 miljonus tonnu gadā," stāsta Ūdensceļu pārvaldes izpilddirektors Vladimirs Vinokurovs. "Ūdensceļi ir lieliski piemēroti šāda veida smago, virsizmēra kravu pārvadāšanai, un Kauņa ir liels ražošanas centrs, kas atrodas lieliski piemērotā vietā pašā Lietuvas vidienē."

Iestāde ir sadarbojusies ar Eiropas Investīciju bankas konsultāciju pakalpojumu dienestiem, lai izstrādātu praktisku uzņēmējdarbības modeli. Bankas konsultāciju dienesti noteica Nemunas seklajiem ūdeņiem piemērotu elektriskās baržas konstrukciju un palīdzēja veikt priekšizpēti, kas iestādei sniedza pilnīgu priekšstatu par projektu. Tas palīdzēja valdības amatpersonām pieņemt apzinātu lēmumu un virzīt projektu uz priekšu. Bankas eksperti detalizēti izklāstīja, kā ūdensceļi varētu palīdzēt Lietuvas ekonomikai un videi, un apzināja veidus, kā samazināt siltumnīcefekta gāzes un gaisa piesārņojumu, mazināt ceļu sastrēgumus, negadījumu skaitu, trokšņa piesārņojumu, kā arī uzlabot bioloģisko daudzveidību. "Preču transportēšana pa ūdensceļu būs videi draudzīgāka," norāda Eiropas Investīciju bankas projekta padomnieks Brendans Makdona. "Mēs lēšam, ka ikviens brauciens turp un atpakaļ ar kādu no baržām varētu samazināt braucienu skaitu par vairāk nekā 100 kravas automobiļu braucieniem. Tiklīdz projekts sasniegtu pilnu darbības jaudu, kravas automobiļu braucienu skaits samazinātos par vairāk nekā 48 000 ik gadu, un CO₂ emisijas mazinātos par vairāk nekā 14 000 tonnu gadā."

// Ūdensceļi ir lieliski piemēroti ... smago, virsizmēra kravu pārvadāšanai. //

PIEVĒRŠANĀS AIZSKAROŠAI RĪCĪBAI CEĻĀ

Barselonas sabiedriskā transporta uzņēmums TMB virza uz priekšu plānu seksuālās uzmākšanās novēršanai.

Kad Barselonas sabiedriskā transporta uzņēmums *Transports Metropolitans de Barcelona* jeb TMB veda sarunas ar Eiropas Investīciju banku par aizdevumiem sava ritošā sastāva atjaunošanai un elektroautobusu un uzlādes infrastruktūras iegādei Barselonas pilsētai, izrādījās, ka nepieciešams atrisināt vēl kādu problēmu. Izstrādājot sociālās atbildības un vienlīdzīgu iespēju politiku, uzņēmumam, tāpat kā daudziem citiem transporta nozarē, bija jārisina jautājums par seksuālās uzmākšanās un diskriminācijas novēršanu uzņēmuma tīklos. “Mūsu sākotnējais plāns ietvēra tikai pasākumus, lai novērstu tieši uz sievietēm vērstu uzmākšanos,” norāda TMB direktore sociālās atbildības, sieviešu un daudzveidības jautājumos Rakela Diasa. “Šis plāns tika pilnveidots, iekļaujot īpašus pasākumus LGBTQ+ fobijas apkarošanai.”

Pateicoties konsultāciju centra InvestEU finansējumam, EIB konsultāciju speciālisti un mobilitātes un dzimumu līdztiesības speciālistu komandas no Spānijas, Portugāles un Vācijas iesaistījās, lai palīdzētu TMB sekmēt plāna īstenošanu un noteiktu rādītājus šī plāna ietekmes novērtēšanai. “Uzņēmums TMB jau bija publicējis seksuālās uzmākšanās un LGBTQ+ fobijas novēršanas plānu,” norāda Eiropas Investīciju bankas pilsētvides mobilitātes speciālists Manuels Pastors de Elisalde. “Uzņēmums rīkojās ļoti progresīvi, bet plāns vēl bija sākuma stadijā.”

Uzticama sūdzību mehānisma izveide

Katalonijas valdība 2020. gadā veica aptauju, kurā atklājās, ka 17 % no visām krimināli sodāmajām darbībām šajā reģionā notiek sabiedriskajā transportā un ka 60 % upuru ir sievietes. No sievietēm vecumā no 16 līdz 25 gadiem 91,6 % norādīja, ka ir piedzīvojušas uzmākšanos sabiedriskajā transportā. “Mēs visi zinām, ka tā notiek,” norāda Eiropas Investīciju bankas vecākā dzimumu līdztiesības speciāliste Karmena Nithammere. “Jautājums ir tāds — kā uzlabot uzticēšanos sūdzību mehānismam?” EIB konsultāciju centrs veica aptauju, kura tika pabeigta 2023. gadā un kurā ir aplūkots minētais jautājums.

“Kad domājam par transporta pieejamību,” stāsta ar projektu strādājošās ārējo konsultāciju grupas vadītāja Florideja di Čomo, “mūsu uztverē tas vienmēr attiecas uz ceļā pavadītā laika ietaupīšanu vai fizisko pieejamību, vai arī uz to, vai ir iespējams nokļūt autobusa pieturā dažu minūšu laikā. Tie ir acīmredzamie kritēriji. Bet, ja cilvēkam uzbrūk vai ja uz jaunu sievieti pārmērīgi skatās vai viņu ķircina, vai pat viņai pieskaras, protams, ka šie cilvēki izvairīsies izmantot sabiedrisko transportu, ja iespējams.”

“Mēs visi zinām,
ka tā notiek.”

Konsultantu veiktais darbs apstiprināja to, ko uzņēmums TMB saprata jau laikus — seksuālās uzmākšanās novēršana bija ne tikai sociālās atbildības jautājums, bet tas arī būtu ekonomiski izdevīgi sabiedrībai.

Uzņēmums TMB un ES banka cer, ka ar dzimumu saistītas vajāšanas novēršanas plāns kalpos kā paraugs citiem reģioniem, pilsētām un transporta uzņēmumiem. “Iecere ir izcelt Barselonu kā labāko klasē,” norāda K. Nithammere. “Mērķis ir pierādīt, ka ar dzimumu saistītas vajāšanas novēršanas plāna izstrādi ir ieguldījums sabiedrībā un sniedz taustāmus ekonomiskus un uzņēmējdarbības ieguvumus un ka visi mūsu projekti Eiropas Savienībā atbilst šim modelim.”

PROJEKTI

TAISNĪGAS UN VIDEI NEKAITĪGAS PASAULES VEIDOŠANAI

“ Mēs nodrošinām pilnīgu atbilstību ES prioritātēm un esam izvirzījušies priekšplānā galveno ES iniciatīvu, piemēram, *Global Gateway*, atbalstīšanā. Balstoties uz lielu tehnisko lietpratību, mēs virzām koordinētas un ietekmīgas Eiropas komandas iniciatīvas daudzās valstīs ciešā sadarbībā ar mūsu partneriem. Mēs palielinām darbinieku skaitu uz vietas un izstrādājam papildu produktus un produktu funkcijas, kas tiek pielāgotas videi dažādās pasaules daļās un lielākam parādu slogam daudzviet. Tāpat arī nodrošinām, ka mūsu resursi, kas paredzēti apvienošanas un konsultāciju pakalpojumu sniegšanai, tiek izmantoti mērķtiecīgi vietās, kur tie ir nepieciešami visvairāk. Mēs arī sistemātiski uzraugām rezultātus un mūsu ieguldījumu ilgtspējīgas attīstības mērķu (IAM) īstenošanā un ziņojam par tiem no novērtēšanas līdz projektu pabeigšanai, izmantojot mūsu progresīvo papildināmības un ietekmes novērtēšanas sistēmu un IAM precīzu kartēšanu. ”

Markus Bernts, direktorāta *EIB Global* rīkotājdirektora vietnieks

“ Ilgtspējīga attīstība ir ceļš uz nākotni. Finansējot ūdens un sociālo infrastruktūru Jordānijā un Tunisijā vai atkārtotu apmežošanu Marokas nacionālajos parkos un rūpnieciskā piesārņojuma likvidēšanu Ēģiptē, direktorāts *EIB Global* sadarbojas ar Eiropas komandu, lai pavērtu ceļu nodarbinātības, ekonomikas un cilvēkkapitāla izaugsmei, kā arī līdzjūtīgai rīcībai vides aizsardzības jomā. ”

Kristīne Kanapinskaite, Dienvidu kaimiņreģiona publiskā sektora nodaļas vadītāja direktorātā *EIB Global*

“ Banka ir sniegusi Ukrainai vitāli svarīgu atbalstu kopš Krievijas iebrukuma, mobilizējot vairāk nekā 2 miljardus EUR atveseļošanas centienu finansēšanai. Mēs 2023. gadā uzsākām iniciatīvu *EU for Ukraine (ES Ukrainai)*, lai piesaistītu papildu finansējumu un konsultatīvu atbalstu kritiskās infrastruktūras atjaunošanai, prioritāro ieguldījumu finansēšanai un uzņēmumu un sabiedrības izturētspējas veicināšanai. ES bankai arī turpmāk būs svarīga nozīme Ukrainā. Mūsu unikālās zināšanas un finansēšanas iespējas atbalstīs Ukrainas pievienošanos Eiropas Savienībai ciešā sadarbībā ar Eiropas Komisiju. ”

Laionels Rapaiji, direktors paplašināšanās valstu un kaimiņreģiona jautājumos direktorātā *EIB Global*

Ārpus Eiropas Savienības pasaule nav tik stabila, kā mums šķita vēl tikai pirms dažiem gadiem. Mūsu attīstības struktūra *EIB Global* ir konkrēts un starptautisks Eiropas Savienības politikas mērķos izklāstīto ilgtspējas, attīstības, klimatrīcības un digitalizācijas mērķu īstenošanas instruments. *EIB Global* projektiem, ar kuriem tiek atjaunotas kara laikā Ukrainā cietušās skolas un slimnīcas vai atbalstīts pārtikas nodrošinājums Āfrikā, ir viens un tas pats mērķis — veicināt brīvību, cilvēka cieņu un tiesiskumu. Jo šo vērtību apvienošana ar labklājību nozīmē, ka labklājības radīšana arī ārpus mūsu robežām ir cilvēces kopīgā izaugsme, kas sniedz ieguvumus ikvienam no mums.

“ Jaunietekmes tirgiem un jaunattīstības valstīm bieži vien trūkst valsts līdzekļu to attīstības vajadzību īstenošanai. Direktorātam *EIB Global* ir liela nozīme, lai samazinātu ar projektiem saistītos riskus un piesaistītu privātos ieguldītājus ilgtspējīgas attīstības mērķu stratēģijas virzīšanai. Mēs paplašinām ietekmīgos projektus līdz limenim, kas citādi nebūtu sasniedzams, nodrošinot atbildību vides, sociālajai un pārvaldības paraugpraksi un veicinot ilgtspējīgu un atbildīgu attīstību. ”

Milena Messori, Komerccabiedrību finanšu un globālo darbību nodaļas direktores pienākumu izpildītāja direktorātā *EIB Global*

VIDEI NEKAITĪGS PARAUGS ĀFRIKĀ

Kenija eksportē atjaunīgo energoresursu tehnoloģiju, modernizē transportu un veicina inovāciju.

Stāvot uz gājēju tilta virs viena no Nairobi noslogotākajiem ceļiem, Anna Masiga vēro privāto mikroautobusu pasažieru plūsmu uz prāmju pietātni, lai nokļūtu mājās pilsētas apkārtnē. Pat dažus metrus virs satiksmes noslogotās vietas gaiss ir benzīna un dīzeļdegvielas izgarojumu piepildīts. A. Masiga cītīgi sadarbojas ar Kenijas valdību, lai sāktu neorganizētos tranzīta pakalpojumus un uzlabotu gaisa kvalitāti. “Labāks transports, ūdens un enerģijas apgāde — tie ir būtiski faktori šajā valstī,” norāda A. Masiga, Eiropas Investīciju bankas aizdevumu speciāliste Nairobi. “Slikta infrastruktūra vai transporta sistēmas ir traucēklis it visam — bērnu nokļūšanai skolā, darba iegūšanai, pārtikas ieguvei, slimnīcas apmeklēšanai. Man nekad neapņik pievērsties šiem jautājumiem, jo mans darbs pozitīvi ietekmē daudzus parastos Kenijas iedzīvotājus.”

Viens no lielākajiem A. Masigas projektiem 2023. gadā ir jauns ātrgaitas tranzīta autobusu tīkls galvaspilsētā. Nairobi, kur pašlaik nav nekādas formālas transporta sistēmas, drīzumā būs moderni autobusu termināļi, platformas, kas nodrošinās ērtu iekāpšanu autobusos un izkāpšanu no tiem, labi apgaismotas autobusu pieturas, gājēju un velosipēdistu celiņi, kā arī īpaši autobusi paredzētas joslas uz pārpildītajiem lielceļiem. Projekts ietver vienu no pirmajām Austrumāfrikas līnijām, kas sastāv tikai no pilnīgi elektriskiem autobusiem. **A. Masiga bija viena no galvenajiem Eiropas Investīciju bankas komandas pārstāvjiem, kuri sagatavoja 201 miliona EUR aizdevumu elektrolīnijai. Vienošanās, kas tika parakstīta 2023. gada oktobrī, ietver 32 miljonu EUR dotāciju no Eiropas Savienības.** “Mēs tiešām mainīsim Nairobi sabiedrisko pakalpojumu sistēmu,” saka A. Masiga, kuras valsts ierēdnes karjeru iedvesmoja viņas māte Elizabete Semo Masiga — sieviešu izglītības celmlauze Kenijā un pirmā sieviešu dzimuma pastāvīgā sekretāre Izglītības ministrijā. “Šim projektam būs rezonējoša ietekme, kas varētu mainīt transporta sistēmas visā valstī.”

Klimata un inovāciju sasaiste Kenijā

Jaunā elektroautobusu līnija ir mērs tam, cik cieši Kenijas nākotne ir saistīta ar klimatrīcību un novatoriskām tehnoloģijām. Valsts, kas ir līdere atjaunīgās enerģijas jomā, palielina ieguldījumus videi nekaitīgās tehnoloģijās,

“ Bez ģeotermālās enerģijas šai valstij būtu ļoti grūti apmierināt tās elektroenerģijas pieprasījumu. ”

kā arī mudina uzņēmumus būt novatoriskiem un gataviem meklēt visā kontinentā iespējas un palīdzību izaugsmes nodrošināšanā. Valsts izstrādā iniciatīvas, lai veicinātu pārtikas piegādi, atbalstītu mazās saimniecības, uzlabotu eksportu un sekmētu iekļaujošāku attieksmi pret nelabvēlīgākā situācijā esošām sabiedrības daļām. Elektriskais autobuss simbolizē vienu no galvenajām “artērijām” šīs tālredzīgās Kenijas organismā. Kenijā, kur kukurūzas audzētāji staigā pa laukiem

un uzrauga tos, prasmīgi izmantojot mobilās lietotnes, lai uzlabotu ražu. Un kur mango ražotāji kultūraugu saglabāšanai izmanto progresīvu tehnoloģiju uzglabāšanai aukstumā. Un valsts modernās ģeotermālās stacijas kalpo kā atjaunīgās enerģijas programmu paraugs līdzīgiem projektiem visā Āfrikā.

Šāda ir novatoriskā Kenija, kas ir atradusi sabiedroto Eiropas Investīciju bankas veidolā. Nairobi atrodas ES bankas reģionālais centrs, kurā gandrīz 30 darbinieki strādā attīstības struktūras *EIB Global* uzdevumā. Austrumāfrikas centrs apkalpo Keniju, Etiopiju, Sudānu, Dienvidsudānu, Ugandu, Ruandu, Burundi, Tanzāniju, Eritreju, Džibutiju un Somāliju. Eiropas Investīciju banka kopš pagājušā gadsimta septiņdesmito gadu vidus ir ieguldījusi Kenijā vairāk nekā 1,5 miljardus EUR atjaunīgajā enerģijā, tīra ūdens pieejamībā, pilsētattīstībā, finansiālā integrācijā un

PADZIĻINĀTS IESKATS KENIJĀ

mazajos uzņēmumos. Centra izveide 2021. gadā un *EIB Global* izveide 2022. gadā vēl vairāk palielina bankas klātbūtni un tās darbību ietekmi reģionā.

Inovācija Kenijā — liels lēciens uz priekšu klimata radītā piesārņojuma novēršanā

Lai nodrošinātu gaišu nākotni, klimatrīcība un inovācija ir ļoti svarīgi aspekti gan Eiropā, gan visā pasaulē. Taču Āfrika ir ievērojami pakļauta globālās sasilšanas riskam. Kontinentam ir nepieciešamas triljoniem dolāru lielas zaļās investīcijas — un Kenijas mērķis ir būt šīs pārkārtošanās priekšgalā. Kenija ir labā pozīcijā, lai varētu atstāt aiz muguras ļoti piesārņojošo rūpniecības izaugsmes posmu, tādējādi pārejot uz ilgtspējīgāku sabiedrību. Valsti 2008. gadā tika izveidota attīstības programma *Vision 2030*, kuras mērķis ir panākt 100 % atjaunīgās enerģijas izmantošanu līdz 2030. gadam. **Atjaunīgie energoresursi jau nodrošina vairāk nekā 90 % elektroenerģijas Kenijā. Valsts ir ieguldījusi lielus līdzekļus hidroenerģijā un saules parkos, bet jo īpaši ģeotermālajā enerģijā.** Darbības ģeotermālās enerģijas jomā rada vairāk nekā 40 % no Kenijai nepieciešamās enerģijas.

Kopš pagājušā gadsimta piecdesmitajiem gadiem “Kenija ir ģeotermālās enerģijas jomas celmlauze Āfrikā,” norāda Peketsa Mangi, stāvot lekna lauka vidū Kenijas Lielā Rifta ielejā, kur viņam aiz muguras no zemes izvirst biezu, baltu, trokšņainu tvaiku strūklu. Uzaudzis bez elektrības Kenijas laukos — mājoklī, kuru apgaismoja ar dūmakainām laternām, tagad P. Mangi ir galvenais ģeotermālās attīstības vadītājs Olkarijas (*Olkaria*) objektā, kas ir viena no lielākajām ģeotermālās enerģijas ražotnēm pasaulē. Komplekss, kas atrodas aptuveni 120 kilometrus uz ziemeļiem no Nairobi, lielākoties atrodas nacionālā parka “Elles vārti” (*Hell's Gate*) robežās. Parks ir pazīstams ar tā augstajām klintīm, aizām, klinšu krājumiem, dabīgajiem strautiem un tvaika strūklām, kas nāk no pazemes dziļēm. Ģeotermālā enerģija rodas garajās plaisās Zemes garozā, kas vijas cauri Austrumāfrikai un tuvina planētas magmas siltumu virsmā.

Olkarijas ģeotermālās ražotnes, kuras no visām pusēm ir saimniecību un puķu audzētavu ieskaudas, iegūst Zemes enerģiju, veidojot urbumus zemē vairāku tūkstošu metru dziļumā, pēc tam uztverot tvaiku un transportējot to pa cauruļvadiem, lai darbinātu turbīnas, kas rada elektrību. Ūdens vai tvaiks plūst pa lielām, baltām caurulēm viscaur Olkarijas kompleksā aptuveni 70 kvadrātkilometru platībā. Caurules ir izvietotas uz pāļiem, lai dzīvnieki varētu staigāt zem tām, kā arī vietām ir veidotas kā cilpas, lai netraucētu pārvietoties augumā raženajām žirafēm. No rītiem žirafes ēd brokastis kokaudzēs pie ģeotermālās ražotnes ēkām. “Bez ģeotermālās enerģijas šai valstij būtu ļoti grūti apmierināt tās elektroenerģijas pieprasījumu,” uzskata P. Mangi.

Eiropas Investīciju banka ir viena no lielākajām Kenijas ģeotermālo darbību atbalstītājām un kopš pagājušā gadsimta astoņdesmitajiem gadiem ir veikusi vairākus lielus ieguldījumus šajā jomā. Tās nesenākais ieguldījums bija finansējuma piešķiršana papildu aku un tvaika savākšanas sistēmu izveidei Olkarijā 2017. gadā. Banka atbalstīja arī lielāko vējparku Āfrikā karstā un sausā Kenijas ziemeļu daļā līdzās Turkanas ezeram. **Tā 2014. gadā parakstīja līgumu par 225 miljonu EUR aizdevumu šim vējparkam, tādējādi dodot lielu stimulu desmit gadus ilgajam projektam finansējuma un uzticības ziņā. Eiropas Savienība projektā ieguldīja 25 miljonus EUR no ES un Āfrikas Infrastruktūras trasta fonda.** Tagad šajā teritorijā ir izvietoti vairāk nekā 300 vēja ģeneratori, un tā nodrošina elektroenerģiju vairāk nekā vienam miljonam māju.

Anna Mvangi, Olkarijas objekta ģeofiziķe un aktīva mentore jaunām sievietēm enerģētikas nozarē, uzskata šo nozari par labu ceļu, kā sievietēm izvirzīties uz priekšu. Kā viņa norāda, iekļaušana ir būtiska tēma Kenijas sabiedrībā un rūpniecības nozarē, jo arvien vairāk sieviešu iestājas par vienlīdzīgu attieksmi un līdzvērtīgām darbīvietām. A. Mvangi gandrīz 15 gadus ir strādājusi valdības vadītājā elektroenerģijas uzņēmumā *Kenya Electricity Generating Co.* Pa šo laiku attieksme pret dzimumu vienlīdzību ir mainījusies un joprojām attīstās. “Kenija ir uzņēmusies vadību ne tikai enerģētikas nozarē,” viņa saka, “bet arī sniedz iespējas sievietēm šajā jomā un atzinīgi novērtē sieviešu resursus.”

Inovācijas, lai nodrošinātu piekļuvi pārtikai

Daudzi jauni uzņēmumi Kenijā pieņem savu dzimumu līdztiesības politiku un atzīst, ka ir nepieciešams īstenot vēl citus pasākumus sociālajā un vides jomā. Modernajai aukstuma ķēdes noliktavai, kas nodrošina uzglabāšanu aukstumā un tika atvērta 2023. gada augustā Tatu, aptuveni 40 kilometrus no Nairobi, ir mūsdienīga zaļās enerģētikas politika un sociālais plāns ar mērķi sniegt iespējas sievietēm. Uzņēmums mudina sievietes veidot karjeru jebkurā no tā darbības daļām. Tas arī veicina darbvietu nodrošināšanu neizdevīgā stāvoklī esošām sabiedrības grupām. Šī mirdzoši tīrā vieta tika būvēta, izmantojot energoefektīvus materiālus, un tā ir lielākā šāda veida aukstā noliktava kontinentā, ārpus Dienvidāfrikas.

Eiropas Investīciju banka 2021. gadā parakstīja līgumu par 15 miljonu EUR kapitālieguldījumu ar fondu, kas uzbūvēja Tatu ražotni. Fonds ar nosaukumu *ARCH Cold Chain Solutions East Africa* visā šajā

“**Es tiešām lepojos būt daļa no šīs ietekmes.**”

kontinenta daļā būvē objektus, kas nodrošina uzglabāšanu aukstumā. Šis Austrumāfrikas fonds tika atbalstīts ar Eiropas Savienības dalībvalstu finansētu ieguldījumu mehānismu. Šis darbs ir arī svarīga daļa no Kenijas centieniem atbalstīt vienu no galvenajiem Apvienoto Nāciju Organizācijas ilgtspējīgas attīstības mērķiem — bada izskaušanu. Dažviet Āfrikā saldēšanas trūkuma dēļ vairāk nekā 50 % pārtikas sabojājas, pirms to var apēst. Tiklīdz minētā aukstuma ķēdes noliktava pilnībā darbosies, tajā varēs uzglabāt banānus, ābolus, avokado, mājputnu gaļu un citus ātrbojīgus produktus. Tas aizsargās restorāniem nepieciešamo produkciju un palīdzēs farmācijas uzņēmumiem, jo īpaši tiem, kuri uzglabā Covid-19 vakcīnas.

“Pārtikas nedrošība rada daudz problēmu sabiedrībā, un pastāv lielas ar uzglabāšanu aukstumā saistītas nepilnības,” norādīja Tatu objekta vadītājs Džefrijs Emungats, staigājot pa plašo noliktavu. “Valdība un privātais sektors tiešām cenšas nopietni strādāt, lai novērstu pārtikas uzglabāšanas un transportēšanas riskus, bet šī objekta pārstāvji vēlas arī radīt labu ietekmi uz sabiedrību un klimatu. Es tiešām lepojos būt daļa no šīs ietekmes.”

Inovācijas, kas veicina iekļaujošu sabiedrību

Mango pārstrādes uzņēmums *Vert* Mačakosā, aptuveni stundu ilga brauciena attālumā no Nairobi, ir vēl viena operācija, kas paplašinās, vienlaikus pozitīvi ietekmējot sabiedrību. Uzņēmums *Vert* saņēma aizdevumu no Kenijas aizdevēja *Equity Bank*, kas ir viens no vadošajiem mazo saimniecību atbalstītājiem. **Equity Bank 2019. gadā parakstīja 25 miljonu EUR darījumu ar Eiropas Investīciju banku un vēl vienu līgumu par 25 miljoniem EUR 2020. gadā.** Šie darījumi ietvēra Eiropas Savienības dotācijas un bija daļa no lauksaimniecības vērtības ķēdes mehānisma. Šī programma, ko atbalsta Eiropas Savienība, palīdz lauksaimniecības uzņēmumiem īstenot modernizāciju, uzlabojot mazo lauksaimnieku darbības, veicinot iekļaujošu sabiedrību un palīdzot jauniešiem.

Uzņēmums *Vert* apgādā tādus lielus sulu ražotājus kā *Coca-Cola*, kā arī pārdod dažādus žāvētus augļus. Tas sadarbojas ar vairāk nekā 5000 mazo saimniecību Lai darbotos ekoloģiski, uzņēmums izmanto sēklas un mango mizas rūpnīcas katlu darbināšanai, kā arī saules paneļus, lai mazinātu atkarību no valsts elektrotīkla. Uzņēmums par prioritāti izvirza sieviešu nodarbināšanu, kā arī sadarbību ar sieviešu vadītām saimniecībām. “Kenija veido labvēlīgu vidi, lai sievietes vairāk iesaistītu ekonomikā un viņas varētu demonstrēt savas spējas,” norāda *Vert* rīkotājdirektore Džeina Maina.

Novatoriska apdrošināšana pašu mazāko saimniecību īpašniekiem

Šāds uzņēmums, kurš cenšas augt, esot novatoriskāks un risinot dažas no būtiskākajām problēmām sabiedrībā, ir *Pula*, kas piedāvā apdrošināšanas produktus mazākajām saimniecībām. Mazo saimniecību īpašniekiem bieži vien nav atbalsta sistēmas, un viņi cīnās ar klimata pārmaiņu izraisītajām neprognozējamajām lietusgāzēm, karstumu un sausumu. “Mēs pievēršamies cilvēkiem, kuri nodarbojas ar lauksaimniecību iztikas nodrošināšanai, ikdienas patēriņam un varbūt pārdod daļu savas produkcijas, lai varētu gūt ienākumus, ko tērēt mācību maksai vai savu mājokļu ikdienas apsaimniekošanai,” stāsta uzņēmuma *Pula* uz vietas veicamo darbību direktore Feita

PADZIĻINĀTS IESKATS KENIJĀ

Kinutija. "Apdrošināšana palīdz aizsargāt šos zemniekus pret daudziem riskiem, piemēram, lietus trūkumu vai kaitēkļiem un slimībām. Ja kādā saimniecībā notiek kaitēkļu invāzija, kas iznīcina ražu, tad lauksaimnieks beigās neiegūst neko. Viņi saskaras ar daudzām klimata pārmaiņu radītām izmaiņām."

Mazie lauksaimnieki Kenijā pārstāv vienu no lielākajām darbaspēka daļām. Un lauksaimniecība ir galvenais saimnieciskās darbības, nodarbinātības un eksporta avots. Lauksaimniecības nozarē ir nodarbināti vairāk nekā 40 % iedzīvotāju, ieskaitot 70 % lauku iedzīvotāju, un tā veido vairāk nekā 30 % no Kenijas iekšzemes kopprodukta. Dominiks Vanjoike vada nelielu kukurūzas saimniecību Nakuru apgabalā, un tā galvenokārt ietver mazos lauksaimniekus, kuri apdzīvo mazāk nekā piecus hektārus katrs. "Mēs nolēmām iegādāties apdrošināšanu pēc viena no pēdējiem gadiem, kad gaidījām lietavas nākam kā parasti, bet tas tā arī nenotika," stāsta D. Vanjoike. "Faktiskā raža bija ļoti maza, mūsu dzīve kļuva arvien grūtāka, un pieaugošais sausums padarīja dzīvi problemātisku."

Uzņēmums *Pula* 2015. gadā laida klajā savus apdrošināšanas produktus mazajiem lauksaimniekiem Kenijā, un tas izvērs savu darbību citās reģiona valstīs. Uzņēmums iekļauj apdrošināšanu sēklu un mēslošanas līdzekļu izmaksās vai piedāvā apdrošināšanu, izmantojot valdības subsīdijas. Tas nodrošina lauksaimniekiem zemas apdrošināšanas izmaksas. Lauksaimniekiem tiek izmaksātas kompensācijas, ja viņu raža nesasniedz noteiktu līmeni. **Uzņēmums *Pula* saņēma atbalstu no riska kapitāla uzņēmuma *TLcom* fonda *TIDE Africa Fund*, kura darbība ir vērsta uz tehnoloģiju uzņēmumiem, kas ir paplašināšanās posmā. Eiropas Investīciju banka ir galvenais ieguldītājs uzņēmumā *TLcom*. Banka 2016. gadā parakstīja līgumu par 10 miljonu EUR ieguldījumu, un tā apsver iespēju veikt vēl vienu ieguldījumu, lai palīdzētu lielākam jaunam Āfrikas uzņēmumu skaitam. Šie ieguldījumi ir daļa no Eiropas Komisijas finansētā mehānisma *Boost Africa*.**

Iedvesmojošas transporta pārmaiņas visā Kenijā

Klimata pārmaiņas, kas tik negatīvi ietekmē mazos lauksaimniekus, ir liels faktors arī domāšanas veidā, uz kuru ir balstīts valsts pamata pilsētvides projekts, proti, jaunā autobusu sistēma un tās pilnīgi elektrisko autobusu līnija. Nairobi ceļi bieži ir pieblīvēti, un intensīvas satiksmes laikos tā ievērojami palēninās. Ir maz pilsētas autobusu, nav ne tramvaju, ne pazemes vilcienu, kā arī pamata sliežu dzelzceļa pakalpojumu, tāpēc vairums cilvēku pārvietojas, izmantojot privātus mikroautobusus vai autobusus, ko sauc par *matatus*, vai arī savus automobiļus. Palielinoties pilsētas iedzīvotāju skaitam, pieaug arī sastrēgumi, ceļā pavadītais laiks, troksnis un gaisa piesārņojums. "Valdība tiešām ar nepacietību gaida autobusu situācijas uzlabošanu," norāda Nairobi Lielpilsētas apgabala transporta pārvaldes ceļu inženieris Džozefs Kočalle. "Nokļūt mājās Nairobi vai izplānot ceļojumu pa Nairobi ir ļoti sarežģīti."

Vienu vakaru Nairobi centrā Karolīna Omondi piesardzīgi stāv noslogotas šosejas malā un gaida, kad pēc pilnas darba dienas varēs sākt garo mājupceļu uz Kiberas neoficiālo apdzīvoto teritoriju. Vieglie automobiļi, mikroautobusi, kravas automobiļi un smagie kravas automobiļi braukā garām turpat gar viņas kājām, kamēr Karolīna meklē autobusu. Tāpat kā lielākā daļa pasažieru, arī K. Omondi gaida garās rindās un nedrošos apstākļos, lai varētu braukt ar *matatu*, kas bieži ir vecs, ļodzīgs un neērts. "Labāki autobusi un transports," viņa norāda, "ievērojami atvieglotu manu dzīvi."

“Mēs nolēmām iegādāties apdrošināšanu pēc viena no pēdējiem gadiem, kad gaidījām, lietavas nākam kā parasti, bet tas tā arī nenotika.”

MĒS NEKAD NEPAMETĪSIM VIŅUS NELAIMĒ

Sākot no slimnīcām un beidzot ar transportu, ES banku atbalsts palīdz Ukrainas pilsētām cīņā par ūdens, elektrības, apkures un veselības aprūpes pieejamības saglabāšanu.

Kad Marijai Bobkovai lūdza uzskaitīt grūtības, kas saistītas ar darbu Ukrainas slimnīcā kara laikā, viņa pat nezināja, ar ko sākt. "Mums ir bijušas problēmas visur, sākot no slimnīcas pirmā stāva ieejas un beidzot ar jumtu," norāda 71 gadu vecā M. Bobkova, kura ir galvenā ārste Odesas Pilsētas slimnīcā Nr. 8. "Mēs esam liela slimnīca ar daudzām ēkām, un tām visām bija nepieciešams remonts."

Kad Krievija iebruka Ukrainā 2022. gada februārī, Odesa bija viens no pirmajiem bombardētajiem apgabaliem Ukrainas dienvidu piekrastē. Odesas slimnīcām ir bijis grūti saglabāt elektrības darbību un saglabāt krājumu un medicīnas personāla pieejamību. Arī pirms kara jau bija nepieciešams liels remonts tādās slimnīcās kā Pilsētas slimnīca Nr. 8, kura uzcelta 1964. gadā un kurā nekad nav veikts kapitālremonts. Lai palīdzētu M. Bobkovai un viņas darbiniekiem novērst minētos trūkumus, **direktorāts EIB Global, kas ir Eiropas Investīciju bankas attīstības struktūra, izmaksāja aizdevumu 600 000 EUR apmērā, lai atjaunotu poliklinikas daļu Pilsētas slimnīcā Nr. 8**, kas ir labi zināma tās augsti kvalificēto speciālistu dēļ. Līdz ar to tikai 2023. gada jūlijā slimnīcā tika pabeigti galvenie remontdarbi, iegādājoties jaunas mēbeles, remontējot pamatus, pievienojot specializētas telpas, jaunus barošanas blokus, siltinājumu sienās un jaunu jumtu, lai apturētu noplūdes. Lai nodrošinātu elektroenerģiju kara izraisīto nodzīsumu laikā, tika uzstādīti jaudīgi ģeneratori. "Mums tagad ir pavisam cita slimnīca," saka M. Bobkova. "Daudz cilvēku neticēja, ka šādas izmaiņas ir iespējamās kara laikā."

Daudzās pilsētās apgāde ir nestabila

Eiropas Investīciju banka kopš kara sākuma ik mēnesi visā Ukrainā apstiprina ārkārtas finansējumu, galveno uzmanību pievēršot infrastruktūrai, piemēram, elektrolīnijām, apkures sistēmām, ūdensapgādei, slimnīcām, skolām, ceļiem, dzelzceļam, tramvajiem, tiltiem un kopienu centriem. Karš ir smagi ietekmējis ūdens, elektrības, apkures, veselības aprūpes, izglītības un sociālo pakalpojumu pieejamību iedzīvotājiem. Daudzās austrumu pilsētās, kur norit spraigas cīņas, ūdens, apkures un elektrības pieejamība ir nestabila.

"Vienmēr ir grūti runāt ar pilsētu mēriem, jo nekad neesmu droša, cik slikta ir situācija," saka Violēna Silvestro fon Kameke, Eiropas Investīciju bankas vecākā aizdevumu speciāliste, kura strādā ar Ukrainas projektiem un regulāri sazinās ar daudziem mēriem. "Kad mēri ar mani runā, viņi nereti atrodas patvertnē, vai arī lūkojas apkārt, lai pārliecinātos, ka neatrodas pie loga. Dažreiz mēri pārbauda, vai viņu ģimenes ir drošībā. Kad runājam, ik pa laikam atskan trauksme, un viņiem jāsteidzas, lai dotos uz patvertni. Es apliecinu mēriem, ka apbrīnoju viņu izturēšanos un ka mēs viņus nekad nepametīsim."

Jauns investīciju fonds prioritārajām nozarēm

Eiropas Investīciju bankas jaunākie palīdzības centri strādā ar specializētu ieguldījumu mehānismu, ko sauc par fondu *EU for Ukraine*. Tas sniedz palīdzību visās nozarēs, arī attiecībā uz riska kapitāla ieguldījumiem privātajā sektorā. **Eiropas Savienības dalībvalstis apņēmas ieguldīt šajā EIB Global fondā vairāk nekā 400 miljonus EUR**, paredzot tos tādām jomām kā veselības aprūpe, transports, izglītība, kibernetika, kritiskā sociālā infrastruktūra un privātais sektors. Cita veida Eiropas Investīciju bankas palīdzība Ukrainai ietver 2023. gada aizdevumu garantiju paketi, kas ļauj Eiropas Investīciju bankai nodrošināt **jaunu finansējumu 100 miljonu EUR apmērā, kā arī 100 miljonus EUR vērtu tehnisko palīdzību**, lai palīdzētu Ukrainai

“ **Daudz cilvēku neticēja, ka kara laikā ir iespējamās šādas izmaiņas.** ”

sagatavot atveseļošanas projektus, un tāpat arī tā ietver **pirmo 2022. gada sākuma atveseļošanas pasākumu kopumu gandrīz 700 miljonu EUR vērtībā**, lai sniegtu tūlītēju palīdzību Ukrainai, ar Eiropas Savienības garantijas atbalstu, tāpat arī summu **1,6 miljardu EUR apmērā 2022. gada beigās** ar Eiropas Komisijas atbalstu vilcienu līniju, ceļu, tiltu un dažādu pilsētas ēku un mājokļu ārkārtas remontam un summu **4 miljardu EUR apmērā, lai palīdzētu vairāk nekā 6 miljoniem Ukrainas iedzīvotāju, kuri kara laikā bija spiesti dzīvot citās Eiropas valstīs.**

“Mēs nemitīgi saņemam lūgumus no pilsētām par to, ko nepieciešams iegādāties, un cenšamies saprast, kā varētu uzsākt projektus un kas ir paši svarīgākie jautājumi,” stāsta Eiropas Investīciju bankas vecākais transporta speciālists Istvāns Heincingers, kurš palīdz Ukrainas pilsētām modernizēt to tramvaju, metro, trolejbusu un autobusu floti. Kopš 2007. gada banka ir ieguldījusi vairāk nekā 2,7 miljardus EUR transporta projektos Ukrainā, un kara laikā šī summa pieaug.

Ikdienas saziņa ar Apvienoto Nāciju Organizācijas ekspertiem

Lai paveiktu šo darbu, Eiropas Investīciju banka pastāvīgi sazinās ar Apvienoto Nāciju Organizācijas attīstības programmas projektu vadītājiem, kuri strādā visā Ukrainā, piemēram, Igoru Kisteņovu-Kavkazkiju. EIB aizdevumu speciālisti vai inženieri ik nedēļu vai, dažkārt, ik dienu sazinās ar tādiem speciālistiem kā I. Kisteņovs-Kavkazkijs. “Šis atveseļošanas darbs, ko darām, ir izšķirošs, lai nodrošinātu valsts stabilitāti un sniegtu atbalstu iedzīvotājiem tik sarežģītā laikā,” norāda I. Kisteņovs-Kavkazkijs, kura ANO tehniskās koordinācijas komanda ir daļēji bāzēta Kramatorskā, Donbasa reģionā Ukrainas austrumos, kas ir viens no galvenajiem apgabaliem, kur sākās Krievijas iebrukums. “Pastāv steidzama nepieciešamība pēc atjaunošanas.”

Skolas un bērni ir divas no rekonstrukcijas un atveseļošanas prioritātēm. Eiropas Investīciju bankas aizdevums 1 miliona EUR apmērā palīdzēja veikt remontu V. I. Vernadska sākumskolā Šišaki, Centrālaustumu Ukrainā. Skola 2023. gada septembrī no jauna vēra durvis 466 skolēniem, tai skaitā bērniem no ģimenēm, kurām nācās pārcelties tālāk no cīņu zonas pie austrumu robežas. “Mums jābūt pacietīgiem,” saka Inna Hamčuka, vēstures skolotāja citā skolā, kurā tika veikts remonts, pateicoties Eiropas Investīciju bankas finansējumam. “Visiem bērniem Ukrainā ir tiesības uz kvalitatīvu izglītību, bet šobrīd to nodrošināt ir grūti.”

MAZIE UZNĒMUMI PIE LIELĀS UPES

Ēģipte pievēršas miljonam jaunu mazo uzņēmēju, mazākiem sastrēgumiem lielajās pilsētās un elektropārvadājumu palielināšanai, kā arī pa Nīlu plūstošā ūdens labākai izmantošanai.

Rašas Muhamedas draugi un ģimene brīdināja, ka atvērt apģērbu veikalu ekonomisku grūtību laikā ir pārāk riskanti. Taču viņa to bija plānojusi vairākus gadus. Tāpēc, tiklīdz aizdevums uzņēmējdarbībai tika apstiprināts, viņa nevilcinājās. "Daudzi tādi cilvēki kā es Ēģiptē vēlētos darīt to pašu," saka R. Muhameda, kura 2022. gadā aizņēmas 100 000 Ēģiptes mārciņu (3000 euro), lai atvērtu veikalu aptuveni 40 kilometrus uz rietumiem no Kairas centrālās daļas un pārdotu modernas kleitas, bērnu apģērbus un abaijas, proti, Ēģiptes sieviešu valkātās garās kleitas, kas radītas, iedvesmojoties no tradicionāliem kultūrāliem paraugiem. "Cilvēki gaida tieši šāda veida atbalstu. Bez finansiālas palīdzības ir pārāk grūti paveikt ko šādu, jo īpaši grūtos laikos."

Darbvietas mazos un vidējos uzņēmumos veido gandrīz 75 % no Ēģiptes kopējā nodarbinātības apjoma, tāpēc ekonomiskas problēmas apdraud daudzu cilvēku iztiku. Valsts 2023. gadā piedzīvoja parāda pieaugumu, inflāciju un valūtas vērtības samazināšanos. **Atbilde bija palīdzības vēršana uz mazajiem uzņēmumiem. Ēģiptes mērķis ir šajā desmitgadē radīt miljonu jaunu vīriešu un sieviešu uzņēmēju, piedāvājot jauniešiem apmācību un finanšu konsultācijas.** Šī palīdzība ir vēl jo steidzamāk nepieciešama, kopš liels cilvēku skaits zaudēja darbu Covid-19 pandēmijas laikā.

Kleopatras, Tutanhamona un Lielās piramīdas zeme saskaras ar visām lielai jaunattīstības valstij raksturīgajām problēmām, sākot no darba atrašanas arvien lielākam jauniešu skaitam un beidzot ar klimata pārmaiņu ietekmes un to radītā piesārņojuma novēršanu. Ēģipte cenšas pārvarēt šos šķēršļus, veicot ieguldījumus mazajos uzņēmumos, kā arī lielajos infrastruktūras projektos, kuri uzlabo ūdens apgādi, sanitāriju, apūdeņošanu un lauksaimniecību un samazina novecojušu rūpnīcu un transporta sistēmu emisijas.

Eiropas Investīciju banka ir atbalstījusi šādus projektus kopš 1979. gada ar vairāk nekā 15 miljardu EUR lieliem ieguldījumiem, no kuriem liela daļa tika atbalstīta ar Eiropas Savienības dotācijām vai aizdevumu garantijām. ES bankas Kairas birojs 2023. gada oktobrī kļuva par reģionālu centru, kas apkalpo Ziemeļāfriku un Tuvos Austrumus. Birojs ir filiāle bankas struktūrai *EIB Global*, kas veic darījumus ārpus Eiropas Savienības. Bankas ieguldījumi tiek veikti dažādās jomās, sākot no lielām ūdens sistēmām un beidzot ar aizdevumiem, ko Ēģiptes bankas tālāk aizdod mazo uzņēmumu īpašniekiem, tādiem kā Raša Mohameda, kuras veikals tiek atbalstīts ar daudz lielāku aizdevumu nekā tas, ko Eiropas Investīciju banka sniedza mikrofinansēšanas jomā specializētajai bankai *Banque du Caire*.

Transporta atvienošana no piesārņojuma avotiem

Ēģiptes publiskais un privātais sektors iegulda arī zaļās pārkārtošanās procesā, aprites ekonomikā, atjaunīgajos energoresursos un modernajā lauksaimniecības praksē. Pārstrādes konteineri tagad ir plaši izvietoti Ēģiptes lielāko pilsētu daļās. Pat kases aparāti lūdz lietotājus nedrukāt kvīti planētas labā. "Galu galā mēs visi dzīvojam uz šīs planētas, tāpēc vēlamies parādīt pārejai pasaulei, ka mums tā rūp," norāda produktu izstrādes vadītājs Mohameds Vaelis Nāsers lielā Ēģiptes tipogrāfijā *Roto House*, kura veica apjomīgu ieguldījumu, lai samazinātu šķīdinātāju emisijas savā rūpnīcā netālu no Kairas, pateicoties atbalstam ar 2,5 miljonu EUR aizdevumu no Aleksandrijas Bankas (*Bank of Alexandria*) 2020. gadā. Tipogrāfijas *Roto House* finansēšana bija iespējama, jo

PADZIĻINĀTS IESKATS ĒGIPTĒ

Eiropas Investīciju banka 2018. gadā apstiprināja 20 miljonu EUR programmas aizdevumu Aleksandrijas Bankai, lai palīdzētu mazajiem uzņēmumiem, kā arī 2023. gadā atbalstīja līdzīgu 15 miljonu EUR aizdevumu. “Šāda veida ieguldījumi izmaksā ļoti dārgi, bet tie ir visām pusēm izdevīgi,” norāda M. V. Nāsers. “Tas, ka klienti apzinās mūsu rūpes par vidi, palīdz klimata pārmaiņu novēršanā. Šobrīd mēs nekaitējam ozona slānim.”

Klimata pārmaiņas un vide ir svarīgi jautājumi tādās lielās Ēģiptes pilsētās kā Kaira. Tiek plānoti lieli infrastruktūras projekti, lai cīnītos ar sastrēgumiem un piesārņojumu visā pilsētā un valstī, ieskaitot vairāk ar elektroenerģiju darbināmu metro līniju, vienu no garākajām elektriskajām viensliežu dzelzceļa līnijām pasaulē, ātrgaitas elektrovilcienu un jaunu pilsētas autobusu sistēmu. Mērķis — panākt, ka miljoniem braucēju pāriet no automobiļiem uz sabiedrisko transportu. “Atklāti runājot, metro ir viens no izcilākajiem projektiem Ēģiptē,” norāda peldēšanas treneris Valids Al Arifs Billahs, kurš nesen pabeidza universitāti ar grādu informācijas sistēmu jomā, vienlaikus gaidot, kad viņš varēs pārvietoties pa Kairas metro 3. līniju. **Šī līnija ir tīkla modernākā daļa, un tā tika finansēta ar Eiropas Investīciju bankas 600 miljonu EUR aizdevumu.** “Metro ir padarīts ļoti vienkāršs, drošs un ērts visiem. Un tad ir jautājums par cenu. Jāsaka, ka biļešu cenas joprojām ir saprātīgas lielākajai daļai cilvēku.”

“ Mūsdienās Kairā daudziem cilvēkiem dzīve nav iedomājama bez metro. ”

Kairas metro sistēma tika atklāta 1987. gadā un bija viena no pirmajām šāda veida sistēmām Āfrikā un Tuvajos Austrumos. Vairākās metro līnijās ik dienu tiek pārvadāti miljoniem pasažieru. Eiropas Investīciju banka palīdzēja paplašināt daudzas metro daļas un jau vairāk nekā četras desmitgades palīdz īstenot citus lielus transporta projektus. **2021. gadā banka paziņoja, ka piecu gadu laikā ieguldīs vairāk nekā 1 miljardu EUR metro un tramvaju projektos Kairā un Aleksandrijā.** 3. līnija ir tikpat moderna kā jebkurš metro pakalpojums pasaulē, nodrošinot gaisa kondicionēšanu, apsardzi un apgaismojumu, modernas biļešu tirdzniecības kabīnes un atsevišķus vagonus sievietēm. Banka 2023. gadā izstrādā jaunu ieguldījumu, lai paplašinātu un modernizētu Kairas metro 1. līniju. “Mūsdienās daudz cilvēku Kairā nevar iedomāties, kā ir dzīvot bez metro,” saka inženieris Ahmeds Beltagi, kurš strādā ar enerģijas un transporta jautājumiem Eiropas Savienības Kairas birojā. “No ekonomiskā viedokļa metro ir ļoti svarīgs, lai mazinātu sastrēgumus un palīdzētu cilvēkiem nonākt darbā. Un tas arī ietaupa cilvēkiem daudz laika. Kairā ir grūti izmantot autobusu pakalpojumus.”

Risinājumi Aleksandrijai

Aleksandrijā ir līdzīgas sastrēguma un piesārņojuma problēmas. Daudz ielu Aleksandrijā ir šauras un pārblīvētas ar automašīnām, trīsriteņu rikšām un dzelteniem un melniem Krievijas *Lada* modeļa taksometriem. Vilcienu līnijas un tramvaju tīkls ir novecojuši, un to stāvoklis pasliktinās. Šī pilsēta, kurā dzīvo aptuveni 5 miljonu cilvēku, bieži ir tūristu piepildīta, kas vēl vairāk apgrūtina mobilitāti. “Pārvietoties nav viegli, jo īpaši tūrisma sezonā, kad automobiļi ir it visur,” stāsta profesionālais ūdenslīdzis Valids Manebs no Aleksandrijas, kurš tobrīd baudīja tēju restorānā netālu no *El Shatby* pludmales, kas ir viens no pilsētas daudzajiem garajiem zeltainu smilšu piekrastes posmiem. “Labāki vilcieni un tramvaji šajā pilsētā būtu ļoti noderīgi visiem.”

Eiropas Investīciju banka 2023. gada septembrī apstiprināja 750 miljonu EUR aizdevumu, lai atjaunotu gandrīz 22 kilometrus garo piepilsētas vilcienu līniju Aleksandrijā, pievienojot jaunus vagonus, uzlabojot stacijas, uzstādot jaunas sliedes un pārveidojot dīzeļdzinējus par elektropiedziņas sistēmām. Tas seko pēc tam, kad 2020. gadā tika saņemts aizdevums 138 miljonu EUR apmērā, lai uzlabotu 13,8 kilometrus garo elektrotramvaju līniju Aleksandrijā, kura tika papildināta ar jauniem vagoniem un dzinējiem. Pilsētā ir

tramvaju līnijas vairāk nekā 30 kilometru garumā, kas būvētas 19. gadsimta 60. gados, un daudzas šīs sistēmas daļas jāmodernizē. "Mums jāsamazina automobiļu satiksme Aleksandrijā, taču jārisina saistītās problēmas no daudziem dažādiem aspektiem," norāda Ēģiptes Transporta plānošanas pārvaldes ekonomiskās plānošanas ģenerāldirektore Fatma Rašada, kura globālo attīstības partneru grupai noorganizēja braucienu vecā, ar dīzeļdegvielu darbināmā tramvajvilcienā pa novecojošu un bedrainu piepilsētas līniju, kas tiks nomainīta vairāku nākamo gadu laikā. "Vēl ir tāls ceļš ejams, taču esmu noskaņots optimistiski un domāju, ka tuvākajā laikā redzēsim lielus satiksmes un piesārņojuma samazinājumus."

Nīlas sniegtā "dāvana"

Vēl viens samilzis infrastruktūras jautājums Aleksandrijā un visā valstī ir ūdens. Iedzīvotāju skaita pieaugums, klimata pārmaiņas, piesārņojums un reģionālie strīdi kaitē ūdensapgādei. Ēģiptieši paļaujas, ka Nīlas upe nodrošina 90 % dzeramā un apūdeņošanai paredzētā ūdens. Valstī dažkārt to dēvē par "Nīlas dāvanu", jo bez šīs upes lielākā daļa zemes būtu tuksnesis. Pašlaik Ēģipte ir viena no valstīm, kurā ir lielākais ūdens resursu trūkums pasaulē, un ūdens resursu līmenis uz vienu cilvēku ir ievērojami zemāks par globālo vidējo rādītāju.

Eiropas Investīciju banka ir viena no lielākajām ieguldītājām ūdens projektos visā pasaulē, tikai Ēģiptei vien piešķirot vairāk nekā 1 miljardu EUR šajā nozarē. **Eiropas Savienība 2018. gadā apstiprināja 25 miljonu EUR dotāciju, un Eiropas Investīciju banka savukārt parakstīja ar Ēģipti līgumu par 214 miljonu EUR aizdevumu, lai samazinātu piesārņojumu Nīlas deltā** un uzlabotu ūdensapgādi, sanitāriju un atkritumu apstrādi. Šis ieguldījums ir pazīstams kā *Kitchener Drain* notekūdeņu novadišanas sistēmas attīrīšanas projekts. Šī notekūdeņu novadišanas sistēma, kas ir viena no piesārņotākajām Ēģiptē, ir gara notekūdeņu attīrīšanas iekārtu virkne, kas stiepjas aptuveni 70 kilometru garumā cauri pilsētām netālu no Vidusjūras. Plāns attīrīt šo notekūdeņu novadišanas sistēmu un novērst piesārņojuma nonākšanu jūrā ir daļa no Eiropas Savienības programmas ūdens uzlabošanai daudzās Vidusjūras reģiona valstīs. "Ūdens ir svarīgs visiem, bet jo īpaši Aleksandrijā," saka ūdenslīdzsvars V. Manebs. "Atliek vien palūkoties apkārt — tīrs ūdens nodrošina mums darbvietas, pārtiku un piesaista miljoniem tūristu."

"Mums jāiegulda planētā"

Produktu izstrādes vadītājs M. V. Nāsers tipogrāfijā *Roto House*, kas atrodas Gīzas rūpnieciskajā zonā aptuveni 40 kilometrus uz rietumiem no Kairas, stāsta, ka kolēģiem dažkārt apnīk tas, cik bieži viņš runā par tīru ūdens nozīmi Ēģiptē vai par apkārtējo vidi un cīņu pret globālo sasilšanu. M. V. Nāsers pārstāvēja uzņēmumu Apvienoto Nāciju Organizācijas klimata pārmaiņu konferencē 2022. gadā. Viņš redz, ka Nīlas ūdens kvalitāte ir atstāta novārtā, ka valsts importē lielāko daļu pārtikas un ka klimata pārmaiņu apdraud tās ekonomiku un lauksaimniecību vairāk nekā lielākajā daļā citu valstu. "Ceru, ka mūsu klimata pārmaiņu apkarošanas pēdās sekos arī citi uzņēmumi un ka arī pārējā sabiedrība uzskata, ka planēta jāargā," saka M. V. Nāsers, kura uzņēmums ir viens no lielākajiem preču marķēšanas un tipogrāfijas uzņēmumiem Ēģiptē. "Mums jāiegulda arī planētā. Mums jāgādā, lai ar planētu viss būtu kārtībā."

M. V. Nāsers ir aprikojis uzņēmuma *Roto House* rūpnīcas jumtu ar saules paneļu rindām, lai tādējādi nodrošinātu vairāk nekā 10 % no uzņēmumam nepieciešamās elektroenerģijas. Uzņēmuma jaunā tvertņu un cauruļu, kā arī ventilācijas cauruļu skruberu sistēma likvidē kaitīgos ķīmiskos izgarojumus pirms to izdalīšanās. Sistēma arī samazina ķīmikāliju smaku rūpnīcā un palīdz novērst elpošanas traucējumus.

Jaunākais aizdevums Aleksandrijas Bankai, kas ir 2023. gada finansēšanas darījums 15 miljonu EUR apmērā, līdzinās aizdevumam, kas nodrošināja visus vides uzlabojumus uzņēmumā Roto House. Tas ir izveidots saskaņā ar Zaļās ekonomikas finansēšanas mehānismu, lai palīdzētu Ēģiptes uzņēmumiem pārkārtoties uz zaļo enerģiju. Abi aizdevumi Aleksandrijas Bankai ietvēra Eiropas Savienības tehniskās palīdzības dotācijas zaļo investīciju paātrināšanai.

PADZIĻINĀTS IESKATS ĒGIPTĒ

Iekļautības un mikrofinansēšanas veicināšana

Uzņēmums *Banque du Caire*, kas ir viens no lielākajiem mikrofinansēšanas pakalpojumu sniedzējiem valstī, veicina iekļautību, sabiedrības attīstību un uzņēmējdarbības iespēju palielināšanu. Eiropas Investīciju banka 2023. gada februārī parakstīja līgumu ar *Banque du Caire* par 70 miljonu EUR aizdevumu, lai palīdzētu uzņēmumam izsniegt vairāk aizdevumu mazākiem uzņēmējiem Kairas un Aleksandrijas apgabalos, kuriem ir grūti iegūt finansējumu. Atsevišķos gadījumos vietējais darbinieks apstiprinās mikrofinansēšanas aizdevumu pat tad, ja pretendents nebūs pilnīgi kvalificēts. Vietējie darbinieki pārbauda pretendenta kvalitāti, sarunājas ar draugiem un kaimiņiem un pārskatīt daudz dokumentu.

Šerifs Sajeds 2023. gada janvārī saņēma no *Banque du Caire* aizdevumu 70 000 Ēģiptes mārciņu (2100 euro) apmērā, lai varētu atvērt lielāku kafējnicu. Tā atrodas Sestā oktobra pilsētā, proti, jaunā tuksneša pilsētā, kurā dzīvo studenti, jaunieši un jaunpieņacēji no tādām valstīm kā Sīrija vai Irāka. Š. Sajeds ir nodēvējis jauno uzņēmumu par *Mountain Wolves (Zeaab El-Gabal) Coffeeshop* par godu slavenam Ēģiptes televīzijas seriālam, kurā attēlota dzīve un tradīcijas Ēģiptes dienvidu reģionā, kur Š. Sajeds uzauga. Ēģiptiešiem no šī Augšēģiptes reģiona ir grūti saņemt aizdevumus, jo viņi tiek uzskatīti par cilvēkiem, kuri ir vairāk pakļauti riskam nekā cilvēki no lielākām pilsētām, piemēram, Kairas vai Aleksandrijas. Šis ir jau otrais aizdevums, kuru Š. Sajeds saņem no *Banque du Caire*. Viņa jaunajā kafējnicā strādā četri darbinieki un ir sēdvietas aptuveni sešdesmit cilvēkiem. "Tādi mazi uzņēmumi kā manējais ir lielu uzņēmumu sēklas," saka Š. Sajeds. "Ja maziem uzņēmumiem izdosies iegūt finansējumu, tie kādudien kļūs par lieliem uzņēmumiem. Mēs visi sākam no nulles. Nevienam parasti nesāk ar lielu vērienu."

// Tirs ūdens nodrošina mums darbvietas, pārtiku un piesaista miljoniem tūristu. //

ZAĻAIS "X FAKTORS"

Liels finansējums Belgradas-Nišas dzelzceļa modernizācijai veicina reģionālo savienojumu izveidi, tirdzniecību, izaugsmi un integrāciju ES.

Drīz varētu piepildīties sen lolotais sapnis par vilcienu netraucētu kursēšanu pa Rietumbalkāniem. **ES finansējuma pakete 2,2 miljardu EUR apmērā Belgradas-Nišas posmam Serbijas X koridora dzelzceļa līnijā pierāda, ka reģions ir uz pareizā ceļa.** Pateicoties šiem līdzekļiem, pārvietošanās ar vilcienu starp šīm divām Serbijas pilsētām aizņems nepilnas divas stundas, braucot ar ātrumu līdz 200 km/h. Pašlaik šis brauciens ar vilcienu aizņem vismaz sešas stundas, savukārt ar automobili — aptuveni trīs stundas. "Kad dzelzceļš tika uzbūvēts 1884. gadā, brauciens ilga astoņas stundas, bet tagad — sešarpus stundas," stāstīja Serbijas prezidents Aleksandars Vučičs ES finansējuma prezentācijā Belgradā 2023. gada februārī. "Nekas nav mainījies 130 gadu laikā. Tagad mēs mainām Serbiju ar Eiropas Savienības palīdzību."

Eiropas Investīciju banka un Serbijas Būvniecības, transporta un infrastruktūras ministrija vienojās par pirmo 82,8 miljonu EUR ieguldījumu dotāciju, braucot ar vilcienu, kas devās Nišas virzienā no Belgradas, un klātesot Serbijas valdības un Eiropas Savienības un Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas (ERAB) amatpersonām. Eiropas Savienība dotāciju veidā piešķirs līdz 598 miljoniem EUR, padarot to par līdz šim lielāko ES piešķirumu vienam projektam Serbijā. **Šī pakete ietver arī Eiropas Investīciju bankas aizdevumu 1,1 miljarda EUR apmērā,** kā arī Eiropas Rekonstrukcijas un attīstības bankas aizdevumu 550 miljonu EUR apmērā.

"Mēs izvēlējamies šo projektu, jo tas var mainīt vietējo realitāti Serbijas iedzīvotājiem, Serbijas dienvidu iedzīvotājiem un līdz ar to arī visam reģionam," norādīja Eiropas paplašināšanās sarunu komisārs Olivērs Vārheji. "Tāpēc, ka šim vilcienam būtu jāsekmē izaugsme un nodarbinātība," piebilda O. Vārheji, "un tam būtu jāatved ieguldījumi uz teritorijām, kur tie visvairāk nepieciešami — Serbijas dienvidiem. Tas varētu izveidot jaunu Serbiju un pārveidot reģionu."

Ilgspējīgs atbalsts vietējiem partneriem un zaļiem projektiem

Paredzams, ka pēc pabeigšanas jaunais dzelzceļš sniegs ieguvumus vairāk nekā 2,3 miljoniem pasažieru gadā un pārvadās 9,4 miljonus tonnu kravu, tādējādi radot jaunas uzņēmējdarbības un darba iespējas.

Direktorāts *EIB Global*, proti, ES bankas struktūra darījumiem ārpus Eiropas Savienības, ir apstiprinājusi summu 1,1 miljarda EUR apmērā, lai veiktu šo apjomīgo ieguldījumu, kas atdzīvina būtisko saikni starp Eiropas Savienību un Rietumbalkāniem, kā arī savieno Centrāleiropu ar Salonikiem Grieķijā un Sofiju Bulgārijā. Šis ieguldījums ir daļa no Eiropas Savienības 30 miljardu EUR vērtā Ekonomikas un investīciju plāna Rietumbalkāniem, kura mērķis ir piesaistīt ieguldījumus transporta, enerģētikas, kā arī zaļās un digitālās pārkārtošanās jomā, lai radītu ilgtspējīgu izaugsmi un darbvietas, kas nodrošina trešdaļu no reģiona IKP.

Eiropas Investīciju banka ir ieguldījusi dzelzceļa nozarē vairāk nekā 1,2 miljardus EUR, tādējādi padarot banku par vienu no lielākajiem transporta nozares finansētājiem reģionā un atbalstot ekonomisko sadarbību un savienojamību.

// Tagad mēs mainām Serbiju ar Eiropas Savienības palīdzību. //

Drošāka, zaļāka, efektīvāka pārvietošanās Serbijā

Belgradas-Nišas dzelzceļa atjaunošana uzlabos Serbijas savienojumus ar citiem Eiropas dzelzceļa tīkliem. Tā sekmēs ātrākus kravu pārvadājumus un ievērojami samazinās ceļā pavadīto laiku. Tā kā dzelzceļš ir tīrs transporta veids, dzelzceļa sistēmas modernizācija arī veicina tīrāku vidi. "Dzelzceļa infrastruktūras modernizēšana un dzelzceļa pārvadājumu drošības un efektivitātes uzlabošana ir viena no mūsu prioritātēm Rietumbalkānos un galvenais reģiona ekonomiskās attīstības virzītājspēks," norādīja ERAB direktors Rietumbalkānu valstīs Mateo Kolandželi. "Mums ir ilgstoša apņemšanās attiecībā uz Serbijas dzelzceļa nozari un esam gandarīti sadarboties ar Eiropas Savienību un Eiropas Investīciju banku šajā būtiskajā projektā."

Serbijā Eiropas Savienības finansēto transporta projektu mērķis ir uzlabot savienojumus un tādējādi veicināt ekonomisko integrāciju, proti, Serbijas integrāciju reģionā un reģiona integrāciju Eiropas Savienībā. Tie veicina dzelzceļa reformu un modernas, rentablas ceļu infrastruktūras ieviešanu.

ATGŪŠANĀS PĒC ZEMESTRĪCES

Maroka iegulda jaunā izglītības infrastruktūrā un cīnās pret sociālo nevienlīdzību zemestrīces izpostītajos lauku apvidos.

Alhauzas reģionu Marokā 2023. gada septembra sākumā satricināja 6,8 magnitūdu stipra zemestrīce, sagraujot 50 000 māju un nodarot smagus bojājumus 1000 skolu, no kurām daudzas nācās nojaukt. Skolotāji un skolēni katastrofā visvairāk cietušajos lauku apvidos zaudēja mājas un bija spiesti gulēt izpostītajās skolu ēkās, kas bija ļoti nolaistā stāvoklī jau pirms zemestrīces. Lai gan Maroka tērē izglītībai aptuveni 5 % no iekšzemes kopprodukta, ar pašreizējiem resursiem nepietiek, lai uzturētu, modernizētu un paplašinātu 8022 pamatskolu tīklu, jo īpaši lauku apvidos.

Maroka jau plānoja būvēt jaunu infrastruktūru kā daļu no valsts centieniem uzlabot izglītību attālajos rajonos, piemēram, Atlasa kalnu reģionā, kas atpaliek no pārējās valsts akadēmiskā snieguma ziņā. Pēc zemestrīces Izglītības ministrija paātrina būvatļauju pieteikumu iesniegšanas procesu, lai rekonstrukciju varētu uzsākt jau 2023. gada beigās. “Šis projekts nesīs ievērojamas pārmaiņas Marokas izglītības nozarē,” saka vecākais arhitekts Didjē Bosmans, kurš strādā ar Eiropas Investīciju bankas finansējuma nodrošināšanu projektam. “Tā ir galvenā Marokas Izglītības ministrijas prioritāte — novērst plaisu starp pilsētu un lauku apvidiem.”

Eiropas Investīciju banka piešķir Marokai 102,5 miljonu EUR aizdevumu, lai uzbūvētu 150 kopienu skolas un nodrošinātu vajadzīgo infrastruktūru, piemēram, skolu aprīkojumu, izmitināšanas iespējas un transportu. Visi resursi tagad tiks novirzīti uz zemestrīces vissmagāk skartajām teritorijām. Eiropas Investīciju banka 2023. gada oktobrī apņēma nākamajos trijos gados piešķirt 1 miljardu EUR Marokas programmai, kas paredzēta atjaunošanai pēc zemestrīces.

Lai palīdzētu plānot ieguldījumus, **Maroka arī saņēma papildu dotāciju 650 000 EUR apmērā saskaņā ar EIB ekonomikas noturības iniciatīvu** — fondu, kas atbalsta noturīgu un iekļaujošu izaugsmi Eiropas dienvidu kaimiņreģionā un Rietumbalkānos. Šī summa segs izdevumus par tehnisko palīdzību projekta plānošanā, kas ietver lauku skolu vajadzību un problēmu padziļinātu izpēti. Pētījums kalpos kā plāns turpmākiem izglītības projektiem valstī.

Izglītības vajadzību aptveršana

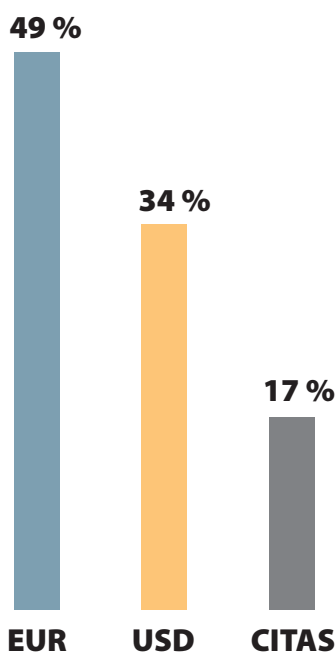
Pirms būvniecības uzsākšanas EIB tehniskās palīdzības grupa apmeklēja vairāk nekā 30 kopienu skolas, piemēram, Igremas N'ugdalas (*Eghrem N'ougdal*) skolu Varzāzātā un skolu *École Vivante* Aīt Bugemezās (*Ait Bouguemez*) ielejā Atlasa kalnos, lai labāk izprastu problēmas. Maroka arī saņēma papildu aizdevumu 9 miljonu EUR apmērā no Kaimiņattiecību politikas investīciju platformas izglītības resursu nodrošināšanai un mācību prakses uzlabošanai. “Kaut arī Marokā vēl joprojām ir daudz darāmā izglītības nozarē, ir arī daži labi piemēri,” arhitekts norāda. “Vienā no kalnu reģioniem kāda sieviete izveidoja pamatskolu, kurā pasniedz nodarbības, kas pielāgotas bērniem ar invaliditāti, un to finansēja Izglītības ministrija. Tas izdevās tik veiksmīgi, ka viņa izveidoja arī koledžu, lai skolēni varētu turpināt izglītību. Tieši to mēs gribam redzēt visā valstī.”

KĀ TIEK IEGŪTI LĪDZEKĻI

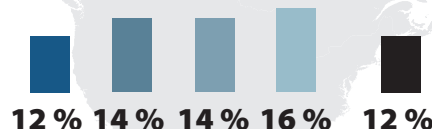
Eiropas Investīciju banka, pasaules lielākā daudzpusējā līdzekļu piesaistītāja un aizdevumu izsniedzēja, 2023. gadā piesaistīja 49,8 miljardus EUR starptautiskajos kapitāla tirgos, no kuriem 14,6 miljardi EUR bija zaļajās obligācijās un ilgtspējas obligācijās. Bankas emisijas sasniedz ieguldītājus, kuri nemēdz ieguldīt Eiropā, bet netiešā veidā sekmē Eiropas projektus, ieguldot EIB obligācijās.

Banka veica obligāciju emisijas 16 valūtās, un no kurām lielāko daļu emitēja galvenajās valūtās — euro un ASV dolāros. Maksājumu avotu un termiņu dažādība nodrošina bankas finansēšanas stratēģijas pielāgojamību. Daudzvalūtu pieeja sniedz EIB iespēju piekļūt atsevišķām vietējām valūtām un izmaksāt līdzekļus tajās.

EMISIJU SADALĪJUMS PA VALŪTĀM

ZIEMEĻAMERIKA UN DIENVIDAMERIKA

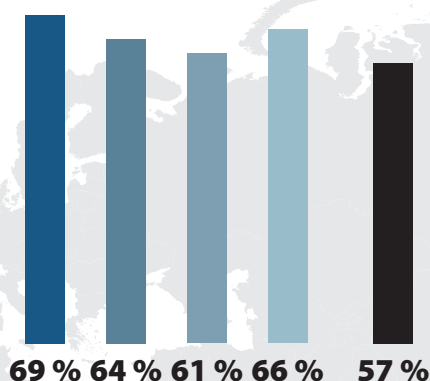
BLOKĶĒDES ZAĻINĀŠANA

Eiropas Investīciju banka spēra vēl vienu soli ceļā uz ilgtspējīgu kapitāla tirgu attīstīšanu, kad tā ieviesa pirmo **blokķēdes klimata obligāciju**. Divu gadu emisijā 1 miljarda SEK (87 miljonu EUR) apmērā ir izmantota unikāla blokķēdes tehnoloģija, ko izstrādājusi *Crédit Agricole* korporatīvo un investīciju banku pakalpojumu struktūra un Stokholmā bāzētais banku nozares uzņēmums *Skandinaviska Enskilda Banken*. Obligāciju platformas izveide ir balstīta uz klimata obligāciju protokola apliecinājumu (*Proof of Climate awareNess protocol*). Saskaņā ar protokolu enerģijas patēriņam jābūt mazākam nekā salīdzināmās sistēmās vai sistēmās, kas nav blokķēdes sistēmas. Tas arī stimulē dalībniekus uzlabot to tirdzniecības infrastruktūras ietekmi uz vidi.

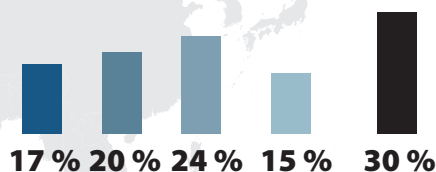
“Blokķēdes tehnoloģija var sniegt daudz potenciālu ieguvumu obligāciju tirgiem,” norāda Eiropas Investīciju bankas vecākais finansējuma speciālists Ksavjē Leruā. “Parasti katrs kupona maksājums ir saistīts ar daudziem emitentu, ieguldītāju un starpnieku divkāršiem aprēķiniem, un attiecībā uz katru maksājumu daudz laika var aizņemt sarunas. Blokķēdes satvarā viss šis process ir pārredzams un daudz ātrāks.”

Darījums seko trim iepriekšējām Eiropas Investīciju bankas revolucionārajām norisēm saistībā ar blokķēdi, tai skaitā pirmajai digitālajai obligācijai publiskā blokķēdē 2021. gadā, pirmajai digitālajai obligācijai privātā blokķēdē 2022. gadā un pirmajai obligācijai sterliņu mārciņu izteiksmē, kas tika emitēta 2023. gada pirmajā pusē.

EIROPA

ĀZIJA

TUVIE AUSTRUMI UN ĀFRIKA

■ 2020 ■ 2021 ■ 2022 ■ 2023 ■ Klimata obligācijas /
ilgtspējas obligācijas
2023. gadā

GRUPAS DARBĪBAS PLĀNA 2024.–2026. GADA NOZĪMĪGĀKIE NOTIKUMI

- Zaļā pārkārtošanās un Ukrainas atveseļošana
- Vairāk partnerību visā pasaulē
- Pētniecība un izstrāde tehnoloģiju un enerģētikas jomā
- Pastiprināta pievēršanās prasmēm un apmācībai
- Plašāka digitalizācija banku prakses modernizēšanai
- Paredzamie maksimālie finansējuma līmeņi: 95 miljardi EUR 2024. gadā, 93 miljardi EUR 2025. gadā un 85 miljardi EUR 2026. gadā

Eiropas Savienībā mūsu prioritātes laikā no 2024. līdz 2026. gadam būs zaļā un digitālā pārkārtošanās, kohēzijas reģioni un valstis, kuras visvairāk skāris iebrukums Ukrainā, tostarp miljoniem Ukrainas iedzīvotāju, kuri kara laikā ir spiesti dzīvot citās valstīs.

Ārpus Eiropas Savienības direktorāts *EIB Global* pastiprinās darbību, lai palīdzētu Ukrainai novērst kara postījumus, izmantojot fondu *EU4Ukraine*, kā arī sniegs tehnisko palīdzību 100 miljonu EUR vērtībā. *EIB Global* īsteno vairāk partnerību visā pasaulē, lai palielinātu ietekmi, kā arī ieguldīs digitālajās tehnoloģijās, klimatrīcībā, enerģētikā, transportā, pētniecībā, veselības aprūpē un izglītībā.

Pieaugot ekonomiskās drošības un stratēģiskās neatkarības nozīmīgumam, mēs vēl nopietnāk pievērsīsimies pētniecībai un izstrādei tehnoloģiju un energoefektivitātes jomās. Eiropas Investīciju banka uzņemsies lielāku risku, lai nodrošinātu atbalstu novatoriskām nozarēm un projektiem ar augstu vērtību. Mēs plānojam laikā no 2023. līdz 2027. gadam ieguldīt 45 miljardus EUR, lai palīdzētu *REPowerEU* projektu īstenošanā. Šī investīciju programma ir izstrādāta, lai panāktu Eiropas neatkarību no Krievijas naftas un gāzes.

Eiropas Investīciju fonds, kas piedāvā finansējumu maziem un vidējiem uzņēmumiem un ar infrastruktūru saistītiem pasākumiem, atbalstīs zaļo un digitālo pārkārtošanos, arvien lielāku uzmanību pievēršot prasmju pilnveidošanai un apmācībai.

Konsultāciju pakalpojumi, kas sekmēs jauno tehnoloģiju tirgu un uzlabos mūsu projektu klāstu, tiks arvien vairāk pielāgoti mūsu finansēšanas darbībām, tādējādi palīdzot bankai izvērst tās uzņēmējdarbību.

EIB grupas finanšu darbību augstais līmenis palīdzēs stabilizēt un palielināt bilanci. Paredzams, ka, sākot ar 2024. gadu, pakāpeniski pieaugs bankas neto pārpalikums, ko palielinās augstās procentu likmes.

Banka strādā, lai kļūtu efektīvāka un saīsinātu laiku, kas nepieciešams finansējuma piešķiršanai klientiem. Tiek izskatīti veidi, kā padarīt bankas darbību ātrāku un efektīvāku. Digitalizācija būs svarīga šī procesa sastāvdaļa.

EIB grupa paredz, ka maksimālais finansējums 2024. gadā būs 95 miljardi EUR, 2025. gadā — aptuveni 93 miljardi EUR, bet 2026. gadā — 85 miljardi EUR. Šāds augsts ieguldījumu līmenis palīdzēs mums stiprināt ES ekonomiku un risināt pieaugošās globālās problēmas, kas saistītas ar klimata pārmaiņām.

Ar visu darbības plānu 2024.–2026. gadam varat iepazīties vietnē
www.eib.org/en/publications

PĀRVALDĪBA

Eiropas Investīciju banka ir ES iestāde, kas ir atbildīga dalībvalstu priekšā, un banka, kas ievēro labāko banku darbības praksi tās lēmumu pieņemšanā, pārvaldībā un kontroles darbībās.

Valdes sastāvā ir valdību ministri no visām 27 dalībvalstīm, kuri parasti ir finanšu ministri. Valdes locekļi nosaka bankas kredītpolitikas vadlīnijas un reizi gadā apstiprina gada pārskatu. Viņi lemj par kapitāla palielināšanu un bankas līdzdalību finanšu operācijās ārpus Eiropas Savienības. Valde arī ieceļ Direktoru padomi, Vadības komiteju un Revīzijas komiteju.

Direktoru padome pieņem lēmumus par aizdevumiem, līdzekļu piesaistīšanas programmām un citiem finansēšanas jautājumiem. Būtībā tā sanāk kopā desmit reizes gadā, lai nodrošinātu bankas vadību saskaņā ar ES līgumiem, bankas statūtiem un Valdes noteiktajiem pamatprincipiem. Direktoru padomes sastāvā ir 28 direktori, no kuriem pa vienam izvirza katra dalībvalsts un vienu — Eiropas Komisija. Tiek iecelts arī 31 direktoru aizstājējs. Lai paplašinātu Direktoru padomes profesionālo kompetenci, var tikt izraudzīti arī seši eksperti, kuri piedalās padomes sēdēs konsultatīvā statusā bez balsstiesībām. Lēmumus pieņem ar balsu vairākumu, ko veido vismaz viena trešdaļa padomes balsstiesīgo locekļu, kuri pārstāv vismaz 50 % no dalībvalstu parakstītā kapitāla, ja vien statūtos nav noteikts citādi. Direktoru padomi vada bankas priekšsēdētājs, kuram nav balsstiesību.

Vadības komiteja ir bankas pastāvīgā lēmumu pieņemšanas struktūrvienība. Tā pārrauga bankas ikdienas darbības, sagatavo Direktoru padomes lēmumus un nodrošina to īstenošanu. Vadības komiteja sanāk kopā vienreiz nedēļā. Tā strādā priekšsēdētāja pakļautībā un Direktoru padomes uzraudzībā. Pārējie astoņi locekļi ir EIB priekšsēdētāja vietnieki. Vadības komitejas locekļi tiek iecelti uz atjaunojamo termiņu līdz sešiem gadiem un ir pakļauti vienīgi bankai.

Bankai ir neatkarīga **Revīzijas komiteja**, kas ir tieši pakļauta Valdei. Tā ir atbildīga par EIB un EIB grupas kontu revīziju, par ikgadēju pārbaudi, vai EIB operācijas un to grāmatvedības uzskaitē tiek veikta pienācīgi, un par pārbaudi, vai bankas darbības atbilst labākajai banku praksei. Revīzijas komitejas gada pārskats par finanšu gadu tiek iesniegts Valdei kopā ar Vadības komitejas atbildi. Revīzijas komitejā ietilpst seši locekļi, kurus ieceļ uz sešiem finanšu gadiem pēc kārtas bez tiesībām uz atkārtotu iecelšanu. Turklāt Valde var iecelt trīs novērotājus, lai sniegtu atbalstu komitejai konkrētu uzdevumu izpildē.

**Eiropas Investīciju banka ir ES klimata banka.
Uzziniet vairāk par mūsu darbu klimata jomā:
Klimats un vidiskā ilgtspēja (www.eib.org/climate)**

**Eiropas Investīciju banka atbalsta Ukrainu.
Uzziniet vairāk:
EIB atbalsta Ukrainu (www.eib.org/standwithUkraine)**

**Mūsu projekti panāk pārmaiņas visās pasaules ekonomikas nozarēs.
Uzziniet vairāk:
Visi mūsu projekti — finansiālā un globālā ietekme visā pasaulē
(www.eib.org/projects/all)**

PLĀNS ILGTSPĒJĪGAM DZĪVESVEIDAM

2023. GADA DARBĪBAS PĀRSKATS

Eiropas
Investīciju banka | Grupa

pdf: ISBN 978-92-861-5623-6

LV 02/2024